

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av strafflagen och 17 § i lagen om statens revisionsverk

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås lagändringar, som förutsätts av direktivet om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen.

När det gäller sådana brott som avses i direktivet och som begåtts utanför Finland ska kravet på dubbel straffbarhet som förutsättning för tillämpning av finsk straffrätt slopas då brottet har begåtts av en finsk medborgare eller en person som vid tidpunkten för gärningen eller när rättegången inleds är varaktigt bosatt i Finland.

I fråga om subventionsmissbruk ska det föreskrivas om en grov gärningsform, för vilken kan dömas fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

Det föreslås att straffbestämmelsen om missbruk av tjänsteställning ändras så att bestämmelsen även kan tillämpas på en riksdagsledamot vars uppgift är att förvalta penningmedel eller annan egendom och som i denna uppgift reserverar, anvisar, betalar ut eller använder denna egendom för ett visst ändamål i strid med egendomens syfte och som därigenom skadar eller försöker skada unionens finansiella intressen. Straffbestämmelserna om missbruk av tjänsteställning och grovt missbruk av tjänsteställning ska dessutom mer omfattande än för närvarande kunna tillämpas på en utländsk tjänsteman om gärningen utgör sådan förskingring som avses i direktivet.

Straffansvaret för juridiska personer utvidgas så att det som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer tillämpas på sådant skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri som avser mervärdesskatt. Det som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer ska också tillämpas på bedrägeri och grovt bedrägeri, om gärningen utgör i direktivet avsett bedrägeri som riktar sig mot Europeiska unionens finansiella intressen.

Lagen om statens revisionsverk ändras så att revisionsverket underrättar Europeiska byrån för bedrägeribekämpning och Europeiska unionens övriga behöriga myndigheter om alla de gärningar som det får kännedom om när det sköter sitt uppdrag och som kan klassificeras som brott som avses i direktivet.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft senast den 6 juli 2019, då direktivet senast ska genomföras.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning	4
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i EU	6
2.3 Bedömning av nuläget	7
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	7
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	8
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	10
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	14
DETALJMOTIVERING	15
1 DIREKTIVETS INNEHÅLL OCH FÖRHÅLLANDE TILL LAGSTIFTNINGEN I FINLAND	15
2 LAGFÖRSLAG	61
2.1 Strafflagen.....	61
1 kap. Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt	61
29 kap. Om brott mot den offentliga ekonomin.....	62
36 kap. Om bedrägeri och annan oredlighet	63
40 kap. Om tjänstebrott.....	63
2.2 Lagen om statens revisionsverk	65
3 IKRAFTTRÄDANDE	65
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSDORDNING	65
LAGFÖRSLAG	67
1. Lag om ändring av strafflagen.....	67
2. Lag om ändring av 17 § i lagen om statens revisionsverk	71
BILAGA	73
PARALLELLTEXT	73
1. Lag om ändring av strafflagen.....	73
2. Lag om ändring av 17 § i lagen om statens revisionsverk	79

ALLMÄN MOTIVERING

1 INLEDNING

Genom denna proposition ser man till att Finlands lagstiftning uppfyller kraven i direktivet om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen (det så kallade direktivet om EU-bedrägerier, 2017/1371), som antogs den 5 juli 2017. Enligt artikel 17.1 i direktivet om EU-bedrägerier ska medlemsstaterna senast den 6 juli 2019 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering ska man vid genomförandet av EU-författningar avhålla sig från att skapa ytterligare nationell reglering. Av denna anledning föreslås det i denna proposition endast sådana ändringar som genomförandet av direktivet har ansetts förutsätta. Direktivet är minimireglering, så striktare bestämmelser i den nationella lagstiftningen än den miniminivå som direktivet förutsätter orsakar inte ändringsbehov.

I samarbetet mellan regeringarna i Europeiska unionens medlemsstater har det tidigare antagits en konvention om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EGT nr C 316, 27.11.1995, s. 48) samt tre därtill hörande protokoll (EGT nr C 313, 23.10.1996, s. 1, EGT nr C 151, 201.5.1997, s. 1 och EGT nr C 221, 19.7.1997). Finland har satt konventionen och tilläggsprotokollen i kraft nationellt, och de har trätt i kraft även internationellt. Direktivet om EU-bedrägerier baserar sig på konventionen och dess protokoll, men det innehåller i viss utsträckning också nya bestämmelser. När det gäller de medlemsstater som är bundna av direktivet, ersätter direktivet konventionen och dess protokoll.

I direktivet om EU-bedrägerier finns det bestämmelser om bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen (artikel 3). När det gäller bedrägeri avseende mervärdesskatt tillämpas direktivet dock endast om en handling eller underlåtelse enligt definitionen i direktivet har anknytning till territoriet i två eller flera medlemsstater och om den totala skadan av brottet inbegriper minst 10 miljoner euro. I direktivet finns det också bestämmelser om andra brott som riktar sig mot unionens finansiella intressen (artikel 4) och som i direktivet närmare definierade situationer är penningtvätt, passiv och aktiv korruption samt förskingring. Dessutom finns det i direktivet definitionsbestämmelser om tjänsteman. Enligt direktivet ska också en person som innehar en lagstiftande tjänst på nationell, regional eller lokal nivå likställas med en nationell tjänsteman.

I direktivet om EU-bedrägerier föreskrivs skyldighet att säkerställa att anstiftan och medhjälp till att begå de brott som avses i direktivet är straffbart liksom försök att begå något av de brott som avses i direktivet (artikel 5). Dessutom föreskrivs det i direktivet om skyldigheter i fråga om dessa brott när det gäller straffansvar för juridiska personer, påföljder som avser fysiska personer och juridiska personer, frysning eller förverkande samt grunden för skärpning av straffet för en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet (artiklarna 6—10).

När det gäller de brott som avses i direktivet, finns det i direktivet också bestämmelser om det territoriella tillämpningsområdet för straffrätten (artikel 11) och om preskriptionstiden för brott (artikel 12) liksom om samarbetet mellan medlemsstaterna och kommissionen och EU:s övriga institutioner (artikel 15).

Enligt artikel 17.1 i direktivet om EU-bedrägerier ska medlemsstaterna senast den 6 juli 2019 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet och tillämpa dessa bestämmelser från och med den tidpunkten. Medlemsstaterna ska utan dröjsmål överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

Som väsentlig med hänsyn till tillämpningen av bestämmelserna i direktivet om EU-bedrägerier kan dessutom rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av ett fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten nämnas. Behörigheten för Europeiska åklagarmyndigheten omfattar i situationer som anges närmare i den förordningen de brott och med brotten oupplösligt sammankopplade brott som avses i direktivet om EU-bedrägerier. Enligt befintlig information kommer Europeiska åklagarmyndigheten att inleda sin verksamhet i november 2020.

2 NULÄGE

2.1 Lagstiftning

Bestämmelser om sådana brott som avses i direktivet om EU-bedrägerier finns för det första i strafflagens (39/1889) 29 kap., som innehåller bestämmelser om brott mot den offentliga ekonomin. Med tanke på direktivet om EU-bedrägerier är särskilt skattebedrägeri (1 §), subventionsbedrägeri (5 §) och subventionsmissbruk (7 §) väsentliga straffbestämmelser. Andra väsentliga straffbestämmelser i strafflagen är bestämmelsen om penningtvätt (6 §) i 32 kap. samt bestämmelserna om givande av muta (13 och 14 a §) i 16 kap. och bestämmelserna om tagande av muta (1 och 4 §) och om missbruk av tjänsteställning (7 §) i 40 kap. Dessutom är bestämmelsen om bedrägeri (1 §) i 36 kap. i strafflagen av betydelse.

Med hänsyn till definitionen av tjänsteman enligt direktivet om EU-bedrägerier är särskilt definitionsbestämmelsen (11 §) och bestämmelserna om tillämpningsområden (12 §) i 40 kap. i strafflagen av särskild betydelse. Strafflagens bestämmelser om försök och medverkan till brott finns i 5 kap. och om bestämmande av straff i 6 kap. där det väsentliga med hänsyn till direktivet om EU-bedrägerier är den skärpningsgrund som gäller att brottet begås som ett led i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet. De allmänna bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer finns i strafflagens 9 kap. och bestämmelserna om förverkandepåföljder i huvudsak i strafflagens 10 kap. I Finland är åtgärder som fryser tillgångar den kvarstad och tillfälliga kvarstad (6 kap.) och det beslag (7 kap.) som avses i tvångsmedelslagen (806/2011). Bestämmelser om preskription finns i 8 kap. i strafflagen.

Bestämmelser om tillämpningsområdet för finsk straffrätt finns i strafflagens 1 kap. Enligt 1 § 1 mom. tillämpas på brott som har begåtts i Finland finsk lag. Allmänna bestämmelser om tillämpningen av finsk lag på brott som har begåtts av en finsk medborgare finns i 6 §. Tillämpningen av finsk lag med stöd av 6 § begränsas dock av kravet på dubbel straffbarhet i 1 kap. 11 § 1 mom., från vilket man avviker i 11 § 2 mom. när det gäller de brott som nämns i det momentet. När det gäller tjänstebrott utvidgas tillämpningen av finsk lag på brott som har begåtts utanför Finland också av 1 kap. 4 §, enligt vilken finsk lag tillämpas på de brott som avses i 40 kap. och som begås av en tjänsteman utanför Finland.

De bestämmelser som förutsätts av direktivet om EU-bedrägerier bygger redan för närvarande i tillämpliga delar på internationella förpliktelser. Direktivet om EU-bedrägerier ersätter konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EGT nr C 316, 27.11.1995, s. 48) samt de därtill hörande tre protokollen (EGT nr C 313, 23.10.1996, s. 1, EGT nr C 151, 20.5.1997, s. 1 och EGT nr C 221, 19.7.1997). Konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (nedan konventionen) godkändes genom lagen om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (833/2002). I samband med detta ändrades till följd av konventionen genom lag 814/1998 bestämmelsen om konsekvenserna av en utländsk dom i 1 kap. 13 § i strafflagen och utvidgades rekvisitet för subventionsbrott enligt 29 kap. 5 § i strafflagen liksom definitionsbestämmelsen om skatte- och subventionsbrott enligt 29 kap. 9 § 1 och 2 mom.

Det första protokollet till konventionen (nedan korruptionsprotokollet) förpliktigade Europeiska unionens medlemsstater att straffbelägga de mutbrott som begås av tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller nationella tjänstemän i Europeiska unionens medlemsstater och som skadar Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Korruptionsprotokollet innehåller också bestämmelser om de påföljder som ska föreskrivas för mutbrott och om tillämpningsområdet för straffrätten. Korruptionsprotokollet godkändes genom lagen om godkännande av vissa bestämmelser i protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (835/2002). Till följd av bland annat korruptionsprotokollet utvidgades i samband med detta genom lag 815/1998 tillämpningsområdet för rekvisitet för givande av muta enligt strafflagen så att också givande av muta till en anställd hos Europeiska gemenskaperna, en tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller till en utländsk tjänsteman blev straffbart. Dessutom fogades det till strafflagen en bestämmelse där en anställd hos Europeiska gemenskaperna, en tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller en utländsk tjänsteman definieras samt en bestämmelse med stöd av vilken det blev straffbart för en anställd hos Europeiska gemenskaperna eller en tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen att ta muta. Efter detta har bestämmelserna om muta ändrats i strafflagen, så att de ovan beskrivna bestämmelser som är av betydelse för korruptionsprotokollet har överförs till 16 kap. 20 § och 40 kap. 11 och 12 § i strafflagen.

I det andra protokollet till konventionen (nedan penningtvättprotokollet) finns det bestämmelser om penningtvätt i anslutning till bedrägerier och korruptionsbrott som riktar sig mot gemenskapernas finansiella intressen, om juridiska personers ansvar, konfiskation av vinning av och hjälpmedel för brott, rättsligt samarbete och dataskydd. Penningtvättprotokollet godkändes genom lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i andra protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (1191/2002). De betydelsefullaste ändringar som penningtvättprotokollet förutsatte i den nationella lagstiftningen gällde utvidgning av straffansvaret för en juridisk person till sådana skattebedrägerier som gäller avgifter som tas ut på Europeiska gemenskapernas vägnar (29 kap. 10 § i strafflagen) och kriminalisering av stämpling till grov penningtvätt (32 kap. 8 § i strafflagen). Kriminaliseringen begränsades till de fall som förutsatts i protokollet. De nämnda ändringarna godkändes som en del av ändringar av vissa bestämmelser om ekonomiska brott i strafflagen och av vissa lagar som har samband med de nämnda bestämmelserna om ekonomiska brott (61/2003).

Genom bestämmelserna i konventionens protokoll om förhandsavgörande av Europeiska gemenskapernas domstol angående tolkningen av konventionen (nedan förhandsavgörandeprotokollet) gavs Europeiska gemenskapernas domstol behörighet att meddela förhandsavgörande om tolkningen av konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Förhandsavgörandeprotokollet godkändes genom lagen om godkännande av vissa bestämmelser i protokollet om förhandsavgörande av Europeiska gemenskapernas domstol angående tolkningen av konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (837/2002). I övrigt fanns det inte behov att med anledning av protokollet ändra lagstiftningen.

I artikel 8 i direktivet om EU-bedrägerier hänvisas det till rådets rambeslut 2008/841/RIF om kampen mot organiserad brottslighet. Enligt artikel 1 i detta rambeslut avses i rambeslutet med ”kriminell organisation” en strukturerad sammanslutning, som har inrättats under en tid, av mer än två personer som handlar i samförstånd för att begå brott som bestraffas med frihetsberövande eller en frihetsberövande säkerhetsåtgärd på maximalt minst fyra år eller en strängare sanktion, för att direkt eller indirekt erhålla ekonomiska eller materiella fördelar, och med ”strukturerad sammanslutning” en sammanslutning som inte tillkommit slumpartat i det omedelbara syftet att begå ett brott eller som inte nödvändigtvis har formellt fastställda roller för medlemmarna, kontinuitet i sammansättningen eller en utarbetad struktur. Skyldigheterna en-

ligt rambeslutet har kompletterats med bestämmelser i strafflagen. De har senast setts över och till viss del ändrats genom lag 564/2015. Väsentliga med hänsyn till direktivet är bestämmelsen i strafflagens 6 kap. 5 § 1 mom. 2 punkten om att straffskärpningsgrunder är att brottet begås som ett led i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet samt den därmed anknytande definitionen av organiserad kriminell sammanslutning i 6 kap. 5 § 2 mom.

I artikel 10 i direktivet om EU-bedrägerier hänvisas det till skyldigheterna enligt direktiv 2014/42/EU när det gäller de medlemsstater som är bundna av det direktivet. Det är fråga om Europaparlamentets och rådets direktiv om frysning och förverkande av hjälpmedel vid och vinning av brott i Europeiska unionen, som har genomförts genom lagarna 356/2016 och 357/2016 i Finland. Centrala bestämmelser med hänsyn till artikel 10 finns såsom ovan konstateras i 10 kap. i strafflagen och 6 och 7 kap. i tvångslagen.

Väsentliga med hänsyn till artikel 15 i direktivet om EU-bedrägerier är de nationella lagar som kompletterar de förordningar som gäller Europeiska unionens fonder inom den så kallade delade förvaltningens program samt de författningar på lägre nivå än lag, genom vilka det som föreskrivs i de direkt tillämpliga förordningarna kompletteras bland annat genom tillsättning av nationellt behöriga organ. Dessutom berörs verksamheten vid statens revisionsverk i detta hänseende särskilt av lagen om statens revisionsverk (676/2000) och lagen om rätt för statens revisionsverk att granska vissa överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna (353/1995).

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i EU

De internationella förpliktelser som har påverkat Finlands gällande straffrätt behandlades redan i det föregående avsnittet till den del det är fråga om författningar som ersätts genom direktivet om EU-bedrägerier eller författningar som det direkt hänvisas till i direktivet. Inom det område som direktivet om EU-bedrägerier reglerar finns det dessutom i synnerhet internationella förpliktelser i fråga om penningtvätt och mutbrott. Dessa förpliktelser bör beaktas vid utformningen av straffbestämmelser om penningtvätt och mutbrott.

När det gäller penningtvätt gäller för det första Europeiska rådets rambeslut av den 26 juni 2001 om penningtvätt, identifiering, spårande, spärrande, beslag och förverkande av hjälpmedel till och vinning av brott (2001/500/RIF). Internationella förpliktelser när det gäller penningtvättsbrott ingår särskilt i Europarådets konvention om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott samt finansiering av terrorism (Warszawakonventionen) och i Förenta Nationernas konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen (1988 års narkotikabrottskonvention), Förenta Nationernas konvention mot gränsoverskridande organiserad brottslighet (Palermokonventionen) samt konventionen om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott (Europarådets konfiskationskonvention). Dessutom kan de rekommendationer som gavs år 2012 av arbetsgruppen för finansiella åtgärder (Financial Action Task Force), som lyder under OECD, beaktas. Den 21 december 2016 lade Europeiska kommissionen fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om straffrättsliga åtgärder för bekämpande av penningtvätt (COM(2016) 826 final). Det direktivet antogs i oktober 2018 och genom det ersattes bland annat det ovan nämnda rambeslutet 2001/500/RIF till den del rambeslutet gäller penningtvättsbrott. I det direktivet finns också i övrigt bestämmelser som motsvarar de ovan nämnda internationella förpliktelserna, men bestämmelserna i det sträcker sig också lite längre.

När det gäller mutbrott gäller för det första Europarådets straffrättsliga konvention om korruption, som godkändes den 4 november 1998 i Strasbourg, och det tilläggsprotokoll till konventionen som godkändes den 15 maj 2003. Dessutom har Europarådet utarbetat en civilrättslig konvention om korruption (FördrS 65/2004), med stöd av vilken GRECO, dvs. Europarå-

dets organ som motverkar korruption, har inrättats. GRECO ger landspecifika rekommendationer. I fråga om Förenta Nationerna är den betydelsefullaste konventionen inom detta område Förenta Nationernas konvention mot korruption (FördrS 56/2006), som godkändes 2003. Bestämmelserna om mutbrott i den bygger på Palermokonventionen, som nämns ovan i samband med penningtvätt. När det gäller Europeiska unionen kan man nämna konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i (EU:s mutkonvention, EGT nr C 195, 25.6.1997), som antogs av rådet den 26 maj 1997, liksom rådets rambeslut 2003/568/RIF om kampen mot korruption inom den privata sektorn. I juni 2011 antog Europeiska kommissionen dessutom ett meddelande om insatser mot korruption på EU:s territorium. I och med detta infördes EU:s rapport om insatserna mot korruption, som är ett system genom vilket medlemsstaternas insatser inom detta område övervakas och bedöms. I början av 2014 offentliggjorde kommissionen en rapport om detta (Rapport från kommissionen till rådet och Europaparlamentet, EU:s rapport om insatserna mot korruption, 3.2.2014, COM(2014) 38). Dessutom har man i EU utrett EU:s möjlighet att bli medlem i GRECO. Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har godkänt en konvention om bekämpande av bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärsförbindelser (FördrS 14/1999).

När det gäller rättssystemen i andra stater kan det konstateras att vid uppfyllandet av internationella förpliktelser har uppgifter om andra staters straffbestämmelser inte samma jämförelsevärde som när behovet av ändring i lagstiftningen bedöms enbart med nationella utgångspunkter, varvid man kan ta modell av allmänna eller annars lyckade lagstiftningslösningar i andra länder. Direktivet förutsätter även i de andra medlemsstaterna sådana lagstiftningsändringar vars innehåll klarnar först då genomförandet, som pågår samtidigt som beredningen av denna proposition, har slutförts sommaren 2019. Utöver de ovan beskrivna internationella förpliktelserna gäller inom direktivets område redan från tidigare konventionen samt dess protokoll, som är i kraft i ur jämförelsesynpunkt viktiga stater, vilka man till följd av detta kan anta kommer fram till samma grundläggande lösning som Finland. Därför har man i denna proposition ansett att en jämförelse med andra staters regleringssystem inte är motiverad.

2.3 Bedömning av nuläget

Finlands lagstiftning uppfyller redan för närvarande relativt bra de krav som direktivet om EU-bedrägerier ställer. De viktigaste lagstiftningsändringar som krävs till följd av direktivet om EU-bedrägeri gäller komplettering av strafflagstiftningen. En egentlig bedömning av nuläget görs artikelvis i detaljmotiveringen.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Genom denna proposition ändras Finlands lagstiftning så att den motsvarar kraven enligt direktivet. I denna proposition föreslås det att strafflagen ändras enligt följande:

Det föreslås att 1 kap. om tillämpningsområdet för finsk straffrätt i strafflagen ändras så att bestämmelsen om undantaget från kravet på dubbel straffbarhet vid brott som en finsk medborgare har begått utanför Finland i 1 kap. 11 § 2 mom. ska gälla fler gärningar än för närvarande. För det första ska undantaget gälla skattebedrägeri enligt 29 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, subventionsbedrägeri enligt 29 kap. 5 eller 6 § i den lagen, subventionsmissbruk enligt 29 kap. 7 eller nya 7 a § i den lagen, penningtvätt enligt 32 kap. 6 eller 7 § i den lagen och bedrägeri enligt 36 kap. 1 eller 2 § i den lagen, om gärningen är ett sådant bedrägeri som riktar sig mot Europeiska unionens finansiella intressen som avses i artikel 3 i direktivet om EU-bedrägerier eller ett sådant annat brott som riktar sig mot unionens finansiella intressen som avses i artikel 4 i det direktivet. För det andra gäller undantaget också en riksdagsledamots, en utländsk tjänstemans eller en ledamot av ett utländskt parlaments sådant missbruk av tjänste-

ställning som avses i 40 kap. 7 eller 8 § i strafflagen, om gärningen är sådan förskingring som avses i artikel 4.3 i direktivet om EU-bedrägerier.

Det föreslås bestämmelser om en grov gärningsform av subventionsmissbruk enligt 29 kap. 7 § i strafflagen. Dessa bestämmelser ska gälla situationer där det subventionsbelopp som är föremål för brottet är synnerligen stort och subventionsmissbruket även som helhet bedömt är grovt. Då ska gärningsmannen dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år för grovt subventionsmissbruk.

Det föreslås att straffbestämmelsen om missbruk av tjänsteställning i 40 kap. 7 § i strafflagen ändras så att bestämmelsen även kan tillämpas på en riksdagsledamot vars uppgift är att förvalta penningmedel eller annan egendom och som i denna uppgift reserverar, anvisar, betalar ut eller använder sådan egendom för ett visst ändamål i strid med egendomens syfte och som därigenom skadar eller försöker skada Europeiska unionens finansiella intressen. Det föreslås också att 40 kap. 12 § 3 mom. i strafflagen ändras så att straffbestämmelserna om missbruk av tjänsteställning och grovt missbruk av tjänsteställning dessutom mer omfattande än för närvarande också ska kunna tillämpas på en utländsk tjänsteman, om gärningen utgör sådan förskingring som avses i direktivet om EU-bedrägerier. Dessutom föreslås det att det fogas till 40 kap. 12 § 4 mom. referensen till 7 § 2 mom. och 8 § 1 mom. i kapitlet, med stöd av vilken även en ledamot av ett utländskt parlament kan dömas för missbruk av tjänsteställning när de förutsättningar som avses i bestämmelsen uppfylls.

Det föreslås att straffansvaret för juridiska personer ska utvidgas när det gäller två typer av brott. För det första ska bestämmelserna om juridiska personers straffansvar tillämpas i enlighet med förslaget till ändring av 29 kap. 10 § i strafflagen på sådant skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri som avser mervärdesskatt. Dessutom ska bestämmelserna om juridiska personers straffansvar tillämpas i enlighet med förslaget till ändring av 36 kap. 9 § i strafflagen också på bedrägeri och grovt bedrägeri, om gärningen utgör ett sådant bedrägeri som riktar sig mot EU:s finansiella intressen och som avses i direktivet om EU-bedrägerier.

Det föreslås också att definitionerna av skatt och subvention i 29 kap. 9 § i strafflagen ändras så att det i stället för att i dem hänvisa till de avgifter som tas ut för Europeiska gemenskapernas räkning och Europeiska gemenskapernas budgetar hänvisa till de avgifter som tas ut för Europeiska unionen och Europeiska unionens budgetar.

Utöver de ändringar som föreslås i strafflagen föreslås det att ett nytt moment ska fogas till 17 § i lagen om statens revisionsverk, enligt vilket revisionsverket ska underrätta Europeiska byrån för bedrägeribekämpning och Europeiska unionens andra behöriga myndigheter om alla de omständigheter som det upptäcker när det sköter sitt uppdrag och som skulle kunna innebära ett brott som avses i artikel 3, 4 eller 5 i direktivet om EU-bedrägerier.

4 Propositionens konsekvenser

Genom de föreslagna ändringarna ändras lagstiftningen så att den motsvarar kraven enligt direktivet. En tillnärmning av strafflagstiftningen i medlemsstaterna i Europeiska unionen när det gäller bedrägeri och andra brott som riktar sig mot unionens finansiella intressen kan i viss mån underlätta medlemsstaternas och också Finlands myndigheters möjligheter att förhindra och utreda sådana brott som avses i direktivet om EU-bedrägerier och i fråga om vilka det behövs ett gränsöverskridande samarbete. Detta kan vara av särskild betydelse med tanke på effektiv verksamhet vid Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO), som inleder sin verksamhet inom de närmaste åren.

Lagstiftningsförslagen i propositionen får inga direkta ekonomiska konsekvenser på det sättet att man skulle kunna uppge att genomförandet av direktivet om EU-bedrägerier medför betydande extra kostnader för myndigheterna. I enlighet med vad som konstateras ovan uppfyller Finlands lagstiftning redan för närvarande kraven enligt direktivet om EU-bedrägerier relativt bra. De föreslagna ändringarna gäller endast i ringa utsträckning de ändringar som anknyter till området för straffbar verksamhet. Däremot handlar det i ändringarna framför allt om att utvidga tillämpningsområdet för den finska straffrätten och att utvidga den juridiska personens straffansvar samt om relativt små ändringar av rekvisiten för straffbar verksamhet och de straffnivåer som är tillgängliga för lagtillämparna.

Om inom området för direktivet om EU-bedrägerier det antal omfattande brottmål som har anknytning till många medlemsstater och som behandlas nationellt blir större än för närvarande, kan det få något slags betydelse för de ekonomiska konsekvenserna. Detta påverkas dock mer av inrättandet av Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO) än av förslagen i denna proposition. Syftet med Europeiska åklagarmyndigheten är att effektivisera medlemsstaternas samarbete i fråga om de brott som avses i direktivet om EU-bedrägerier. Konsekvenserna av inrättandet av Europeiska åklagarmyndigheten behandlas i samband med det nationella genomförandet avseende inrättandet. Om denna propositions lagstiftningsförslag i ett senare skede leder till extra kostnaderna för myndigheterna jämfört med nuläget, är avsikten att täcka kostnaderna inom ramen för rambesluten för statsfinanserna, anslagen i statsbudgeten och årsverkna.

När det gäller ändringarna av tillämpningsområdet för den finska straffrätten, kan uppmärksamhet fästas vid att det föreslagits att ändringarna endast ska gälla de brott som avses i direktivet om EU-bedrägerier. I praktiken blir de ekonomiska konsekvenserna av ändringarna ringa, eftersom sådana brott som avses i direktivet om EU-bedrägerier allmänt sett förväntas vara fåtaliga på nationell nivå och eftersom det när det gäller ändringen av behörigheten endast är fråga om att utvidga den till att omfatta sådana av finska medborgare begångna brott utanför Finland där gärningen inte är straffbar enligt lagstiftningen på gärningsorten. Det bedöms att situationer av detta slag är synnerligen sällsynta i praktiken.

När det gäller utvidgningen av en juridisk persons straffansvar, kan det för det första konstateras att ett utvidgat straffansvar som omfattar bedrägeri och grovt bedrägeri begränsar sig till de fall där det är fråga om sådana bedrägerier som riktar sig mot unionens finansiella intressen och som avses i direktivet om EU-bedrägerier. Eftersom det i Finland, även på det sätt som fastställs ovan, begås endast ett fåtal sådana brott som avses i direktivet, kan de ekonomiska konsekvenser som ändringen förväntas leda till inte som helhet betraktas som betydande.

Till den del det föreslås att straffansvaret för juridiska personer ska utvidgas till att omfatta skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri avseende mervärdesskatt kan följande konstateras: åren 2011—2016 har det i drygt hundra fall per år dömts ut straff för skattebedrägeri som huvudbrott, dvs. skattebedrägeriet har utgjort det allvarligaste brottet i helheten av brott, och på motsvarande sätt i knappt hundra fall per år för grovt skattebrott. Sifbertalen omfattar alla fall av skattebedrägeri och inte enbart de som avser mervärdesskattebedrägeri. Trots detta är det fråga om en mycket tillämpad straffbestämmelse, som de föreslagna ändringarna kan påverka på sådant sätt som ska beaktas vid beredningen. Å andra sidan förekom 2011—2016 inte ett enda fall som med stöd av 29 kap. 10 § i strafflagen hade krävt att den juridiska personen ska dömas till straffansvar för skattebedrägeri eller grovt skattebedrägeri. Förklaringen till detta kan delvis vara att enligt bestämmelsen har vid skattebedrägeri straffansvaret för en juridisk person begränsats till sådana fall som gäller de avgifter som tas ut på Europeiska gemenskapernas vägnar. Ärligen yrkas det dock även när det gäller andra brottstyper synnerligen sällan på straffansvar för juridiska personer. Ett undantag från detta är närmast arbetarskyddsbrott, för vilka det döms ut cirka 30—40 samfundsböter årligen.

När det gäller undersökning och behandling av nya ärenden som gäller skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri som avser mervärdesskatt är bedömningen därför allmänt sett att straffansvaret för juridiska personer i någon mån kan leda till kostnader, men att ärendena kan skötas inom ramen för nuvarande resurser. De samfundsböter som döms ut bringar däremot staten en liten mängd inkomster. På det hela taget har propositionen inga betydande konsekvenser för den offentliga ekonomin. En utvidgning av användningsområdet för samfundsböter kan å andra sidan förmodas i viss mån effektivisera det straffrättsliga systemet i fråga om dessa brott. Denna proposition kan som helhet inte anses få betydande konsekvenser för företaget.

De föreslagna bestämmelserna om en grov gärningsform av subventionsmissbruk enligt 29 kap. 7 § i strafflagen kan bedömas få högst ringa ekonomiska konsekvenser, eftersom straffbestämmelsen om subventionsmissbruk tillämpas mycket sällan för närvarande. Därför kan man förmoda att tillämpningen av en grov gärningsform av subventionsmissbruk inte heller leder till betydande ekonomiska konsekvenser. De ekonomiska konsekvenserna av att utvidga tillämpningsområdet för straffbestämmelsen om missbruk av tjänsteställning i 40 kap. 7 § i strafflagen till att också omfatta riksdagsledamöter samt de ekonomiska konsekvenserna av den föreslagna ändring i 40 kap. 12 § i strafflagen som gäller utländska tjänstemän bedöms bli synnerligen ringa även när de i praktiken är som störst, eftersom det i Finland överhuvudtaget begås få sådana brott som avses i direktivet om EU-bedrägerier och eftersom ändringarna av 40 kap. i strafflagen endast gäller en synnerligen begränsad grupp gärningsmän.

I denna proposition föreslås det inte att det ska inrättas nya myndigheter och den får inga konsekvenser för myndigheternas uppgifter eller myndigheternas inbördes behörighetsförhållanden. I denna proposition fastställs det inte heller nya rapporteringsskyldigheter för myndigheterna med undantag för den föreslagna skyldigheten för statens revisionsverk att underrätta behöriga Europeiska unionens myndigheter om sådana brott enligt direktivet om EU-bedrägerier som statens revisionsverk får kännedom om när den utför sina uppgifter. Det nämnda kan dock inte anses i praktiken öka statens revisionsverks skyldigheter nämnvärt, eftersom man redan för närvarande anmäler dessa situationer och eftersom sådana brott som avses i direktivet om EU-bedrägerier överhuvudtaget begås sällan på nationell nivå.

I behövlig utsträckning ska man för tjänstemän ordna utbildning i tillämpningen av de bestämmelser som hänför sig till brotten i fråga. Eftersom det i stor utsträckning är fråga om gällande lagstiftning och sådana bestämmelser som är förenliga med konventionen, som förpliktat till den gällande lagstiftningen, kan man inte förmoda att ändringarna är betydande. I detta sammanhang kan de utbildningsbehov som anknyter till den verksamhet som Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO) inleder inom de närmaste åren vara betydelsefullare, men dessa behov bedöms i samband med det nationella genomförandet av den förordning som gäller inrättandet av åklagarmyndigheten.

5 Beredningen av propositionen

Den 1 november 2017 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp med uppgift att utreda vilka lagstiftningsändringar genomförandet av direktivet om EU-bedrägerier förutsätter och att bereda de lagändringar som behövs. Arbetsgruppens betänkande skulle skrivas i formen av en regeringsproposition. Arbetsgruppen lämnade sitt betänkande den 20 april 2018 (justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 15/2018).

Justitieministeriet begärde yttrande om betänkandet av 42 instanser. Totalt 22 yttranden lämnades in av följande instanser: riksdagens justitieombudsman, Helsingfors tingsrätt, Östra Finlands hovrätt, centralkriminalpolisen, Landsbygdsverket, jord- och skogsbruksministeriet, Oikeuspoliittinen yhdistys – Rättspolitiska föreningen Demla ry, Polisstyrelsen, professor emeritus

tus Pekka Viljanen, professor Sakari Melander, inrikesministeriet, Finlands Advokatförbund r.f., Finlands Polisorganisationers Förbund rf, Suomen Tuomariliitto – Finlands Domareförbund ry, Tullen, arbets- och näringsministeriet, Riksåklagarämbetet, Justitiekanslersämbetet, Statens revisionsverk, finansministeriet, skatteförvaltningen och Grönas riksdagsgrupp. Ett sammandrag av yttrandena publicerades den 3 oktober 2018 (Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 31/2018).

Remissinstanserna förhöll sig i allmänhet positivt till förslagen i betänkandet och största delen av remissinstanserna understödde förslagen. Många av remissinstanserna konstaterade att betänkandet har beretts grundligt. Slopandet av kravet på dubbel straffbarhet vid de brott som avses i direktivet om EU-bedrägerier samt förslaget till grov gärningsform av subventionsmissbruk ansågs i yttrandena om dessa vara ändringar som kan stödas. Att på det föreslagna sättet tillämpa straffbestämmelserna om missbruk av tjänsteställning och grovt missbruk av tjänsteställning även på utländska tjänstemän ansågs i yttrandena om denna fråga vara motiverat. Ingen av remissinstanserna yttrade sig separat om de ändringar av definitionerna av skatt och subvention i strafflagen som föreslogs i betänkandet.

Några remissinstanser (Helsingfors tingsrätt, Finlands domarförbund rf och Justitiekanslersämbetet) ansåg att man i fråga om de bestämmelser i vilka det föreslås en hänvisning till direktivet om EU-bedrägerier, som direkt genomförs, åtminstone kunde överväga någon annan lösning. Å andra sidan stödde en betydande majoritet av remissinstanserna de lösningar som lagts fram i betänkandet. Professor Melander stödde uttryckligen hänvisningslösningen och ansåg att trots att hänvisning av detta slag i princip inte kan anses vara särskilt önskvärd med hänsyn till den straffrättsliga legalitetsprincipen, är den regleringslösning som tillämpats i arbetsgruppens betänkande dock motiverad, eftersom en omotiverad utvidgning av området för straffbart beteende är ett oändamålsenligare alternativ än detta.

Vid den fortsatta beredningen behövs hänvisningarna till direktivet om EU-bedrägerier. Att i strafflagen karaktärisera de ställen i direktivet om EU-bedrägerier som hänvisningarna till det direktivet avser har bedömts som mycket svårt i tekniskt hänseende med beaktande av att det i ärendet inte anses föreligga motiverade nationella behov att utvidga området för straffbart beteende mer än vad som förutsätts i direktivet om EU-bedrägerier. Genom den valda genomförandetekniken har man sålunda velat säkerställa att de föreslagna ändringarna av strafflagen begränsar sig till dem som förutsätts av direktivet om EU-bedrägerier och att bestämmelserna med hänsyn till den straffrättsliga legalitetsprincip som fastställs i 8 § i grundlagen är exakt avgränsade. Å andra sidan har man genom den valda genomförandetekniken velat säkerställa att den nationella lagstiftningen efter ändringarna säkert uppfyller det som förutsätts av direktivet om EU-bedrägerier, så att all den verksamhet som avses i det direktivet faller utanför det område som omfattas av de nationella bestämmelserna. Alltjämt är bedömningen att slopandet av hänvisningarna till direktivet om EU-bedrägerier i de bestämmelser där de föreslagits skulle leda till att dessa bestämmelser blir svårare att läsa, eftersom de ställen i direktivet som det hänvisas till har ett synnerligen omfattande och detaljerat innehåll. I hänvisningarna anges exakt vissa artiklar och enskilda led i dem i direktivet om EU-bedrägerier, så att de bestämmelser som innehåller hänvisningar är så noggrant avgränsade som möjligt.

Några remissinstanser (Helsingfors tingsrätt, Finlands domarförbund rf och Justitiekanslersämbetet) önskade att man i den fortsatta beredningen bedömer om direktivet om EU-bedrägerier förutsätter mer omfattande ändringar av strafflagen än vad som föreslås av arbetsgruppen. Riksdagens justitieombudsman ansåg att på några ställen i direktivet om EU-bedrägerier är det en tolkningsfråga huruvida den verksamhet som avses i det direktivet omfattas av straffbestämmelserna i den nationella strafflagen. Justitieombudsmannen påpekade å andra sidan när det gäller detta att målsättningen att direktivet om EU-bedrägerier ska vara täckande ställvis verkar gå så långt att det är svårt att hitta exempel på tillämpningen. Justitie-

ombudsmannen ansåg att arbetsgruppens utgångspunkt att med stöd av direktivet om EU-bedrägerier endast ändra den nationella lagstiftningen när det är nödvändigt är motiverad.

En betydande majoritet av remissinstanserna stödde de lösningar samt avgränsningar som läggs fram i betänkandet. Till exempel professor emeritus Viljanen ansåg uttryckligen att den riktlinje som arbetsgruppen har valt är den rätta. Enligt riktlinjen görs endast nödvändiga ändringar till följd av direktivet om EU-bedrägerier i den nationella lagstiftningen, eftersom lagändringar som bygger på internationella förpliktelser i regel försvagar nivån på den nationella lagstiftningen och gör den ännu mer svår att tolka och beroende av många svårupptäckta och begränsande villkor. Även professor Melander ansåg att det förhållningssätt som arbetsgruppen har antagit när det gäller behoven av att ändra gällande strafflagsbestämmelser till följd av direktivet om EU-bedrägerier är rätt så minimalistiskt, men samtidigt motiverat. Melander ansåg att förhållningssättet i betänkandet motsvarar de förhållningssätt som tillämpats vid tidigare nationellt genomförande av rambeslut och direktiv om närmande av materiell straffrätt och ansåg att det är motiverat att man inte till följd av ikraftsättandet av ett enskilt unionsinstrument börjar göra straffrättsliga ändringar som till sitt område och sina konsekvenser är vidsträcktare.

Vid den fortsatta beredningen har man i den artikelspecifika granskningen av direktivet om EU-bedrägerier med stöd av specifika motiveringar konstaterat att det direktivet inte förutsätter mer omfattande ändring av strafflagen än vad som föreslås i betänkandet. Trots att vissa av de villkor för straffbarhet som fastställs i den nationella lagstiftningen som sådana är extra i förhållande till direktivet om EU-bedrägerier, kan det inte anses att de leder till att sådan verksamhet som enligt det direktivet ska vara straffbar inte är straffbar.

När det gäller den föreslagna grova gärningsformen av subventionsmissbruk, begärde riksdagens justitieombudsman att det ännu i förarbetet ska bedömas om ett mindre belopp än 100 000 euro räcker för uppfyllande av rekvisitet. Detaljmotiveringen av paragrafen preciserades i detta hänseende vid den fortsatta beredningen.

Förslagen att utvidga straffansvaret för juridiska personer ansågs i regel vara ändringar som kan stödjas. Riksdagens justitieombudsman ansåg dock att det verkade som i viss mån konstgjort att straffansvaret för juridiska personer endast kommer i fråga när det gäller sådant skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri som avser mervärdesskatt. Professor Melander bedömde å andra sidan att den lösning som tillämpas i betänkandet, dvs. att straffansvaret för juridiska personer utsträcks till att omfatta endast mervärdesskattebedrägeri, är motiverad. Likaså konstaterade Finlands Advokatförbund r.f. att den föreslagna ändringen är motiverad uttryckligen när det gäller mervärdesskattebedrägeri. Skatteförvaltningen ansåg att även för närvarande är det traditionella straffansvaret, det brottsbaserade skadeståndsansvaret och den helhet av påföljder som utgörs av administrativa skattehöjningar tämligen tillräckligt. I den fortsatta beredningen behöll man avgränsningen av straffansvaret för juridiska personer, så att den endast omfattar mervärdesskattebedrägerier, eftersom vid skattebedrägeri såväl traditionellt straffansvar, brottsbaserat skadestånd samt administrativa skattepåföljder utgör en så kännbar helhet av påföljder att fogande av samfundsbot till denna helhet inte är motiverat i större utsträckning än vad direktivet om EU-bedrägerier förutsätter.

Remissvaren om den föreslagna utvidgningen av bestämmelsen om missbruk av tjänsteställning var i viss mån tudelade. En stor del av dem som yttrade sig om saken stödde arbetsgruppens förslag. Riksdagens justitieombudsman ansåg dock att förslaget är utmanande med tanke på den straffrättsliga legalitetsprincipen och ansåg att vid den fortsatta beredningen behöver syftet med kriminalisering och utformningen av tillämpningsområdet stödjas med avvägda exempel på sådan ansvarsställning i praktiken där en riksdagsledamot kan göra sig skyldig till sådant missbruk av tjänsteställning som avses. Enligt professor Melanders bedömning är den

avgränsade bestämmelse som föreslås i betänkandet i sig i princip motiverad. Melander ansåg dock att ordalydelsen i den föreslagna bestämmelsen är svår att förstå och sålunda med hänsyn till den straffrättsliga legalitetsprincipen enligt 8 § i grundlagen utmanande. Därför är det enligt Melander nödvändigt att precisera bestämmelsen till exempel så att det i den uttryckligen fastställs vad som är klandervärda gärningssätt och att inte alla slag av verksamhet är straffbara.

Till följd av de nämnda remissvaren har bestämmelsen om missbruk av tjänsteställning ändrats vid den fortsatta beredningen. Ändringarna syftar till att precisera området för straffbart beteende och att sålunda svara på den oro som framförts avseende den straffrättsliga legalitetsprincipen enligt 8 § i grundlagen. På motsvarande sätt har man i detaljmotiveringen strävat efter att mer detaljerat än tidigare precisera hurdana situationer den föreslagna straffbestämmelsen anses omfatta.

Oikeuspoliittinen yhdistys – Rättspolitiska föreningen Demla ry ansåg att mutor avseende informationssamhällets tjänster bör beaktas och att till strafflagens bestämmelser bör gärningssätt i fråga om sådan verksamhet fogas. Dessutom bedömde Oikeuspoliittinen yhdistys – Rättspolitiska föreningen Demla ry att sådan ökning av unionens skulder och ansvar som har till syfte att skada eller försöka skada unionen bör kriminaliseras. Däremot ansåg Justitiekanslersämbetet att trots att detta inte ovillkorligt förutsätts av direktivet om EU-bedrägerier, bör man till följd av artikel 9 i det direktivet också överväga när det gäller juridiska personer, om det är ändamålsenligt att med hänsyn till helheten av vårt rättssystem även införa de andra påföljder som nämns i direktivet om EU-bedrägerier än böter. Vid den fortsatta beredningen bestämde man att till denna del utgå från riktlinjen för arbetsgruppens arbete att endast göra de ändringar i den nationella lagstiftningen som krävs av direktivet om EU-bedrägerier.

Finansministeriet ansåg det vara viktigt att om förslagen till ändring av lagstiftningen i ett senare skede leder till extra kostnader för myndigheterna jämfört med nuläget, så ska kostnaderna täckas inom ramarna för de anslag och årsverken som ingår i rambesluten för statsfinanserna och i statsbudgeten. Finansministeriet ansåg också att detta ska slås fast i de författningspropositioner som har samband med beredningen av ändringarna. Finlands domarförbund rf bedömde när det gäller de ekonomiska konsekvenserna att det när straffansvaret för juridiska personer utvidgas är klart att polisernas arbetsmängd kommer att öka i förundersökningen. Å andra sidan ansåg polisavdelningen vid inrikesministeriet att de föreslagna ändringarna inte kommer att få väsentliga konsekvenser för polisväsendet. Dessutom fäste två remissinstanser (Helsingfors tingsrätt och Finlands domarförbund rf) uppmärksamhet vid att det till följd av de föreslagna bestämmelserna är möjligt att Finland får i uppgift att behandla omfattande brottmål och ansåg att det snabbt måste kunna anvisas tillräckliga resurser för behandlingen av dessa. De nämnda synpunkterna på de ekonomiska konsekvenserna av förslaget har beaktats i avsnittet om förslagets konsekvenser.

I yttrandena ställde man sig positiv till den föreslagna ändringen av lagen om statens revisionsverk. Justitiekanslersämbetet ansåg dock att det med utgångspunkt i 90 § i grundlagen finns behov av att i motiveringen till propositionens lagstiftningsordning lägga till en bedömning av de föreslagna arbetsuppgifterna för revisionsverket. Detta har gjorts i denna proposition. I samband med detta bedömde statens revisionsverk att de uppgifter som det har föreslagits att den ska få inte äventyrar revisionsverkets oavhängighet i egenskap av aktör enligt 90 § i grundlagen. Dessutom bedömde Tullen att det i den fortsatta beredningen kan vara till nytta att med beaktande av den parallella beredning som gäller Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO) försöka utreda om noggrannare reglering behövs och är möjlig. Trots den sist nämnda kommentaren, har man vid den fortsatta beredningen beslutat hålla sig till de bestämmelser som föreslås i betänkandet. Genom bestämmelsens föreslagna ordalydelse uppfylls i fråga om ärendet på ett sätt som överensstämmer med det som förutsätts enligt direktivet om EU-

RP 231/2018 rd

bedrägerier och som föreskrivs i den gällande nationella lagstiftningen den skyldighet som fastställs i direktivet. Vid det nationella genomförandet avseende inrättandet av Europeiska åklagarmyndigheten kan man närmare bedöma effektiv informationsförmedling i samband med åklagarmyndighetens verksamhet.

6 Samband med andra propositioner

I den regeringsproposition med förslag till lag om ändring av strafflagen (RP 65/2018 rd) som riksdagen håller på att behandla ingår ett förslag till ändring av definitionen av subvention i 29 kap. 9 § 2 mom. i strafflagen. Enligt förslaget ska definitionen bland annat ändras på motsvarande sätt som i denna proposition, så att Europeiska gemenskaperna uppdateras till Europeiska unionen i momentets 2 punkt.

I den regeringsproposition med förslag till lag om ändring av strafflagen och till vissa lagar som har samband med den (RP 212/2018 rd), som för närvarande behandlas av riksdagen, föreslås det ändring av 1 kap. 11 § 2 mom. 6 punkten i strafflagen, medan det i denna proposition föreslås att hela 2 mom. ska ändras.

DETALJMOTIVERING

1 Direktivets innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland

Artikel 1. Syfte. Enligt artikeln fastställs det i direktivet minimiregler för definitionen av brott och påföljder avseende bekämpande av bedrägeri och annan olaglig verksamhet som riktar sig mot unionens finansiella intressen, i syfte att stärka skyddet mot brott som påverkar dessa finansiella intressen, i linje med unionens regelverk på detta område. Artikeln kräver inga ändringar i lagstiftningen.

Artikel 2. Definitioner och tillämpningsområde. Enligt punkt 1 a avses med unionens finansiella intressen alla inkomster, utgifter och tillgångar som omfattas av, förvärvats genom eller ska betalas till i) unionens budget, ii) budgetarna för unionens institutioner, organ och byråer som upprättats i enlighet med fördragen eller budgetar som direkt eller indirekt förvaltas och övervakas av dem.

I artikel 3, artikel 4.2 och 4.3 och definitionen av offentlig tjänsteman i artikel 4.4 b finns det hänvisningar till definitionen ovan som bör beaktas i det nationella genomförandet.

Vad gäller artikel 3 i direktivet är definitionerna av skatt och subvention i 29 kap. 9 § 1 mom. och 2 mom. i strafflagen (39/1889) viktiga. Med skatt avses i det aktuella kapitlet enligt 1 § 2 punkten även en avgift som tas ut för Europeiska gemenskapernas räkning och som ska redovisas till Europeiska gemenskaperna för att inkluderas i Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning. Med subvention avses enligt 2 § 2 punkten även ekonomiskt stöd som beviljas för något annat ändamål än privat konsumtion ur Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning. Definitionerna har betydelse vid en bedömning av i vilken utsträckning de skyldigheter som följer av artikel 3.2 led a, b och c, på de sätt som förklaras närmare nedan, anses uppfyllda genom de straffbestämmelser i 29 kap. i strafflagen där skatter och subventioner nämns. Definitionen i 29 kap. 9 § i strafflagen har däremot ingen betydelse med hänsyn till artikel 3.2 d i direktivet, eftersom det där är fråga om bedrägerier som gäller mervärdesskatt och dessa nationellt omfattas av straffbestämmelserna i strafflagen oberoende av innehållet i definitionen i 29 kap. 9 § i strafflagen.

Vad gäller kriminaliseringen av förfaranden enligt artikel 3.2 led a, b och c krävs påföljder bland annat för att medel eller tillgångar från unionens budget eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning otillbörligen uppbärs eller innehålls eller att dessa medel minskas på ett olagligt sätt. Den definition i 29 kap. 9 § i strafflagen som nämnts ovan kan anses vara förenlig med det som krävs i direktivet bortsett från att definitionen innehåller en hänvisning till Europeiska gemenskaperna i stället för Europeiska unionen, vilket behandlas nedan. Ett litet undantag från åläggandena om straffbarhet i artikel 3.2 led a, b och c utgörs likväl av led a iii och led b iii, där det i stället för att förutsätta nämnda konsekvenser endast är fråga om missbruk av medel eller tillgångar från unionens budget eller budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning i enlighet med direktivet. Trots att de är formulerade på ett lite annorlunda sätt är även dessa led förenliga med definitionen i 29 kap 9 § i strafflagen som kompletterar straffbestämmelserna kapitlet. Definitionen behöver alltså inte i detta avseende ändras på grund av direktivet.

Enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen får ingen betraktas som skyldig till ett brott eller dömas till straff på grund av en handling som inte enligt lag var straffbar när den utfördes. I

ljuset av denna princip är det något problematiskt att det i definitionen i 29 kap. 9 § i strafflagen hänvisas till Europeiska gemenskaperna i stället för Europeiska unionen, eftersom definitionen har en direkt betydelse för vad som avses med till exempel medhjälp i fråga om subventionsbedrägeri enligt 29 kap. 5 § och vad som därför är straffbart på grundval av bestämmelsen. Det verkar därför motiverat att ändra definitionen i 29 kap. 9 § i strafflagen så att hänvisningarna till Europeiska gemenskaperna ersätts med hänvisningar till Europeiska unionen.

I artikel 4.2 och 4.3 anges det som villkor för straffbarhet bland annat att verksamheten kan skada (punkt 2) eller skadar (punkterna 2 och 3) unionens finansiella intressen. Det är därför också nödvändigt att bedöma om den skada för unionens finansiella intressen som avses i dessa punkter omfattas av de nationella straffbestämmelser som anses uppfylla kraven om straffbarhet i dessa punkter. De nationella straffbestämmelser som motsvarar kraven om straffbeläggning i artikel 4.2 och 4.3 kräver likväl inte att skada uppstår, vilket beskrivs närmare nedan. De nationella straffbestämmelserna är därför i detta avseende strängare än direktivet, vilket med beaktande av direktivets karaktär av minimireglering inte kan anses problematiskt. Definitionen i artikel 2.1 a medför därför inte i detta hänseende något behov att ändra lagstiftningen.

Vad gäller artikel 4.4 b har definitionen av unionens finansiella intressen betydelse till de delar begreppet används för att avgränsa definitionen av offentlig tjänsteman i artikeln. Enligt vad som utreds nedan har denna avgränsning ingen praktisk betydelse med hänsyn till nationella bestämmelser, eftersom definition av offentlig tjänsteman i dessa har större omfång än direktivet kräver. Definitionen i artikel 2.1 a medför därför inte heller i detta hänseende något behov att ändra lagstiftningen.

Enligt artikel 2.1 b avses i direktivet med juridisk person varje enhet som har rättskapacitet enligt tillämplig rätt, med undantag av stater eller offentliga organ vid utövandet av offentliga maktbefogenheter samt offentliga internationella organisationer. Direktivet kräver inte att definitionen införlivas med nationell lagstiftning som sådan, men den har betydelse när man bedömer vilka skyldigheter juridiska personer har på grundval av artiklarna 6 och 9 i direktivet.

Vad gäller inkomster från egna medel som härrör från mervärdesskatt är direktivet enligt punkt 2 endast tillämpligt på fall av allvarliga brott som riktar sig mot det gemensamma systemet för mervärdesskatt. Vid tillämpning av direktivet ska brott som riktar sig mot det gemensamma systemet för mervärdesskatt anses vara allvarliga när en uppsåtlig handling eller underlåtenhet enligt definitionen i artikel 3.2 d har anknytning till territoriet i två eller flera medlemsstater i unionen och inbegriper en total skada på minst 10 000 000 euro.

Förutsättningen att brottet riktar sig mot det gemensamma systemet för mervärdesskatt innebär inte en begränsning med hänsyn till de nationella straffbestämmelserna, eftersom bedrägerier som påverkar intäkterna från mervärdesskatten alltid är riktade mot det gemensamma systemet för mervärdesskatt. Den avgränsning till allvarliga brott som görs i punkten och den definition av allvarliga brott som följer har däremot betydelse särskilt vad gäller de handlingar som avses i artikel 3.2 d. Dessutom ska gränsdragningen beaktas vid tillämpningen av artikel 7.3 om straffrättsliga påföljder.

Definitionen på allvarliga brott i punkt 2 har preciserats i skäl 4 i ingressen där det slås fast att brott som riktar sig mot det gemensamma systemet för mervärdesskatt bör anses vara allvarliga när de har anknytning till två eller flera medlemsstaters territorium, härrör från ett bedrägligt upplägg varigenom brotten begås organiserat med syftet att dra otillbörlig förmån av det gemensamma systemet för mervärdesskatt och inbegriper en av brottet orsakad total skada på minst 10 000 000 euro.

I jämförelse med texten i artikeln verkar skäl 4 när det gäller straffbarheten innehålla ett extra villkor om att brotten ska ingå i ett bedrägligt upplägg varigenom brotten begås organiserat med syftet att dra otillbörlig förmån av det gemensamma systemet för mervärdesskatt. Den praktiska betydelsen av detta villkor får likväl utifrån dess innehåll anses vara ringa. Dessutom får nationell lagstiftning vara strängare än den minimilagstiftning som direktivet kräver, varför den straffbarhet som anges i direktivet kan genomföras med ett större omfång till exempel så att det tilläggs villkor för straffbarhet som anges i direktivet inte tas med i den nationella lagen.

En precisering i skäl 4 som har större praktisk betydelse gäller hur den totala skadan ska uppskattas. Enligt denna avser begreppet total skada den uppskattade skada som härrör från bedrägeriupplägget som helhet vilken åsamkats både de berörda medlemsstaternas finansiella intressen och unionen, exklusive räntor och sanktioner.

Enligt punkt 3 påverkar direktivet inte struktur eller funktionssätt hos medlemsstaternas skatteförvaltningar. Punkten kräver inga ändringar i lagstiftningen.

Artikel 3. *Bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen.* Enligt punkt 1 ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen utgör brott, om de begåtts uppsåtligt. Punkten har inga självständiga konsekvenser, utan de bedrägerier som avses i punkten definieras i punkt 2 som består av fyra led.

Artikel 3.2 a

Som bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen ska, enligt punkt 2 a i, i fråga om icke-upphandlingsrelaterade utgifter anses varje handling eller underlåtenhet som avser användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument, om detta leder till att medel eller tillgångar från unionens budget eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning, otillbörligen uppbärs eller innehålls.

Av betydelse med hänsyn till den straffbestämmelse som krävs i punkten är 29 kap. 5 § 1 punkten i strafflagen, enligt vilken en person som till den som beslutar om subventioner lämnar en oriktig uppgift om en omständighet som är ägnad att väsentligt påverka möjligheterna att få en subvention eller dess belopp eller villkoren för den eller hemlighåller en sådan omständighet och därigenom bereder eller försöker bereda sig eller någon annan ekonomisk vinning ska dömas till böter eller fängelse i högst två år. Brottsrubriceringen är subventionsbedrägeri. Viktig i detta sammanhang är den definition i 29 kap. 9 § 2 mom. 2 punkten i strafflagen enligt vilken det med subvention i det kapitlet avses ekonomiskt stöd som beviljas för något annat ändamål än privat konsumtion ur Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning.

Enligt direktivet ska såväl handlingar som försummelser vara straffbara. Bestämmelsen om subventionsbedrägeri i strafflagen kan anses uppfylla detta krav, eftersom det enligt den är straffbart såväl att lämna som att undanhålla uppgifter som avses där. I direktivet gäller straffbarheten användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument. I bestämmelsen om subventionsbedrägeri är det centrala att en oriktig uppgift lämnas om en omständighet som är ägnad att väsentligt påverka möjligheterna att få en subvention eller dess belopp eller villkoren för den eller att en sådan omständighet undanhålls. Den nationella bestämmelsen kan anses omfatta fler fall än vad som krävs i direktivet, eftersom den inte innebär någon begränsning till uppgifter eller dokument. Dessutom räcker det att en oriktig uppgift ges om en omständighet som är ägnad att påverka beslut om en subvention. För att handlingen ska vara straffbar behöver den oriktiga uppgift som getts likväl inte inverka på beslutet. I direktivet förutsätts också att handlingen leder till att medel eller tillgångar från un-

ionens budget eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning, otillbörligen uppbärs eller innehålls. För att bestämmelsen om subventionsbedrägeri ska vara tillämplig räcker det att personen genom sitt handlande bereder eller försöker bereda sig eller någon annan ekonomisk vinning. Om handlingen inte är ägnad att ge ekonomisk vinning, leder den inte heller till sådant missbruk av tillgångar som är en förutsättning i direktivet.

Utöver det som behandlats ovan är det värt att notera att ett förfarande för att vara straffbart enligt bestämmelsen om subventionsbedrägeri i strafflagen måste ha väsentlig inverkan. Någon motsvarande begränsning finns inte i direktivet. Enligt förarbetena till bestämmelsen om subventionsbedrägeri (RP 45/1998 rd s. 12 och RP 66/1988 rd s. 64) har man genom det krav på väsentlighet som ingår i rekvisitet för subventionsbedrägeri och subventionsmissbruk velat lämna smärre inexactheter och felaktigheter som med tanke på själva ärendet är helt irrelevanta utanför rekvisitet.

Kravet på väsentlighet kan inte anses medföra att gärningar som enligt direktivet ska vara straffbara inte är det enligt finsk lag. Av betydelse för denna bedömning är för det första ett faktum som konstaterats ovan, nämligen att det enligt 29 kap. 5 § 1 punkten i strafflagen, som gäller subventionsbedrägeri, för att en handling ska vara straffbar räcker att en oriktig uppgift getts om en omständighet, som är ägnad att påverka beslut om en subvention. För att handlingen ska vara straffbar behöver den oriktiga uppgiften inte ha en faktisk inverkan på beslutet. Den nationella straffbestämmelsen går i detta hänseende betydligt längre än vad som krävs enligt direktivet, eftersom det kriminaliserar förfaranden som inte behöver kriminaliseras enligt direktivet. Även kravet på väsentlighet kan till stor del anses gälla situationer som inte omfattas av direktivet, i vilka det på basis av förutsättningen på grundval av lagen kan bedömas om den oriktiga uppgiften varit ägnad att påverka subventionsbeslutet. I de fall som på grund av kravet på väsentlighet inte kriminaliseras genom den nationella straffbestämmelsen uppkommer det i praktiken knappast sådan skada som direktivet avser. Dessutom noteras att det aktuella kravet i den nationella lagen inte bedömdes vara problematiskt när bedrägerikonventionen genomfördes nationellt och att straffbestämmelserna i konventionen i detta avseende motsvarar straffbestämmelserna i direktivet.

Det att rekvisitet för subventionsbedrägeri utsträcks till att gälla försök har betydelse vid behandlingen av kravet om kriminalisering av försök i artikel 5. När det gäller artikel 3.2 a i som behandlas här kan man på grundval av vad som ovan sagts bedöma att det inte kräver ändringar i lagstiftningen.

Som bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen ska, enligt punkt 2 a ii, i fråga om icke-upphandlingsrelaterade utgifter, även anses varje handling eller underlåtenhet som avser undanhållande av information som ska lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter, om detta leder till att medel eller tillgångar från unionens budget eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning, otillbörligen uppbärs eller innehålls. Av betydelse med hänsyn till den straffbestämmelse som krävs i punkten är 29 kap. 5 § 2 punkten i strafflagen, enligt vilken även en person som inte meddelar en sådan förändring i förhållandena som väsentligt påverkar möjligheterna att få subventionen eller dess belopp eller villkoren för den och som mottagaren i samband med subventionsbeslutet eller annars särskilt har förpliktats att anmäla, och som därigenom bereder eller försöker bereda sig eller någon annan ekonomisk vinning, ska dömas för subventionsbedrägeri.

Det väsentliga i det rekvisit som anges i direktivet är undanhållande av information i strid med särskilda föreskrifter. Straffbestämmelsen om subventionsbedrägeri kan anses uppfylla detta krav i direktivet, eftersom den i tillräcklig utsträckning kriminaliserar underlåtenhet att meddela om olika slags förändringar i förhållandena. Om det däremot är fråga annat än en förändring i förhållandena har 29 kap. 5 § 1 punkten i strafflagen, som behandlats ovan, betydelse.

Där kriminaliseras undanhållande av utgifter som inverkar på en subvention. När det gäller villkoret om väsentlig påverkan och villkoret om ekonomisk vinning hänvisas till det som sagts om led i ovan. Följaktligen bedöms artikel 3.2 a ii inte kräva ändringar i lagstiftningen.

Som bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen ska, enligt punkt 2 a iii, i fråga om icke-upphandlingsrelaterade utgifter anses varje handling eller underlåtenhet som avser användning av sådana medel eller tillgångar för andra syften än de som medlen ursprungligen har beviljats för. Ordet ”sådana” kan anses avse medel eller tillgångar från unionens budget eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning. Med hänsyn till definitionen är den bestämmelse i 29 kap. 7 § i strafflagen väsentlig, enligt vilken den som i strid med villkoren eller föreskrifterna i ett beslut om beviljande av subvention använder denna på ett sätt som väsentligt strider mot dess ändamål ska dömas för *subventionsmissbruk*.

Bestämmelsen om subventionsmissbruk verkar uppfylla kraven i direktivet. Den tydligaste skillnaden mellan direktivet och strafflagen är det krav på väsentlighet som ingår i bestämmelsen i strafflagen. I behandlingen av led i ovan bedöms, i fråga om subventionsbedrägeri enligt 29 kap. 5 § i strafflagen, betydelsen av kravet om väsentlighet när det gäller missbruk som gäller *möjligheterna att få en subvention, subventionens belopp eller villkoren för subventionen* med hänsyn till genomförandet. I bestämmelsen om subventionsmissbruk i 29 kap. 7 § gäller tröskeln i stället *användning* av en subvention på ett sätt som väsentligt strider mot dess ändamål. Även om kravet på väsentlighet i de två bestämmelserna således gäller två aningen olika bedömningar, gäller det som ovan sagts om led i också det krav på väsentlighet som ingår i rekvisitet för subventionsmissbruk. Syftet har varit att avgränsa rekvisitet så att smärre inexaktheter och felaktigheter som är ovidkommande för ärendet är lämnas utanför. Följaktligen bedöms inte heller artikel 3.2 a iii kräva ändringar i lagstiftningen.

Artikel 3.2 b

Led b i punkten motsvarar till sina väsentliga delar led a som granskats ovan. Den viktiga skillnaden är att det här är fråga om upphandlingsrelaterade utgifter. Ett ytterligare villkor är att handlingen begåtts i syfte att uppnå olovlig vinning för gärningsmannen eller en annan person genom att orsaka en förlust för unionens finansiella intressen. I led b iii finns dessutom ett extra villkor jämfört med led a iii som behandlats ovan, nämligen att missbruket av unionens medel eller tillgångar skadar unionens finansiella intressen.

Enligt skäl 6 i ingressen avses med upphandlingsrelaterade utgifter alla utgifter som har samband med sådana offentliga kontrakt som regleras i artikel 101.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012. Förordningen har till aktuella delar ändrats genom förordning 2015/1929. Enligt gällande artikel 101.1 avses med offentligt kontrakt ett kontrakt mot ersättning som ingås skriftligen av en eller flera ekonomiska aktörer och en eller flera upphandlande myndigheter i den mening som avses i artiklarna 117 och 190, och som gäller tillhandahållande mot betalning av lös eller fast egendom eller tjänster, eller utförande av byggtreprenader, där betalningen helt eller delvis belastar budgeten. Enligt punkten kan sådana kontrakt avse i) fastigheter, ii) leverans av varor, iii) byggtreprenader, eller iv) tillhandahållande av tjänster.

Enligt artikel 117 som artikel 101.1 hänvisar till ska institutionerna i den mening som avses i artikel 2 och genomförandeorgan eller organ i den mening som avses i artiklarna 208 och 209 betraktas som upphandlande myndigheter om de tilldelar kontrakt för egen räkning utom när de gör inköp från en inköpscentral. Enligt artikel 2 i förordningen avses med institution bland annat Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet och Europeiska kommissionen. I artiklarna 208 och 209 i förordningen avses med organ bland annat organ som inrättas på grundval av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF), som beviljas bidrag som belastar bud-

geten och organ som inrättats genom en grundläggande akt och som anförtros genomförande-uppgifter inom ramen för ett offentlig-privat partnerskap.

I nuvarande artikel 190 som artikel 101.1 hänvisar till anges det inte längre vad som avses med upphandlande myndighet. I stället fastställs det i artikeln att kapitlet om offentlig upphandling tillämpas på upphandlingsförfaranden där kommissionen inte tilldelar kontrakt för egen räkning och på upphandling av enheter eller personer som anförtrots uppgifter enligt artikel 58.1 c. Enligt nämnda artikel 58.1 c kan kommissionen anförtro uppgifter som gäller genomförande av budgeten åt bland andra internationella organisationer och deras underordnade organ, Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden eller organ som avses i artiklarna 208 och 209.

Vad gäller de utgifter som avses i artikel 3.2 led b är det till skillnad från de utgifter som avses i led a uttryckligen fråga om sådana utgifter som EU har i anknytning till sina upphandlingar. För den nationella regleringen har denna åtskillnad ingen betydelse, eftersom det vid subventionsbedrägeri enligt 5 § eller subventionsmissbruk enligt 7 § i 29 kap. i strafflagen enligt 9 § 2 mom. 2 punkten i samma kapitel inte har någon betydelse om stöd som beviljats ur Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning gäller EU:s upphandlingar. Dessutom noteras, när det gäller den straffbestämmelse som krävs enligt direktivet, 36 § 1 § i strafflagen enligt vilken den som för att bereda sig eller någon annan orättmätig ekonomisk vinning eller för att skada någon annan, genom att vilseleda eller utnyttja misstag, förmår någon att göra eller underlåta något och därigenom orsakar ekonomisk skada för den som misstagit sig eller den vars intressen han kunnat förfoga över ska dömas för bedrägeri. Sammanfattningsvis blir bedömningen att inte heller artikel 3.2 b kräver ändringar i den nationella lagstiftningen.

Artikel 3.2 c

Som bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen ska, enligt punkt 2 c i, i fråga om andra inkomster än sådana inkomster från egna medel som härrör från mervärdesskatt som avses i led d anses varje handling eller underlåtenhet som avser användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument, om detta leder till att medel från unionens budget eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning minskas på ett olagligt sätt. Av betydelse med hänsyn till den straffbestämmelse som krävs i punkten är 29 kap. 1 § 1—3 punkten i strafflagen enligt vilken den som genom att för beskattningen ge myndigheterna en oriktig uppgift om någon omständighet som påverkar bestämmandet av skatt, genom att i en anmälan som lämnas för beskattningen hemlighålla en sådan omständighet som påverkar bestämmandet av skatt eller i syfte att undandra skatt genom att underlåta att fullgöra sådana skyldigheter som föreskrivs för beskattningen och som har betydelse för bestämmandet av skatt får till stånd eller försöker få till stånd att ingen eller alltför låg skatt bestäms eller att skatt återbetalas utan grund, ska dömas för *skattebedrägeri*. Av betydelse är dessutom den definition i 29 kap. 9 § 1 mom. 2 punkten i strafflagen som behandlats ovan enligt vilken det med skatt i det kapitlet även avses en avgift som tas ut för Europeiska gemenskapernas räkning och som ska redovisas till Europeiska gemenskaperna för att inkluderas i Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning.

Enligt direktivet ska såväl handlingar som försummelser vara straffbara. Bestämmelsen om skattebedrägeri i strafflagen kan anses uppfylla detta krav, eftersom det enligt den är straffbart att lämna och undanhålla uppgifter som avses i bestämmelsen och att underlåta att fullgöra sådana skyldigheter som föreskrivs för beskattningen. I direktivet gäller straffbarheten användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument. Centralt i bestämmelsen om skattebedrägeri är att det är straffbart att ge en oriktig uppgift om

någon omständighet som påverkar bestämmandet av skatt eller att undanhålla en sådan omständighet förutsatt att övriga villkor i rekvisitet är uppfyllda. Den nationella bestämmelsen kan därför anses omfatta fler fall än vad som krävs i direktivet, eftersom den inte innebär någon begränsning till uppgifter eller dokument. I direktivet förutsätts också att handlingen leder till att medel eller tillgångar från unionens allmänna budget eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning minskas på ett olagligt sätt. I den nationella bestämmelsen om skattebedrägeri innebär rekvisitet inte att skada faktiskt uppstår (s.k. försöksbrott), varför bestämmelsen i detta avseende är strängare än direktivet. Följaktligen bedöms artikel 3.2 c i inte kräva ändringar i lagstiftningen.

Som bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen ska, enligt punkt 2 c ii, i fråga om andra inkomster än sådana inkomster från egna medel som härrör från mervärdesskatt som avses i led d anses varje handling eller underlåtenhet som avser undanhållande av information som ska lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter, om detta leder till att medel från unionens budget eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning minskas på ett olagligt sätt. Av betydelse i detta sammanhang är 29 kap. 1 § 3 punkten i strafflagen enligt vilken den som i syfte att undandra skatt genom att underlåta att fullgöra sådana skyldigheter som föreskrivs för beskattningen och som har betydelse för bestämmandet av skatt får till stånd eller försöker få till stånd att ingen eller alltför låg skatt bestäms eller att skatt återbetalas utan grund, ska dömas för *skattebedrägeri*.

Vad gäller gärningarnas och försummelseernas straffbarhet hänvisas till det som konstaterats ovan i samband med led c i. I övrigt kan det rörande led ii konstateras att straffbarhet krävs när information inte lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter. Enligt paragrafen om skattebedrägeri i strafflagen är det straffbart att underlåta att fullgöra sådana skyldigheter som föreskrivs för beskattningen, vilket verkar inbegripa de förfaranden som avses i direktivet. I jämförelse med direktivet är det ett tilläggs villkor i bestämmelsen om skattebedrägeri att det där förutsätts att syftet är att undandra skatt och att skyldigheten som försummas ska ha betydelse för bestämmandet av skatt. När det gäller dessa villkor kan man dock till att börja med konstatera att kravet på straffbarhet i direktivet enligt artikel 3.1 begränsar sig till avsiktliga gärningar. Bestämmelse kompletteras av skäl 11, enligt vilket uppsåt ska föreligga i förhållande till alla brottsrekvisit för de brott som anges i direktivet, och bedömningen av om en handling eller underlåtenhet varit uppsåtlig får göras mot bakgrund av yttre objektiva omständigheter. Villkoret om uppsåt kan fölaktligen anses inbegripa att gärningsmannen genom att underlåta att lämna uppgifter medvetet strävar efter något som leder till att medel eller tillgångar från unionens allmänna budget eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning minskas på ett olagligt sätt. Om den skyldighet som försummats däremot inte har betydelse för bestämmandet av skatt, uppkommer inte skada på unionens budget eller budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning i enlighet med direktivet, varför villkoret inte utesluter sådant handlande från straffbestämmelsens tillämpningsområde som enligt direktivet ska vara straffbart. Följaktligen bedöms artikel 3.2 c ii inte kräva ändringar i lagstiftningen.

Som bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen ska, enligt punkt 2 c iii, i fråga om andra inkomster än sådana inkomster från egna medel som härrör från mervärdesskatt som avses i led d, anses varje handling eller underlåtenhet som avser missbruk av en förmån som lagligen erhållits, om detta leder till att medel från unionens budget eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning minskas på ett olagligt sätt. Av betydelse i detta sammanhang är 29 kap. 1 § 4 punkten i strafflagen enligt vilken den som i på annat bedrägligt sätt än vad som avses i 29 § 1 § 1—3 punkten får till stånd eller försöker få till stånd att ingen eller alltför låg skatt bestäms eller att skatt återbetalas utan grund, ska dömas för skattebedrägeri. I vissa fall kan dessutom 29 kap. 1 § 3 punkten vara relevant. Enligt bestämmelsen ska den som i syfte att undandra skatt genom att underlåta att fullgöra sådana skyldigheter som föreskrivs för beskattningen och som har betydelse för bestämmandet av

skatt får till stånd eller försöker få till stånd att ingen eller alltför låg skatt bestäms eller att skatt återbetalas utan grund, dömas för skattebedrägeri.

Vad gäller gärningarnas och försummelsearnas straffbarhet hänvisas till det som konstaterats ovan i fråga om led c i. I övrigt kan man när det gäller led iii konstatera att straffbarhet krävs för missbruk av en förmån som erhållits på laglig väg om det har sådana konsekvenser som avses i ledet. När det gäller det gärningssätt som avses i 29 kap. 1 § 3 punkten i strafflagen har det likväl för att en gärning ska vara straffbar ställts villkor av vilka särskilt avsikten att undandra skatt kan leda till att gärningar och försummelser som avses i direktivet inte är straffbara enligt punkten. Det gärningssätt ("i övrigt bedrägligt") som anges i 4 punkten har däremot avsiktligt formulerats tämligen öppet, eftersom det såsom förarbetena visat inte är möjligt att med allmängiltiga begrepp beskriva alla svekfulla förfaranden för att undandra skatt och därmed jämförbara avgifter och eftersom praktiken visar att det ständigt uppkommer nya bedrägliga sätt att undandra skatt (RP 66/1988 rd s. 60 och RP 16/1997 rd s. 3). Det avsiktliga missbruk av en förmån som avses i direktivet kan i själva verket anses omfattas av de bedrägliga förfaranden som avses i strafflagen. Det väsentliga kännetecknet för ett brott som är straffbart enligt strafflagen är att förövaren får till stånd eller försöker få till stånd att skatt eller en avgift som uppbärs för Europeiska unionens räkning inte alls bestäms eller bestäms till ett alltför lågt belopp eller att skatten eller avgiften återbetalas utan grund. Den kriminalisering som direktivet kräver förutsätter å sin sida att det missbruk som avses i direktivet leder till att medel från unionens budget eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning minskas på ett olagligt sätt. Följaktligen kan straffbestämmelserna i strafflagen i deras nuvarande form bland annat anses omfatta de förfaringsätt som ska kriminaliseras enligt artikel 3.2 c iii i direktivet, varför ledet i fråga inte kräver ändringar i lagstiftningen.

Artikel 3.2 d

Som bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen ska, enligt punkt 2 d i och 2 d ii, i fråga om inkomster från egna medel som härrör från mervärdesskatt, anses varje handling eller underlåtenhet som begåtts inom ramen för gränsoverskridande bedrägliga upplägg med avseende på användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument avseende mervärdesskatt eller undanhållande av information avseende mervärdesskatt som ska lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter, om detta leder till en minskning av medel från unionens budget. När punkt 2 d betraktas finns det skäl att särskilt notera den begränsning av tillämpningsområdet för artikel 2.2 som behandlats ovan enligt vilken straffbarhet krävs endast för uppsåtlig handling eller underlåtenhet som har anknytning till territoriet i två eller flera medlemsstater i unionen och inbegriper en total skada på minst 10 000 000 euro.

De bedrägerier som gäller mervärdesskatt uppfyller det allmänna rekvisitet för skattebedrägeri i 29 kap. 1 § i strafflagen. Den enda skillnaden mellan innehållet i å ena sidan punkt 2 c i och 2 c ii och å andra sidan punkt 2 d i och 2 d ii är förutom att de gäller olika skatteslag att konsekvensen av gärningarna formulerats på lite olika sätt. I led d direktivet förutsätts att medel från unionens budget minskas medan en förutsättning för straffbarhet i led c enligt vad som beskrivits ovan är att medel från unionens budget *eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning* minskas på ett *olagligt* sätt. Det bedöms att dessa skillnader med hänsyn till innehållet inte har betydelse när det gäller att avgöra om de nationella straffbestämmelserna uppfyller direktivet. Bestämmelsen om skattebedrägeri i 29 kap. 1 § i strafflagen omfattar de situationer som de två formuleringarna avser. Därför hänvisas när det gäller led d i och d ii till vad som ovan konstaterats i fråga om punkt 2 c i och 2 c ii. Inte heller dessa led kräver ändringar i lagstiftningen.

Som bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen ska, enligt punkt 2 d iii, i fråga om inkomster från egna medel som härrör från mervärdesskatt, anses varje handling eller underlåtenhet som begåtts inom ramen för gränsöverskridande bedrägliga upplägg med avseende på presentation av korrekta uppgifter avseende mervärdesskatt i syfte att bedrägligen dölja en utebliven betalning eller otillbörligen skapad rätt till återbetalning av mervärdesskatt. Följaktligen krävs kriminalisering av presentation av korrekta uppgifter avseende mervärdesskatt när detta gjorts antingen för att bedrägligen dölja en utebliven betalning eller för att otillbörligen skapa rätt till återbetalning av mervärdesskatt. När det gäller att olagligt skapa rätt till återbetalning av mervärdesskatt finns det skäl att granska 29 kap. 1 § 4 punkten i strafflagen enligt vilken bland annat den som på annat bedrägligt sätt än vad som avses i 29 § 1 § 1—3 punkten får till stånd eller försöker få till stånd att ingen eller alltför låg skatt bestäms eller att skatt återbetalas utan grund, ska dömas för *skattebedrägeri*. Det bedöms att även presentation av korrekta uppgifter i bedrägligt syfte omfattas av den tämligen öppna formuleringen om att förfara ”i övrigt bedrägligt” i bestämmelsen.

Det måste också bedömas vilken självständig innebörd som ska ges skyldigheten enligt det aktuella ledet att kriminalisera presentation av korrekta uppgifter avseende mervärdesskatt i syfte att bedrägligen dölja en utebliven betalning. Utifrån direktivet är det inte helt klart om det i direktivet krävs att sådan aktivitet kriminaliseras eller om det för att uppfylla den skyldighet som avses i led iii räcker att kriminalisera presentation av korrekta uppgifter avseende mervärdesskatt, när denna gjorts för att otillbörligen skapa rätt till återbetalning av mervärdesskatt. Det verkar emellertid vara motiverat att tolka ordalydelsen i direktivet så att det också ska vara straffbart att presentera korrekta uppgifter avseende mervärdesskatt i syfte att bedrägligen dölja en utebliven betalning.

Vid skattebedrägeri enligt 29 kap. 1 § i strafflagen är det bland annat väsentligt att förövaren får till stånd eller försöker få till stånd att ingen eller alltför låg skatt bestäms eller att skatt återbetalas utan grund. Om en person presenterar korrekta uppgifter avseende mervärdesskatt, kan denne inte anses få till stånd eller försöka få till stånd en sådan konsekvens rörande bestämmande eller återbetalning av skatt som avses i detta rekvisit. Syftet är i stället att dölja att personen underlåter att betala en skatt som i och för sig bestämts korrekt. Därför verkar bestämmelsen om skattebedrägeri i strafflagen inte tillämplig på det handlande som enligt direktivet ska kriminaliseras.

Betydelse kan däremot rekvisitet för bedrägeri i 36 kap. 1 § i strafflagen ha. Enligt dess 1 mom. ska den som för att bereda sig eller någon annan orättmätig ekonomisk vinning eller för att skada någon annan, genom att vilseleda eller utnyttja misstag, förmår någon att göra eller underlåta något och därigenom orsakar ekonomisk skada för den som misstagit sig eller den vars intressen han kunnat förfoga över, dömas för *bedrägeri*. Först och främst verkar det klart att en gärning som är straffbar enligt direktivet har begåtts i syfte att uppnå ekonomisk vinning eller skada någon annan, eftersom syftet i ett förfarande som avses i direktivet är att dölja en utebliven betalning och på så sätt undandra skatt. I en gärning som avses i direktivet är syftet att vilseleda, varför inte heller rekvisitet om detta i bestämmelsen om bedrägeri i strafflagen är problematiskt med hänsyn till direktivet. Efter detta bör man granska det villkor i rekvisitet som handlar om att man genom att presentera korrekta uppgifter avseende mervärdesskatt förmå någon att göra eller underlåta något och därigenom orsaka den förledda ekonomisk skada. I Finland är risken i praktiken tämligen liten för att någon genom att presentera korrekta uppgifter avseende mervärdesskatt ska få till stånd den ovan nämnda konsekvens som ingår i rekvisitet. Det bedöms likväl att det inte är problematiskt med hänsyn till direktivet att denna konsekvens nämns, eftersom kriminaliseringen i direktivet uttryckligen grundar sig på att en sådan risk finns. Därför verkar inte heller detta villkor i rekvisitet för bedrägeri problematiskt med hänsyn till den kriminalisering som krävs i direktivet. Straffbart på grundval av 36 kap. 1 § i strafflagen verkar därför bland annat vara att presentera korrekta uppgifter avse-

ende mervärdesskatt i syfte att bedrägligen dölja en utebliven betalning. Led d iii som helhet medför följaktligen inget behov av ändringar i lagstiftningen.

Artikel 4. *Andra brott som riktar sig mot unionens finansiella intressen.*

Artikel 4.1

Enligt punkt 1 ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att penningtvätt enligt beskrivningen i artikel 1.3 i direktiv (EU) 2015/849 som inbegriper egendom som utgör vinning av brott som omfattas av det här direktivet utgör ett brott. Enligt artikel 1.3 i direktiv 2015/849 (nedan penningtvättsdirektivet) ska följande handlingar vid tillämpningen av direktivet anses som penningtvätt när de begås uppsåtligen: a) omvandling eller överföring av egendom, i vetskap om att egendomen härrör från brottslig handling eller från medverkan till brottslig handling, i syfte att hemlighålla eller dölja egendomens olagliga ursprung eller för att hjälpa någon som är delaktig i en sådan verksamhet att undandra sig de rättsliga följderna av sitt handlande, b) hemlighållande eller döljande av en viss egendoms rätta beskaffenhet eller ursprung, av dess belägenhet, av förfogandet över den, av dess förflyttning, av de rättigheter som är knutna till den, eller av äganderätten till den, i vetskap om att egendomen härrör från brottslig handling eller från medverkan till en sådan handling, c) förvärv, innehav eller brukande av egendom, i vetskap om, vid tiden för mottagandet, att egendomen härrörde från brottslig handling eller från medverkan till en sådan handling, d) deltagande, sammanslutning för att utföra, försöka att utföra och medhjälp, underlättande och rådgivning vid utförandet av någon av de handlingar som avses i leden a, b och c.

Bestämmelserna om häleri- och penningtvättsbrott i strafflagen finns i 32 kap. i lagen. Enligt 6 § i kapitlet ska den som 1) tar emot, använder, omvandlar, överlåter, överför, förmedlar eller innehar egendom som förvärvats genom brott eller vinning av brott, eller egendom som kommit i stället för sådan egendom eller vinning, och gör det för att bereda sig eller någon annan nytta, för att dölja eller maskera vinningens eller egendomens olagliga ursprung eller för att hjälpa gärningsmannen att undandra sig de rättsliga följderna av brottet eller 2) i fråga om egendom som förvärvats genom brott eller vinning av brott, eller egendom som kommit i stället för sådan egendom eller vinning, döljer eller maskerar egendomens eller vinningens rätta karaktär, ursprung eller belägenhet eller förfogandet över den eller de rättigheter som är knutna till den, eller bistår någon annan vid sådant döljande eller sådan maskering *dömas* för penningtvätt. Försök är straffbart. Ett förbrott till penningtvätt kan vara vilken som helst gärning som är straffbar enligt finsk lag och som skapar ekonomisk vinning. Straffbarheten för penningtvätt gäller därför också egendom som erhållits genom brott som hör till bedrägeridirektivets tillämpningsområde.

Det andra protokollet (penningtvättsprotokollet) till gällande bedrägerikonvention ålägger Finland att kriminalisera de genomförandeinsatser enligt direktiv 91/308/EEG som artikel 1 e i protokollet hänvisar till. De genomförandeåtgärder som avses i protokollet motsvarar till sitt innehåll artikel 1.3 i direktiv (EU) 2015/849 som det hänvisas till i bedrägeridirektivet. Åliggandena enligt protokollet motsvarar sålunda åliggandena enligt artikel 4.1 bedrägeridirektivet. Den bestämmelse om penningtvätt i strafflagen som gällde när protokollet sattes i kraft och den separata straffbestämmelsen för penningtvätt som utarbetades i samband med detta har i detta hänseende redan uppfyllt skyldigheterna enligt protokollet (RP 53/2002 rd s. 20–21 och s. 29). Bestämmelsen har inte ändrats sedan den först antogs utom att omfånget av det straffbara förfarings sättet har utökats med ett det nya gärningssättet innehav av egendom och att syftet att bereda sig eller någon annan nytta lagts till som ny specifikation av syftena med förfarings sättet (L 191/2011). Följaktligen ger artikel 4.1 i direktivet ingen anledning till ändringar i lagen.

Artikel 4.2

Enligt punkt 2 ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att passiv och aktiv korruption, om den begåtts uppsåtligen, utgör brott. Enligt led a i punkten avses med passiv korruption en handling som en offentlig tjänsteman utför för att, direkt eller genom en mellanhand, för egen eller för tredje mans räkning, begära eller erhålla förmåner, oavsett art, eller acceptera ett löfte om en sådan förmån för att i strid med sina skyldigheter utföra eller underlåta att utföra en handling i tjänsten eller vid utövandet av tjänsten på ett sätt som skadar eller kan skada unionens finansiella intressen. Enligt led b avses med aktiv korruption en handling som utförs av en person för att direkt eller genom en mellanhand utlova, erbjuda eller ge en förmån, oavsett art, till en offentlig tjänsteman, för egen räkning eller för tredje mans räkning, för att denne i strid med sina skyldigheter ska utföra eller underlåta att utföra en handling i tjänsten eller vid utövandet av tjänsten på ett sätt som skadar eller kan skada unionens finansiella intressen.

Vid det nationella genomförandet bör man vad gäller artikel 4.2 behandla de nationella straffbestämmelserna för tagande av muta och givande av muta även med hänsyn till om de olika förövare som avses i bestämmelserna innefattar samtliga aktörer som ingår i begreppet offentlig tjänsteman så som det definieras i direktivet. I det följande behandlas för tydlighetens skull först bestämmelserna om *tagande* av muta med hänsyn till samtliga förövargrupper och därefter på motsvarande sätt bestämmelserna om *givande* av muta med hänsyn till samtliga förövargrupper.

Enligt 40 kap. 1 § 1 mom. i strafflagen ska en tjänsteman som för sin verksamhet i anställningen för egen eller någon annans räkning 1) begär en gåva eller någon annan orättmätig förmån eller på något annat sätt tar initiativ för att få en sådan förmån, 2) tar emot en gåva eller någon annan förmån som påverkar eller syftar till eller är ägnad att påverka hans eller hennes verksamhet i anställningen, eller 3) godtar en sådan gåva eller förmån som nämns i 2 punkten eller ett löfte eller erbjudande om en sådan dömas för *tagande av muta*. Likaså ska en tjänsteman enligt 2 mom. dömas för tagande av muta, om han eller hon för sin verksamhet i anställningen godtar att en gåva eller annan förmån som nämns i 1 mom. 2 punkten ges, utlovas eller erbjuds någon annan.

Paragrafen i strafflagen verkar omfatta de förfaranden som enligt direktivet ska kriminaliseras. Den går i vissa avseenden längre än direktivet, eftersom det i strafflagen inte förutsätts att handlandet skadar eller kan skada unionens finansiella intressen. Det ska dock noteras att en förmån som avses i 40 kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen förutsätts vara orättmätig, medan straffbestämmelsen i direktivet gäller alla förmåner. I förarbetena till bestämmelserna om tjänstebrott har en orättmätig förmån likväl karakteriserats så att en sådan förmån som fordras på en godtagbar grund, till exempel en föreskrift i en lag eller förordning, inte är orättmätig. Orättmätigheten ska bedömas särskilt med tanke på om fordrandet av förmånen kan sammankopplas med tjänstemannens verksamhet i anställningsförhållandet. Också en liten förmån kan vara orättmätig om den fordras som ett villkor för vidtagande av eller underlåtenhet att vidta en viss tjänsteåtgärd (RP 58/1988 rd, s. 56). I de situationer som avses i direktivet förutsätts det att förmånen begärs som ersättning för att personen ska handla på ett sätt som skadar eller kan skada unionens finansiella intressen. Enligt den tolkningsanvisning för förarbetena till lagen som nämnts ovan förefaller det uppenbart att förutsättningen i strafflagen att förmånen är orättmätig i sådana situationer inte utgör ett hinder för att lagen tillämpas. Följaktligen kräver artikel 4.2 a inga ändringar i lagstiftningen så vitt termen tjänsteman i 40 kap. 1 § i strafflagen till sitt innehåll motsvarar definitionen av offentlig tjänsteman i direktivet eller har större omfång än denna och således bland annat innehåller denna. Dessutom bör man fästa vikt vid definitionen av offentlig tjänsteman i artikel 4.4 i direktivet och granska om straffbestämmelsen

för tagande av muta i strafflagen kan tillämpas på samtliga grupper av förövare som den på grund av åläggandena i direktivet bör kunna tillämpas på.

Enligt punkt 4 a avses med offentlig tjänsteman *unionstjänsteman* eller *nationell tjänsteman*, inklusive en nationell tjänsteman från en annan medlemsstat och en nationell tjänsteman från ett tredjeland. Enligt led a ii avses med *nationell tjänsteman* tjänsteman eller offentlig tjänsteman enligt den definition som gäller enligt nationell rätt i den medlemsstat eller det tredjeland där personen utför sina uppgifter. När det gäller rättsliga åtgärder beträffande en nationell tjänsteman från en medlemsstat eller en nationell tjänsteman från ett tredjeland, vilka initierats av en annan medlemsstat, behöver den sistnämnda staten emellertid tillämpa definitionen av nationell tjänsteman endast i den mån den definitionen är förenlig med dess nationella rätt. Enligt direktivet ska begreppet nationell tjänsteman även innefatta en person som innehar en verkställande, administrativ eller judiciell tjänst på nationell, regional eller lokal nivå och en person som innehar en lagstiftande tjänst på nationell, regional eller lokal nivå.

Strafflagens definition av nationell tjänsteman finns i 40 kap. 11 § 1 punkten i lagen. Enligt denna avses med tjänsteman en person som står i tjänsteförhållande eller därmed jämförbart anställningsförhållande till staten, till en kommun eller till en samkommun eller något annat offentligrättsligt samarbetsorgan för kommuner, till riksdagen, till något av statens affärsverk, till den evangelisk-lutherska kyrkan eller det ortodoxa kyrkosamfundet eller till en församling eller ett samarbetsorgan för församlingar inom kyrkan eller kyrkosamfundet, eller till landskapet Åland, till Finlands Bank, Folkpensionsanstalten, Institutet för arbetshygien, kommunala pensionsanstalten, Kommunernas garanticentral eller kommunala arbetsmarknadsverket.

Vad gäller denna granskning är även 40 kap. 12 § 1 mom. i strafflagen relevant. Enligt momentet ska bestämmelserna om tjänstemän i kapitlet även tillämpas på personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag och på personer som utövar offentlig makt. Enligt 40 kap. 11 § 2 punkten i strafflagen avses med person som sköter offentligt förtroendeuppdrag kommunfullmäktige och andra genom allmänna val utsedda medlemmar av representantskapet i ett offentligt samfund som nämns i 1 punkten, dock inte riksdagsledamöter i sitt uppdrag som riksdagsledamot, samt medlemmar av ett organ för ett offentligt samfund eller en inrättning som nämns i 1 punkten, såsom statsrådet, en kommunstyrelse, nämnd, direktion, kommitté, kommission eller delegation, samt andra förtroendevalda inom nämnda offentliga samfund eller inrättningar. Enligt 40 kap. 11 § 5 punkten i strafflagen avses med person som utövar offentlig makt a) den till vars uppgifter enligt lag eller förordning hör att meddela för andra bindande förordnanden eller att besluta om andras intressen, rättigheter eller skyldigheter eller som med stöd av lag eller förordning i sin uppgift reellt ingriper i någon annans intressen eller rättigheter, samt b) den som enligt lag eller förordning eller enligt ett uppdrag som han eller hon med stöd av lag eller förordning fått av en myndighet ska delta i beredningen av sådana beslut som avses i a-punkten genom att göra framställningar eller förslag till beslut, utarbeta utredningar eller planer, ta prover eller utföra inspektioner eller på något annat motsvarande sätt.

Vad gäller bedömningen av omfånget av den nationella definitionen av tjänsteman med hänsyn till straffbestämmelserna för tagande av muta och grovt tagande av muta ska dessutom 40 kap. 12 § 2 och 3 mom. i strafflagen beaktas enligt vilka bland annat 1 och 2 § i kapitlet, utom avsättningspåföljden, ska tillämpas också på en arbetstagare vid en offentlig sammanslutning och på en utländsk tjänsteman. Betydelsefulla är därför strafflagens 40 kap. § 11 § 3 punkt, enligt vilken offentligt anställd arbetstagare avser den som står i arbetsavtalsförhållande till ett offentligt samfund eller en inrättning som nämns i 1 punkten eller till ett universitet. och 4 punkten i samma paragraf, enligt vilken utländsk tjänsteman avser den som har utnämnts eller valts till en administrativ eller rättslig tjänst eller uppgift hos en främmande stat eller inom en offentlig internationell organisation eller domstol eller inom ett offentligt internationellt organ,

eller som annars sköter en offentlig uppgift för en främmande stats eller en offentlig internationell organisations eller domstols eller ett offentligt internationellt organs räkning.

Det förefaller därför uppenbart att straffbestämmelserna i 40 kap. 1 och 2 § i strafflagen om tagande av muta och grovt tagande av muta kan tillämpas på de personer som i artikel 4.4 a ii i direktivet definieras som nationella tjänstemän med undantag av riksdagsmän, som diskuteras nedan. När det gäller definitionen av nationell tjänsteman ska dessutom andra stycket i punkt 4 a ii beaktas vid bedömningen. När det gäller rättsliga åtgärder beträffande en nationell tjänsteman från en medlemsstat eller en nationell tjänsteman från ett tredjeland, vilka initierats av en annan medlemsstat, behöver den sistnämnda staten enligt detta emellertid tillämpa definitionen av nationell tjänsteman endast i den mån den definitionen är förenlig med dess nationella rätt.

Enligt punkt 4 a i avses med *unionstjänsteman* en tjänsteman eller annan anställd på kontrakt av unionen i den mening som avses i tjänsteföreskrifterna för tjänstemän och anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska unionen, som fastställts genom rådets förordning (EEG, Euratom, EKSG) nr 259/68 eller en person som ställts till unionens förfogande av en medlemsstat eller av ett offentligt eller privat organ och som utför uppgifter som motsvarar dem som unionens tjänstemän eller övriga anställda utför. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna om immunitet och privilegier i protokollen 3 och 7 ska dessutom medlemmar i unionens institutioner, organ och byråer som inrättats i enlighet med fördragen samt dessa organs personal likställas med unionstjänstemän, om de inte omfattas av tjänsteföreskrifterna.

Vid en granskning av definitionen av unionstjänsteman har först och främst 40 kap. 12 § 3 mom. i strafflagen betydelse. Enligt detta ska bland annat 1 och 2 § i kapitlet, utom avsättningspåföljden, tillämpas också på en utländsk tjänsteman. På grund av det som ovan sagts är 40 kap. 11 § 4 punkten väsentlig. Enligt denna avses med utländsk tjänsteman den som har utnämnts eller valts till en administrativ eller rättslig tjänst eller uppgift hos en främmande stat eller inom en offentlig internationell organisation eller domstol eller inom ett offentligt internationellt organ, eller som annars sköter en offentlig uppgift för en främmande stats eller en offentlig internationell organisations eller domstols eller ett offentligt internationellt organs räkning. Definitionen fogades till strafflagen i samband med att Europarådets straffrättsliga konvention, som upprättades den 4 november 1998, sattes i kraft (L 604/2002). Konventionen innehåller bland annat ålägganden som gäller straffbarheten för givande av muta till bland andra tjänstemän vid internationella organisationer. Enligt åläggandet rörande straffbarhet i artikel 9 i konventionen ska varje part kriminalisera passiv korruption av tjänsteman (tagande av muta) och aktiv korruption av tjänsteman (givande av muta) bland annat när gärningen berör en tjänsteman eller annan anställd personal enligt personalreglementets innebörd i en offentlig mellanstatlig eller överstatlig organisation eller motsvarande organ av vilket parten är medlem och person som, oberoende av om vederbörande är utsänd av ett visst land, utför funktioner som motsvarar de som utförs av dessa tjänstemän eller denna personal.

Innan konventionen godkändes kunde bestämmelserna om korruption av tjänstemän i strafflagen också tillämpas på anställda hos Europeiska gemenskaperna. Enligt den dåvarande definitionen i 16 kap. 20 § i strafflagen avsågs med en anställd hos Europeiska gemenskaperna en person som stod i ett varaktigt eller tillfälligt anställningsförhållande till Europaparlamentet, Europeiska unionens råd, Europeiska gemenskapernas kommission, Europeiska gemenskapernas domstol revisionsrätten, Regionkommittén, Ekonomiska och sociala kommittén, Europeiska ombudsmannen, Europeiska investeringsbanken, Europeiska centralbanken eller till något annat organ som grundats med stöd av Europeiska gemenskapernas grundfördrag eller en person som på basis av uppdrag handhade en uppgift given av ett av Europeiska gemenskapernas organ eller av ett annat organ som grundats med stöd av grundfördragen. I den lagändring som

gjordes till följd av att konventionen godkändes ansågs att definitionen ovan omfattades av definitionen av utländsk tjänsteman i 40 kap. 11 § 4 punkten i strafflagen (HE 77/2001 vp, s. 54), som även ansågs vara förenlig med åläggandet i artikel 9 i konventionen. Även den definition av unionstjänsteman i punkt 4 a i som behandlas här kan anses omfattas av definitionen av utländsk tjänsteman i 40 kap. 11 § 4 punkten i strafflagen.

Förutom definitionerna av unionstjänsteman och nationell tjänsteman i direktivet har även artikel 4.4 b betydelse för definitionen av tjänsteman. Enligt den avses i direktivet med tjänsteman även varje annan person som blivit utsedd till och som utövar ett offentligt uppdrag i medlemsstaterna eller tredjeländer och som deltar i förvaltningen av eller beslut som rör unionens finansiella intressen. Med hänsyn till denna definition har först och främst 40 kap. 12 § 1 mom. i strafflagen betydelse. Enligt momentet ska bestämmelserna om tjänstemän i kapitlet även tillämpas på personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag och på personer som utövar offentlig makt. Med beaktande av definitionen av en person som sköter ett offentligt förtroendeuppdrag i 40 kap. 11 § 2 punkten och definitionen på en person som utövar offentlig makt i 40 kap. 11 § 5 punkten i strafflagen, vilka behandlats närmare ovan, förefaller det som om de bestämmelser i strafflagen som gäller tjänstemän även kan tillämpas på de situationer som avses i led b när det är fråga om nationella tjänstemän. När det gäller lagstiftningen om tagande av muta beaktas, om förövaren är en utländsk tjänsteman, även bestämmelserna om 40 kap. 12 § 3 mom. i strafflagen om tillämpbarheten av bestämmelserna om tagande av muta på en utländsk tjänsteman och definitionen på utländsk tjänsteman i 40 kap. 11 § 4 punkten som kompletterar momentet.

Sammanfattningsvis blir bedömningen följaktligen att straffbestämmelserna för tagande av muta och grovt tagande av muta i 40 kap. 1 och 2 § i strafflagen tillämpas på de aktörer som faller under definitionen av tjänsteman i direktivet, utom riksdagsledamöterna som behandlas nedan. Som framgår av diskussionen ovan omfattar definitionen av nationell tjänsteman i direktivet likväl även en person som innehar en lagstiftande tjänst på nationell, regional eller lokal nivå. Straffbestämmelserna i direktivet bör således behandlas även med hänsyn till bestämmelserna om korruption av riksdagsledamöter i strafflagen, eftersom vår nationella lagstiftning har andra mutbestämmelser för riksdagsledamöter än de som gäller för tjänstemän.

Vad gäller riksdagsledamöternas särställning noteras först i korthet 30 § 2 mom. i grundlagen (731/1999) enligt vilket en riksdagsledamot inte får åtalas eller berövas sin frihet för åsikter som ledamoten yttrat i riksdagen eller för sitt beteende vid behandlingen av ett ärende, om inte riksdagen samtyckt till åtgärden genom ett beslut som har fattats med minst fem sjättedelar av de avgivna rösterna. Det är dock inte nödvändigt att behandla frågan utförligare här, eftersom direktivet inte kräver bestämmelser om att väcka åtal.

I fråga om riksdagsmän är den grundläggande bestämmelsen om tagande av muta 40 kap. 4 § 1 mom. i strafflagen. enligt vilket en riksdagsledamot ska dömas för *tagande av muta som riksdagsledamot*, om denne för egen eller någon annans räkning 1) begär en gåva eller någon annan otillbörlig förmån eller på något annat sätt tar initiativ för att få en sådan förmån eller 2) tar emot eller godtar en gåva eller någon annan otillbörlig förmån som inte kan betraktas som normal gästfrihet eller godtar ett löfte eller ett erbjudande om en sådan för att i sitt uppdrag som riksdagsledamot på grund av förmånen verka eller låta bli att verka på ett visst sätt eller som belöning för en sådan verksamhet och gärningen är ägnad att tydligt undergräva förtroendet för en opartisk skötsel av uppdraget som riksdagsledamot.

Bestämmelsen om tagande av muta som riksdagsman innehåller därför vissa tilläggsvillkor jämfört med artikel 4.2 a i direktivet. För det första är en förmån som avses i strafflagen orättmätig, vilket av orsaker som angetts i diskussionen om tjänstemän ovan ändå inte ska ses som problematiskt. För det andra når en gåva som avses i 2 punkten i den aktuella paragrafen

strafflagen över tröskeln för straffbarhet endast om den överskrider nivån för som normal gästfrihet. Enligt förarbetena till lagen avses med normal gästfrihet vad som ska betraktas som godtagbart och skäligt för en riksdagsledamot, med beaktande av bland annat ledamotens ställning och uppdrag och förhållande till den som ger förmånen. T.ex. prydnadsföremål, klädesplagg eller kår som en riksdagsledamot har tagit emot som gåva i samband med ett samarbetsbesök är normal gästfrihet, om inte gåvans värde är betydande. Att ta emot kontanter kan däremot inte betraktas som mottagande av normal gästfrihet. Syftet med tillägget är att normal och skälig gästfrihet inte i onödan ska bedömas som eventuellt undergrävande av förtroendet för en opartisk skötsel av uppdraget som riksdagsledamot (RP 79/2010 rd, s. 43). Det bedöms att förfaringssätt av det slag som beskrivits ovan normalt inte är sådana som skadar eller kan skada unionens finansiella intressen. Genom villkoret har lagstiftaren i stället önskat möjliggöra för riksdagsmännen sådan interaktion och sådant umgänge som är förknippat med deras ställning, vilket torde vara normalt och nödvändigt också i andra medlemsstater i EU. Dessutom ställs tröskeln för vad som inte är normalt mot tröskeln för orättmätighet, som enligt ovan inte är problematisk. Därför är tröskeln för att gästfrihet inte ska betraktas som normal enligt 2 punkten de facto inte för hög med hänsyn till direktivet.

Utöver det som sagts ovan krävs det för att bestämmelsen om tagande av muta som riksdagsman ska kunna tillämpas att gärningen i fråga är ägnad att tydligt undergräva förtroendet för en opartisk skötsel av uppdraget som riksdagsledamot. Villkoret lades till när straffbestämmelsen reviderades 2011 (L 637/2011), och det ersatte en formulering om att förmånen skulle vara orättmätig. Tanken var att bättre än tidigare beakta riksdagsledamöternas särskilda ställning i jämförelse med tjänstemän. Genom klausulen har lagstiftaren önskat tydliggöra att frågan om mottagandet av en gåva är orättmätigt eller rättmätigt i sista hand ska avgöras enligt vad som enligt allmän uppfattning ska anses vara godtagbart agerande i uppdraget som riksdagsledamot (RP 79/2010 rd, s. 39). Vid beredningen av bestämmelsen betonades att det normalt hör till uppdraget som riksdagsledamot att vara i kontakt med aktörer inom olika branscher och med väljarna. Enligt förarbetena ingår det i typisk verksamhet som hör till uppdraget som riksdagsledamot bland annat möten med väljare, kontakter med sådana intressegrupper som vill påverka beslutsfattandet i riksdagen genom att presentera sin egen verksamhet för ledamöterna, deltagande i organisationers och samfunds möten samt deltagande i sedvanliga kultur- och idrottsevenemang. Det ska vara tillåtet att ta emot skäliga ersättningar för rese-, inkvarterings- och måltidskostnader och annan sedvanlig gästfrihet, till exempel reklampresenter och presenter på bemärkelsedagar, i samband med upprätthållandet av sådana kontakter och deltagandet i sådana evenemang (RP 79/2010 rd, s. 43).

I förarbetena betonas vad gäller bedömningen av om villkoret är uppfyllt vikten av att avgöra om gåvan eller förmånen kan påverka beslutsfattandet i ett enskilt fall. Mottagande av en förmån kan enligt förarbetena tydligt undergräva förtroendet om avsikten är att påverka beslutsfattandet i riksdagen i ett enskilt fall som är jämförbart med ett avgörande av en myndighet och som har direkta verkningar för medborgare eller samfund (RP 79/2010 rd, s. 41).

På grundval av det som sagts ovan kan följande slutsatser dras: Enligt förarbetena till lagen (RP 79/2010 rd, s. 43) överlappar klausulen om normal gästfrihet i bestämmelsen om tagande av muta som riksdagsman åtminstone i någon mån klausulen om att undergräva förtroendet för en opartisk skötsel av uppdraget som riksdagsledamot. Genom båda dessa villkor har man strävat efter att tydligare än i det tidigare rättsläget beskriva de situationer där en förmån är orättmätig för en riksdagsledamot verbalt. Det är likväl klart att straffbarheten i direktivet inte är direkt knuten till uppfyllande av villkor som motsvarar dessa. I direktivet krävs dock till skillnad från den nationella straffbestämmelsen att den straffbara gärningen skadar eller kan skada unionens finansiella intressen. Även om denna klausul i direktivet inte direkt motsvarar de tilläggs-klausuler i den nationella straffbestämmelsen som beskrivits ovan, kan den tillmätas betydelse när man bedömer om de nationella tilläggs-klausulerna i praktiken kan leda till ett

rättsläge som strider mot direktivet. De situationer där straffbarhet uppkommer enligt direktivet bedöms i praktiken föreligga särskilt när syftet är att påverka fattande av beslut som har omedelbar inverkan på medborgares och sammanslutningars ställning. Av förarbetena till lagen framgår att sådant handlande i typiska fall också är orättmätigt samt undergräver förtroendet för en opartisk skötsel av uppdraget som riksdagsledamot och som sådant redan i dag är straffbart enligt nationell lagstiftning. Som normal gästfrihet som inte är ägnad att tydligt undergräva förtroendet för en opartisk skötsel av uppdraget som riksdagsledamot torde man överhuvudtaget inte kunna anse handlande som skadar eller kan skada EU:s finansiella intressen. Syftet med direktivet har däremot inte varit att begränsa det normala upprätthållande av kontakter som hör till skötseln av uppdraget som riksdagsledamot och som inte skadar unionens finansiella intressen. Som helhet bedöms det därför att de extra kriterier för tagande av muta som riksdagsman som jämfört med direktivet ingår i bestämmelsen i strafflagen till sin karaktär är sådana att de inte ställer sådana handlingar utanför straffbarhet som enligt direktivet ska vara straffbara.

Enligt 40 kap. 4 § 2 mom. i strafflagen ska valfinansiering som sker enligt lagen om kandidaters valfinansiering inte anses som tagande av muta som riksdagsledamot, om inte syftet med valfinansieringen är att kringgå 1 mom. Bestämmelsen är inte problematisk med hänsyn till kraven i direktivet, eftersom den straffbarhet som direktivet kräver är knuten till verksamhet som skadar eller kan skada unionens finansiella intressen. Valfinansiering enligt lagen om kandidaters valfinansiering kan knappast ses som sådan verksamhet. Följaktligen kräver artikel 4.2. a inte heller i fråga om riksdagsmän några ändringar i lagstiftningen.

Utöver detta bör man på motsvarande sätt som i fråga om definitionen av tjänsteman ovan granska om den riksdagsledamot som avses i bestämmelsen om tagande av muta som riksdagsledamot i strafflagen innefattar alla sådana aktörer som enligt direktivet ska höra till straffbestämmelsens tillämpningsområde. I fråga om bestämmelserna om tagande av muta som riksdagsman i 40 kap. 4 och 4 a § i strafflagen noteras först att de enligt 4 kap. 12 § 4 mom. ska tillämpas även på ledamöter av utländska parlament. Denna bestämmelse kompletteras av 40 kap. 11 § 6 punkten, enligt vilken det med ledamot av ett utländskt parlament avses den som är medlem av en folkvald församling i en främmande stat eller medlem i en internationell parlamentarisk generalförsamling. Dessutom noteras, vilket även nämnts ovan, att när det gäller rättsliga åtgärder beträffande en nationell tjänsteman från en medlemsstat eller en nationell tjänsteman från ett tredjeland, vilka initierats av en annan medlemsstat, behöver den sistnämnda staten, enligt andra stycket i artikel 4.4 a ii, tillämpa definitionen av nationell tjänsteman endast i den mån den definitionen är förenlig med dess nationella rätt. Den här begränsningen kan anses gälla också det som sägs i sista stycket i punkt 4 a, enligt vilket bland andra riksdagsledamöter faller under definitionen av nationell tjänsteman även om hänvisningen till definitionen ovan ("edellä olevaan") i den finska översättningen av direktivet verkar motsäga detta. I andra språkversioner av direktivet (en, fr, de, sv) innebär avgränsningen nämligen inte bara en begränsning till den tidigare angivna definitionen på nationell tjänsteman. Bestämmelsen i fråga kan därför anses markera en gräns för i hur stor utsträckning nationella straffbestämmelser för riksdagsledamöter enligt direktivet kan tillämpas på medlemmar av utländska folkförsamlingar. Sammanfattningsvis blir bedömningen följaktligen att straffbestämmelserna för tagande av muta och grovt tagande av muta som riksdagsledamot tillämpas på de aktörer som faller under definitionen av tjänsteman i direktivet men inte omfattas av de straffbestämmelser som gäller tjänstemän.

Med aktiv korruption avses i överensstämmelse med vad som ovan sagts en handling som utförs av en person för att direkt eller genom en mellanhand utlova, erbjuda eller ge en förmån, oavsett art, till en offentlig tjänsteman, för egen räkning eller för tredje mans räkning, för att denne i strid med sina skyldigheter ska utföra eller underlåta att utföra en handling i tjänsten eller vid utövandet av tjänsten på ett sätt som skadar eller kan skada unionens finansiella in-

tressen. När det gäller tjänstemän är 16 kap. 13 § i strafflagen i detta sammanhang betydelsefull. Enligt denna ska den som till en tjänsteman för dennes verksamhet i anställningen utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller någon annan förmån som är avsedd för tjänstemannens själv eller någon annan och som påverkar eller syftar till eller är ägnad att påverka tjänstemannens verksamhet i anställningen dömas för *givande av muta*. För givande av muta döms också den som för en tjänstemans verksamhet i anställningen till någon annan utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller förmån som avses i föregående bestämmelse. Straffbestämmelsen i strafflagen verkar omfatta de förfaranden som enligt direktivet ska vara straffbara och går till vissa delar längre än direktivet kräver. Följaktligen medför artikel 4.2. b inget behov att ändra lagstiftningen i fråga om tjänstemän. Något ändringsbehov föranleds inte heller av definitionen av offentlig tjänsteman i artikel 4.4. När man tillämpar 16 kap. 13 och 14 § ska, enligt 16 kap. 20 § 3 mom. i strafflagen på motsvarande sätt som det enligt ovan även föreskrivits i 40 kap. 12 § i strafflagen, en person som sköter ett offentligt förtroendeuppdrag, en offentlig anställd arbetstagare, en utländsk tjänsteman och en person som utövar offentlig makt enligt 40 kap 11 § jämföras med en tjänsteman som är föremål för den kriminella handlingen.

Vad gäller riksdagsledamöter är en viktig bestämmelse när det gäller givande av muta 16 kap. 14 a § i strafflagen enligt vilken den som åt en riksdagsledamot utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller någon annan otillbörlig förmån som inte kan betraktas som normal gästfrihet och som är avsedd för riksdagsledamoten själv eller någon annan, för att ledamoten på grund av förmånen i sitt uppdrag som riksdagsledamot ska verka eller låta bli att verka på ett visst sätt eller som belöning för sådan verksamhet, och gärningen är ägnad att tydligt undergräva förtroendet för en opartisk skötsel av uppdraget som riksdagsledamot ska dömas för *givande av muta åt riksdagsledamot*. Som givande av muta åt riksdagsledamot anses dock inte valfinansiering som sker enligt lagen om kandidaters valfinansiering (273/2009), om inte syftet med valfinansieringen är att kringgå 1 mom. I fråga om denna bestämmelse hänvisas till det som sagts ovan vid behandlingen av bestämmelsen i strafflagen om tagande av muta som riksdagsledamot. På de grunder som angetts där medför artikel 4.2 b inget behov att ändra lagstiftningen i fråga om riksdagsledamöter. Inget behov av ändringar föranleds av definitionen av tjänsteman i artikel 4.4 heller, för när 16 kap 14 a och 14 b § tillämpas ska, enligt 16 kap. 20 § 4 punkten i strafflagen på motsvarande sätt som det enligt ovan föreskrivits i 40 kap. 12 § 4 mom. i strafflagen, en medlem av ett utländskt parlament som avses i 40 § 11 § jämföras med en riksdagsledamot som är föremål för den kriminella handlingen.

Artikel 4.3

Enligt punkt 3 ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att förskingring, om den begåtts uppsåtligt, utgör ett brott. Enligt artikel 4.3 i den finska översättningen av direktivet avses med förskingring en handling utförd av en offentlig tjänsteman vars uppgift är att direkt eller indirekt förvalta medel eller tillgångar och som gör åtaganden eller betalar ut medel eller anslår eller använder tillgångar i strid med deras ändamål på ett sätt som skadar unionens finansiella intressen. På grundval av andra språkversioner än den finska är bedömningen dock att bestämningen ”direkt eller indirekt” ska gälla tjänstemannens relation till uppgiften och inte det sätt på vilket tjänstemannen förvaltar medel eller tillgångar. Enligt andra språkversioner än den finska är det inte heller nödvändigt att förutsätta att tjänstemannen agerar (”toimii”). Att göra åtaganden (”varojen sitominen”) igen kan anses innebära att medel reserveras för något specifikt ändamål. Därför avses i denna genomgång med förskingring att en tjänsteman, vars uppgift direkt eller indirekt är att förvalta medel eller tillgångar, gör tillgångarna till föremål för ett förfarande som avses i punkten.

Vad gäller strafflagens bestämmelser om tjänstemän är 40 kap. 7 § väsentlig. Enligt 1 mom. ska en tjänsteman dömas för *missbruk av tjänsteställning* om denne i syfte att bereda sig eller någon annan nytta eller orsaka olägenhet eller skada för någon annan 1) bryter mot sin tjäns-

teplikt enligt bestämmelser eller föreskrifter som ska iakttas i tjänsteutövning, när han eller hon deltar i beslutsfattande eller beredning av beslutsfattande eller utövar offentlig makt i sina andra tjänsteåligganden eller 2) missbrukar sin ställning i förhållande till någon som står i direkt lydadsförhållande till honom eller henne eller under hans eller hennes omedelbara tillsyn. För tolkningen av 1 punkten finns det en betydelsefull precisering i förarbetena till lagen (RP 77/2001 rd, s. 48) om att brott mot olika plikter även beskriver det gärningssätt som innebär att en person är skyldig att göra någonting men försummar sin plikt.

Med brott mot tjänsteplikt avses att tjänstemannen handlar i strid med en plikt som är bindande för honom eller henne och till exempel fattar ett olagligt beslut eller vidtar en olaglig åtgärd. En tjänstemans tjänsteplikt ska grunda sig på bestämmelser eller föreskrifter som tjänstemannen är skyldig att iakttä i sitt arbete. Det förefaller klart att en tjänsteman med ansvar för förvaltning av medel eller tillgångar som gör åtaganden eller betalar ut medel eller anslår eller använder tillgångar i strid med det syfte för vilket de var avsedda på ett sätt som skadar unionens finansiella intressen bryter mot sin tjänsteplikt baserad på bestämmelser och föreskrifter. Det kan också noteras att straffbestämmelsen för missbruk av tjänsteställning inte förutsätter att skada uppstår. I detta avseende går bestämmelsen i 40 kap. 7 § i strafflagen längre än vad som krävs i direktivet.

Straffbestämmelsen om missbruk av tjänsteställning i 40 kap. 7 § i strafflagen kan inte tillämpas på riksdagsledamöter. Under förhandlingarna om direktivet ansågs att en bestämmelse som kan ha betydelse i detta hänseende är bestämmelsen om missbruk av förtroendeställning i strafflagen (LaUU 24/2014 rd, s. 3, på finska). Enligt 36 kap. 5 § i strafflagen ska den vars uppgift är att sköta en annans ekonomiska eller rättsliga angelägenheter och som missbrukar sin förtroendeställning genom att 1) vidta en åtgärd som han inte har rätt till eller 2) helt eller delvis underlåta att sköta sin uppgift och därigenom vållar huvudmannen skada dömas för missbruk av förtroendeställning.

För det första konstatera att gärningsmannens uppgift i den situation som beskrivs i bestämmelsen är att sköta en annans ekonomiska eller rättsliga angelägenheter. Avgränsningen ligger till sitt innehåll nära det uppdrag att förvalta medel eller tillgångar direkt eller indirekt som förutsätts av gärningsmannen i direktivet, och man kan anse att den uppgift som förutsätts i direktivet ingår i uppdraget att sköta en persons ekonomiska angelägenheter. Ett annat villkor i rekvisitet i strafflagen är den förtroendeställning som uppgiften ger gärningsmannen och som denne missbrukar antingen genom att vidta en åtgärd som han eller hon inte har rätt till eller helt eller delvis underlåta att sköta sin uppgift. Även om gärningsmannens förtroendeställning betonas i direktivet kan rekvisitet även i detta avseende anses svara mot det som krävs i direktivet, eftersom förtroendeställningen även enligt direktivet grundar sig på gärningsmannens uppgift och inte är ett villkor som är oberoende av denna. Det förfarande i strid med syftet som förutsätts i direktivet är sannolikt alltid en rättsstridig handling på det sätt som avses i bestämmelsen i strafflagen. Dessutom har även underlåtenhet att sköta sin uppgift kriminaliserats, varför bestämmelsen i strafflagen i detta hänseende går längre än vad som krävs i direktivet. Det tredje villkoret i rekvisitet är att vålla den vars angelägenheter ska skötas skada. I direktivet krävs för att ett förfarande ska vara straffbart att det skadar unionens finansiella intressen. I situationer som den som beskrivs i direktivet torde skadan drabba den vars angelägenheter sköts. Därför kan även straffbestämmelsen för missbruk av förtroendeställning som helhet anses tillämplig på förfaranden som enligt direktivet ska göras straffbara.

Det finns likväl skäl att redan i detta sammanhang notera att det som förutsätts för att försök ska vara straffbart i artikel 5 i direktivet, som behandlas nedan, medför behov av komplettering i lagstiftningen, om man vill uppfylla skyldigheten enligt artikel 4.3 i fråga om riksdagsmän genom en hänvisning till den straffbestämmelse som gäller missbruk av förtroendeställning, eftersom denna straffbestämmelse inte tillämpas på försök. Ett större behov att ändra la-

gen är den höjning i miniminivån för maximistraffet som blir nödvändig på grund av artikel 7 i direktivet, eftersom det i lagen inte har angetts något gärningssätt för missbruk av förtroendeställning för vilket maximistraffet är fyra års fängelse. Denna ändring kan få betydande återverkningar som griper in i strafflagens inre systematik bland annat därför att bestämmelsen i strafflagen om straff för missbruk av förtroendeställning är rätt allmänt formulerad och kan vara tillämplig på många olika slags handlingar. En höjning av det maximistraffet kan bland annat få betydande praktiska konsekvenser vid en bedömning av bestämmelsens förhållande till andra straffbestämmelser i strafflagen och övrig lagstiftning. Det är dessutom oklart i vilken utsträckning en juridisk persons straffrättsliga ansvar enligt artikel 6 bör och kan utsträckas till missbruk av förtroendeställning på ett naturligt sätt. De frågor som lyfts fram har betydelse för den allmänna grundprincip vid genomförandet av direktivet enligt vilken det är motiverat att uppfylla kraven enligt direktivet på ett sätt som så väl som möjligt står i samklang med gällande strafflag och övrig nationell lagstiftning.

När det gäller bestämmelsen om missbruk av tjänsteställning i 40 kap. 7 § i strafflagen verkar sådana problem som skyldigheterna enligt artiklarna 5, 6 och 7 medför enligt ovan inte uppkomma. Genom bestämmelsen om missbruk av tjänsteställning svarar lagstiftaren dessutom enligt redogörelsen ovan på skyldigheten enligt artikel 4.3 beträffande tjänstemän, varför en ändring av bestämmelsen så att den förutom tjänstemän också gäller riksdagsledamöter är en motiverad lösning även med tanke på ett klart och enhetligt genomförande av direktivet.

En väsentlig fråga när det gäller tillämpningen av den nuvarande bestämmelsen om straff för missbruk av tjänsteställning är om tjänstemannen bedöms bryta mot sin tjänsteplikt baserad på bestämmelser och föreskrifter när han eller hon utövar offentlig makt i sina tjänsteåligganden. Straffbestämmelsen kan följaktligen inte i nuvarande form tillämpas på riksdagsledamöter, vars uppdrag inte kan anses vara reglerat av motsvarande bestämmelser och föreskrifter, som inte har någon tjänsteplikt som följer av dessa och som över huvud taget inte har straffrättsligt tjänsteansvar. Nationellt är det inte heller känt att det skulle finnas något behov av att mera generellt inkludera riksdagsmännen i tillämpningsområdet för straffbestämmelsen gällande missbruk av tjänsteställning, utan behovet förefaller begränsa sig till de ändringar som direktivet kräver. För att uppfylla skyldigheterna enligt direktivet på det sätt som är lämpligast med hänsyn till strafflagen som helhet, förefaller det därför motiverat att komplettera straffbestämmelsen för missbruk av tjänsteställning i 40 kap. 7 § i strafflagen med ett nytt 2 mom. som utvidgar straffbestämmelsens tillämpningsområde så att det även inbegriper riksdagsledamöter när dessa handlar på ett sätt som ska kriminaliseras enligt artikel 4.3. Dessutom ska ändringar som föranleds av detta med beaktande av artikel 7 göras i bestämmelsen om grovt missbruk av tjänsteställning i 40 kap. 8 § i strafflagen.

Vid det nationella genomförandet bör man på motsvarande sätt som i fråga om punkt 2 i artikel 4 ovan även i fråga punkt 3 granska de nationella straffbestämmelser som direktivet kräver bland annat med hänsyn till om de gärningsmän som avses i bestämmelserna innefattar samtliga aktörer som ingår i begreppet offentlig tjänsteman enligt direktivet. När det gäller bestämmelserna om missbruk av tjänsteställning och grovt missbruk av tjänsteställning i 40 kap. 7 och 8 § i strafflagen noteras, utöver vad som i samband med behandlingen av artikel 4.2 allmänt konstaterats om innehållet i definitionen av tjänsteman i 40 kap., att 7 och 8 § enligt andra meningen i 40 kap. 12 § 3 mom. även tillämpas på utländska tjänstemän som med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse på finskt territorium utför kontroll, övervakning, förföljande, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande av brott och förundersökning, eller som på finskt territorium med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden utför förundersökning eller andra tjänsteuppdrag på basis av en begäran om rättshjälp som har framställts eller godkänts av en finsk myndighet, med undantag för avsättningspåföljden. De straffbestämmelser som gäller missbruk av tjänsteställning har följaktligen avgränsats lite snävare än i bestämmelserna om straff

för tagande av muta och tagande av muta som tjänsteman vad gäller i hur stor utsträckning de kan tillämpas på utländska tjänstemän. I artikel 4.4 a ii, där begreppet nationell tjänsteman definieras, har dock andra stycket betydelse. När det gäller rättsliga åtgärder beträffande en nationell tjänsteman från en medlemsstat eller en nationell tjänsteman från ett tredjeland, vilka initierats av en annan medlemsstat, behöver den sistnämnda staten enligt det aktuella stycket emellertid tillämpa definitionen av nationell tjänsteman endast i den mån den definitionen är förenlig med dess nationella rätt. Stycket får enligt vad som sagts i samband med behandlingen av artikel 4.2 anses gälla hela artikel 4.4 a ii, och det markerar då gränserna för hur omfattningsrika bestämmelser om tillämpningsområdet som krävs i medlemsstaterna på grund av definitionen av nationell tjänsteman i direktivet.

Det bör likväl särskilt granskas hur förenlig definitionen av unionstjänsteman i artikel 4.4 a i och skyldigheten enligt artikel 4.4 b är med begränsningarna i tillämpningen av straffbestämmelserna för missbruk av tjänsteställning i strafflagen i fråga om utländska tjänstemän. Skillnaden i jämförelse med den situation som behandlades i samband med led a ii är den att det bland de bestämmelser som behandlas här inte ingår någon bestämmelse som motsvarar den i andra stycket i led ii om anpassning efter nationell rätt. Så som ovan konstaterats ska 7 och 8 § enligt andra meningens i 40 kap. 12 § 3 mom. i strafflagen tillämpas även på en utländsk tjänsteman som med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse på finskt territorium utför kontroll, övervakning, förföljande, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande av brott och förundersökning, eller som på finskt territorium med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden utför förundersökning eller andra tjänsteuppdrag på basis av en begäran om rättshjälp som har framställts eller godkänts av en finsk myndighet. Med beaktande av skyldigheterna enligt artikel 4.4 a i och 4.4 b verkar det likväl som om den ovan beskrivna begränsningen av tillämpningen till utländska tjänstemän som utför vissa uppgifter i Finland inte är förenlig med direktivet.

Nationellt har dock inga synpunkter förts fram om att begränsningen rörande utländska tjänstemän i 40 kap. 12 § 3 mom. i strafflagen skulle ha visat sig vara problematisk på annat sätt. Grundprincipen måste därför vara tillämpningsområdet utvidgas bara i den utsträckning det är nödvändigt för att skyldigheterna i direktivet ska uppfyllas. För att uppfylla skyldigheterna i direktivet på ett sätt som är lämpligast med hänsyn till systematiken i strafflagen verkar det därför motiverat att ändra 40 kap. 12 § 3 mom. i strafflagen så att 7 och 8 § i kapitlet tillämpas i sin helhet, med undantag av avsättningspåföljden, även på utländska tjänstemän när det handlar om sådan förskingring som avses i artikel 4.3.

Dessutom kan vi i denna granskning kort nämna att de straffbestämmelser som gäller missbruk av tjänsteställning till skillnad från bestämmelserna om tagande av muta i 40 kap. 1 och 2 § inte heller kan tillämpas på offentligt anställda arbetstagare. Betydelsen av detta begränsas dock enligt förarbetena till lagen (RP 77/2001 rd, s. 53) i praktiken av att en offentligt anställd arbetstagare i egenskap av en person som utövar offentlig makt fortfarande kan göra sig skyldig till missbruk av tjänsteställning. Sammantaget bedöms att det begrepp tjänsteman som avses i bestämmelserna i 40 kap. 7 och 8 § i strafflagen om missbruk av tjänsteställning inbegriper de grupper av gärningsmän på vilka bestämmelsen på grund av innehållet i definitionen av nationell tjänsteman i direktivet ska tillämpas.

Artikel 4.4

I punkt 4 anges vad som i direktivet avses med offentlig tjänsteman. Definitionen har konsekvenser för punkterna 2 och 3 som behandlats ovan. Därför har den behandlats redan i samband med behandlingen av artikel 4.2 och 4.3.

Artikel 5. Anstiftan, medhjälp och försök. Enligt punkt 1 ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att anstiftan och medhjälp till att begå något av de brott som avses i artiklarna 3 och 4 är straffbart. Enligt 5 kap. 5 § i strafflagen ska den som uppsåtligen förmår någon till ett uppsåtligt brott eller ett straffbart försök till brottet i fråga dömas för anstiftan till brott såsom gärningsman. Enligt 6 § 1 mom. i samma kapitel ska den som före eller under ett uppsåtligt brott med råd, dåd eller på annat sätt uppsåtligen hjälper någon att begå brottet eller ett straffbart försök till det, dömas för medhjälp till brott enligt samma lagrum som gärningsmannen. I direktivet definieras inte vad anstiftan och medhjälp omfattar, varför det är motiverat att anse att bestämmelserna om detta i den nationella lagstiftningen överensstämmer med direktivet. Artikel 5.1 i direktivet medför därför inte något behov att ändra lagstiftningen.

Enligt punkt 2 ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att försök att begå något av de brott som avses i artiklarna 3 och 4.3 är straffbart.

Enligt utredningen ovan är tanken att kriminaliseringsskyldigheterna i artikel 3 och artikel 4.3 ska uppfyllas nationellt genom följande paragrafer i strafflagen (SL): subventionsbedrägeri (SL 29:5), subventionsmissbruk (SL 29:7), skattebedrägeri (SL 29:1), bedrägeri (SL 36:1) och missbruk av tjänsteställning (SL 40:7). När det gäller straffbarhet för försök kan vi om paragraferna ovan konstatera följande:

Försök till bedrägeri är straffbart enligt 36 kap. 1 § 3 mom. i strafflagen. Straffbart som skattebedrägeri (RL 29:1) är förutom en fullbordad gärning att få till stånd eller försöka få till stånd att ingen eller alltför låg skatt bestäms eller att skatt återbetalas utan grund. Straffbart som subventionsbedrägeri (RL 29:5) åter är att försöka bereda sig ekonomisk vinning. Försök till skattebedrägeri och subventionsbedrägeri har alltså jämförts med en fullbordad gärning.

Försök till subventionsmissbruk är inte straffbart enligt den nationella straffbestämmelsen (RL 29:7). Det är likväl svårt att se att det i bestämmelsen skulle finnas nämnvärt utrymme för att utsträcka straffbarheten till att gälla försöksfasen, eftersom uppfyllandet av rekvisitet i fråga inte förutsätter vinningssyfte eller faktisk skada. Straffbart missbruk innebär att subventionsmedel används i strid med deras ändamål. I regeringens proposition om att sätta i kraft bedrägerikonventionen framhölls att missbruket av medel kan anses bli fullbordat på ett mycket tidigt stadium, vilket innebär att det mellan ett sådant beslut om missbruk som inte är straffbart och straffbar användning av medel inte lämnas nämnvärt utrymme för försöksstadiet. Därför har det trots åläggandet om detta i konventionen, inte funnits behov av att straffbelägga försök till subventionsmissbruk i vår lagstiftning (RP 45/1998 rd, s. 15).

Straffbestämmelsen för subventionsmissbruk i strafflagen har ovan ansetts kriminalisera de förfaranden som beskrivs i artikel 3.2 a iii och 3.2 b iii. Skillnaden mellan dessa led, som har diskuterats ovan, är att det för straffbarhet enligt led b iii förutsätts att handlingen begåtts i syfte att uppnå olovlig vinning för gärningsmannen eller en annan person genom att orsaka en förlust för unionens finansiella intressen och att missbruket av medel eller tillgångar skadar unionens finansiella intressen. Det förfaller klart att det på grund av de tilläggs villkor för straffbarhet som nämnts ovan också är straffbart att försöka förfara på det sätt som avses i artikel led b iii redan enligt den nuvarande nationella straffbestämmelsen för subventionsmissbruk, eftersom försök som avser ett förfarande enligt artikel led b iii kan anses föreligga när unionens finansiella intressen ännu inte har skadats trots att subventionen har använts i strid med dess syfte.

Det bör utredas närmare om försök till det förfarande som avses i artikel 3.2 a iii kan anses straffbart på grundval av nuvarande nationella straffbestämmelser. Enligt artikel 5 och artikel 3.2 a iii ska det, i fråga om icke-upphandlingsrelaterade utgifter, vara straffbart att göra försök

till användning av medel eller tillgångar från unionens budget eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning för andra syften än de som medlen ursprungligen har beviljats för eller göra försök till underlåtenhet som avser sådan användning.

Med hänsyn till den nationella lagstiftningen betraktar vi först straffbestämmelsen för subventionsbedrägeri i 29 kap. 5 § i strafflagen. Enligt den ska den som 1) till den som beslutar om subventioner lämnar en oriktig uppgift om en omständighet som är ägnad att väsentligt påverka möjligheterna att få en subvention eller dess belopp eller villkoren för den eller hemlighåller en sådan omständighet, 2) inte meddelar en sådan förändring i förhållandena som väsentligt påverkar möjligheterna att få subventionen eller dess belopp eller villkoren för den och som mottagaren i samband med subventionsbeslutet eller annars särskilt har förpliktats att anmäla, och som därigenom bereder eller försöker bereda sig eller någon annan ekonomisk vinning, dömas för subventionsbedrägeri. Enligt de ursprungliga förarbetena till denna bestämmelse ska den inte gälla givande av uppgifter enbart i samband med ansökningsförfarandet. Som exempel påpekas i förarbetena att vissa subventionssystem förutsätter ett särskilt beslut på om sökanden överhuvudtaget är berättigad att få subvention, varefter subventioner utan särskilda beslut betalas enligt uppgifter som lämnas in på bestämda tider (RP 661988 rd, s. 66). I samband med att bestämmelsen har ändrats har man ansett att 1 punkten enbart ska gälla situationer där en uppgift undanhålls i samband med ansökan om en subvention, medan underlåtelse att meddela uppgifter efter att subventionen har beviljats ska bedömas enligt 2 punkten (RP 45/1998 rd, s. 26). På grund av att tillämpningsområdet för bestämmelsen om subventionsbedrägeri har ett så omfattande tidsspann, finns det i varje fall orsak att utreda om bestämmelsen är tillämplig även i de slags situationer som behandlas här.

Eftersom straffbestämmelsen för subventionsmissbruk kan tillämpas redan när subventionsmedel används för ett annat syfte än det som medlen ursprungligen har beviljats för, handlar det i ett försök som inte är straffbart enligt den aktuella straffbestämmelsen närmast om en situation där en person trots försök inte alls lyckas använda subventionsmedel eller inte lyckas använda subventionsmedel för ett annat syfte än de har beviljats. Det kan till exempel vara fråga om att en person som fått ett positivt subventionsbeslut med egna medel har gjort andra anskaffningar än de som avses i subventionsbeslutet och med stöd av beslutet försöker få ersättning för anskaffningarna som om de omfattades av subventionen. Det finns skäl att klarlägga om straffbestämmelsen som gäller subventionsbedrägeri i tillräcklig grad är tillämplig i sådana fall.

Förhållandet mellan subventionsbedrägeri och subventionsmissbruk kan åskådliggöras genom att betrakta ett förfarande där ansökan om en subvention görs med stöd av korrekta uppgifter och subventionen sedan används för det som den har beviljats för på grundval av de uppgifter som getts i ansökan. Det verkar motiverat att det mellan sådana förfaranden i samband med subventionsmissbruk som är straffbara som subventionsbedrägeri och tillämpningsområdet för straffbestämmelsen för egentligt subventionsbedrägeri inte ska finnas ett område där straffbestämmelserna inte är tillämpliga på förfaranden som i fråga om hur klandervärda de är kan jämföras med subventionsbedrägeri eller subventionsmissbruk. Samtidigt måste man ändå se till att det inte skapas särskilda straffbestämmelse för förfaranden som redan är straffbara eller som det inte är befogat att straffbelägga i större omfattning än i dag.

Högsta domstolen har i prejudikat 2012:53 (punkt 31) konstaterat att användning av subventionsmedel som beviljats för ett bestämt projekt för ett annat ändamål även kan uppfylla rekvisitet för subventionsbedrägeri. Så kan vara fallet åtminstone om subventionstagaren redan när subventionen beviljades har ålagts att i efterhand informera givaren om hur medlen har använts och han eller hon har underlåtit att underrätta om sådana ändringar i användningen av medlen som skulle ha haft en väsentlig inverkan på möjligheterna att få en subvention eller dess belopp eller villkoren för den. När det gäller subventioner som avses i bedrägeridirektivet

får det anses som typiskt att subventionstagaren har getts en tämligen detaljerad skyldighet att redovisa vad subventionen har använts till efter att projektet har avslutats. Straffbestämmelsen för subventionsbedrägeri förefaller därför tämligen väl täcka sådana förfaranden på vilka straffbestämmelsen för subventionsmissbruk inte har bedömts vara tillämplig. I fråga om subventionsbedrägeri noteras också att försök till subventionsbedrägeri enligt vad som konstaterats ovan är straffbart, vilket ytterligare utvidgar tillämpningsområdet för den aktuella bestämmelsen.

Vid sidan av straffbestämmelsen för subventionsbedrägeri kan även rekvisitet för bedrägeri i 36 kap. 1 § i strafflagen tillmätas en viss betydelse vid denna bedömning. Enligt paragrafen ska den som för att bereda sig eller någon annan orättmätig ekonomisk vinning eller för att skada någon annan, genom att vilseleda eller utnyttja misstag, förmår någon att göra eller underlåta något och därigenom orsakar ekonomisk skada för den som misstagit sig eller den vars intressen han kunnat förfoga över, dömas för bedrägeri. Även försök är straffbart. I den situation som behandlats ovan, där det är fråga om att kräva understöd enligt subventionen för en anskaffning som den inte omfattar, skulle det bli fråga om att betala ersättning för vilseledning av det ansvariga organet eller försök till detta.

Utifrån det som sagts ovan bedöms sammanfattningsvis att direktivet inte kräver att försök till sådant subventionsmissbruk som avses i 29 kap. 7 § straffbeläggs genom en ny bestämmelse, eftersom straffbestämmelserna i gällande strafflag i tillräcklig omfattning uppfyller åläggandet om kriminalisering i direktivet. Inte heller i ljuset av artikel 1 förefaller det nödvändigt eller motiverat att särskilt kriminalisera försök till subventionsmissbruk. Enligt artikeln är syftet med direktivet att stärka skyddet mot brott som påverkar unionens finansiella intressen, och skyddet av unionens finansiella intressen kan enligt vad som sagts ovan inte anses kräva särskild kriminalisering av försök till subventionsmissbruk. Vid en övergripande bedömning kan man i detta sammanhang även lägga vikt vid den proportionalitetsprincip som indirekt har antagits i skäl 35 i ingressen. Proportionalitetsprincipen ingår också i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, som även nämns i skäl 28. Direktivets syfte är att genom en reglering som är gemensam för alla medlemsstater få deras system med tämligen olika bakgrund att som straffbara föreskriva förfaranden som äventyrar unionens finansiella intressen, dock på ett sådant sätt som är förenligt med olika nationella system och som kan anses verkligen främja de mål av allmänt intresse som antagits i direktivet.

En gärning som inte har framskridit längre än till försöksstadiet är inte heller i fråga om straffbestämmelsen för missbruk av tjänsteställning (SL 40:7) straffbar direkt på grundval av ordalydelsen i bestämmelsen. Likväl noteras att straffbestämmelsen anses uppfylla kriminaliseringsåläggandet i artikel 4.3, som förutsätter bland annat att unionens finansiella intressen skadas. I rekvisitet för missbruk av tjänsteställning ingår däremot inte något villkor om att skada faktiskt har uppstått. Följaktligen kan det redan nu anses straffbart enligt nationell lagstiftning att försöka förfara på ett sådant sätt att unionens finansiella intressen skadas. Det verkar därför inte vara nödvändigt att i lag göra försök till missbruk av tjänsteställning straffbart på grund av direktivet.

Artikel 6. Juridiska personers ansvar. Enligt punkt 1 i artikeln ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att juridiska personer kan hållas ansvariga för de brott som avses i artiklarna 3, 4 och 5, om de begås till deras förmån av en person som antingen agerar enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och har en ledande ställning inom den juridiska personen, grundad på a) behörighet att företräda den juridiska personen, b) befogenhet att fatta beslut på den juridiska personens vägnar, eller c) befogenhet att utöva kontroll inom den juridiska personen.

De allmänna nationella bestämmelserna om juridiska personers straffansvar finns i 9 kap. i strafflagen. Enligt kapitlets 3 § 1 mom. anses ett brott begånget i en juridisk persons verksamhet, om gärningsmannen har handlat på den juridiska personens vägnar eller till dess förmån och han hör till den juridiska personens ledning eller står i tjänste- eller arbetsförhållande till denna eller han har handlat på uppdrag av en representant för den juridiska personen. Enligt kapitlets 2 § 1 mom. döms en juridisk person till samfundsbot, om någon som hör till ett av dess lagstadgade organ eller annars hör till dess ledning eller utövar faktisk beslutanderätt inom den juridiska personen har varit delaktig i brottet eller tillåtit att brottet har begåtts eller om i den juridiska personens verksamhet inte har iakttagits den omsorg och försiktighet som krävs för att förebygga brottet. Därmed kan straffansvaret för en juridisk person enligt strafflagen anses sträcka sig på ett mer omfattande område än vad som förutsätts i direktivet.

Enligt punkt 2 i artikeln ska medlemsstaterna även vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att juridiska personer kan hållas ansvariga när brister i den övervakning eller kontroll som ska utföras av en person som avses i punkt 1 i artikeln har gjort det möjligt för en person som är underställd den juridiska personen att till dennas förmån begå något av de brott som avses i artikel 3, 4 eller 5. Till den här delen kan hänvisas till det ovan avsedda 9 kap. 2 § 1 mom. i strafflagen, som även omfattar situationer i vilka man har förhållit sig tillåtande till brått eller i vilka det inte i en juridisk persons handlingar har iakttagits nödvändig omsorg och försiktighet för att förebygga brott. Punkt 2 i artikeln förutsätter därför inga ändringar i kapitel 9 i strafflagen, som gäller en juridisk persons allmänna straffansvar.

Enligt punkt 3 i artikeln ska den juridiska personens ansvar enligt punkterna 1 och 2 i artikeln inte utesluta möjligheten att vidta straffrättsliga förfaranden mot fysiska personer som har begått brott som avses i artiklarna 3 och 4 eller som är straffrättsligt ansvariga i enlighet med artikel 5. Enligt första meningen i 9 kap. 2 § 2 mom. i strafflagen döms samfundsbot ut även om det inte kan utredas vem gärningsmannen är eller om gärningsmannen av någon annan anledning inte döms till straff. Detta innehåller samtidigt den i punkt 3 i artikeln 6 ingående tanken att det som i punkterna föreskrivs om den juridiska personens ansvar inte utesluter straffrättsliga rättegångar mot sådana fysiska personer som har begått brott som avses i artiklarna 3 och 4 eller som är straffrättsligt ansvariga för dem med stöd av artikel 5. Det samma kan läsas i 9 kap. 4 § 2 mom. 3 punkten i strafflagen, enligt vilken domstolen även kan avstå från att döma ut samfundsbot när straffet skulle anses oskäligt med beaktande av att någon som hör till ledningen för den juridiska personen döms till straff för brottet, om den juridiska personen är liten, den andel den dömda äger av den juridiska personen är stor eller den dömdes personliga ansvar för den juridiska personens förpliktelser är betydande. Punkt 3 i artikeln förutsätter därför inte heller några ändringar i kapitel 9 i strafflagen, som gäller en juridisk persons allmänna straffansvar.

Beaktansvärt med tanke på direktivets nationella genomförande är dock att juridiska personers straffansvar enligt artikel 6 omfattar alla brott som avses i artiklarna 3, 4 och 5 i direktivet. Enligt det som konstaterats ovan har kriminaliseringsskyldigheterna i artiklarna 3, 4 och 5 i direktivet nationellt ansetts bli uppfyllda genom följande bestämmelser i strafflagen: subventionsbedrägeri (SL 29:5), subventionsmissbruk (SL 29:7), skattebedrägeri (SL 29:1), bedrägeri (SL 36:1), penningtvätt (SL 32:6), givande av muta (SL 16:13), givande av muta åt riksdagsledamot (SL 16:14a), tagande av muta (SL 40:1), tagande av muta som riksdagsledamot (SL 40:4) och missbruk av tjänsteställning (SL 40:7). Om nämnda bestämmelser kan vad gäller juridiska personers straffbarhet konstateras följande.

Enligt 29 kap. 10 § i strafflagen ska i fråga om sådant skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri som avser skatt enligt 9 § 1 mom. 2 punkten samt på subventionsbedrägeri, grovt subventionsbedrägeri och subventionsmissbruk tillämpas vad som bestäms om straffansvar för juridiska personer. Därmed ingår den juridiska personens straffansvar i alla straffbestämmelser i

29 kap. i strafflagen som är av betydelse med tanke på direktivet. När det gäller skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri ska det dock påpekas att den juridiska personens straffansvar i enlighet med det som konstaterats ovan bara gäller en gärning som avser en skatt i enlighet med 29 kap. 9 § 1 mom. 2 punkten. Enligt 29 kap. 9 § 1 mom. 2 punkten i lagen avses det med skatt även en avgift som tas ut för Europeiska gemenskapernas räkning och som ska redovisas till Europeiska gemenskaperna för att inkluderas i Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning.

Skattebedrägeribestämmelsen enligt 29 kap. 1 § i strafflagen har ovan avsetts för sin del motsvara kriminaliseringskyldigheterna enligt artikel 3.2 c och d i direktivet. Av dessa kan artikel 3.2 c bedömas gälla sådana skattebedrägerier som riktas till avgifter som avses i 29 kap. 9 § 1 mom. 2 punkten i strafflagen. Artikel 3.2 d i direktivet gäller dock bedrägerier som leder till en minskning av medel som ingår i unionens finansiella intressen därför att bedrägeriet minskar inkomster från egna medel som härrör från mervärdesskatt. Från en nationell synvinkel är det alltså fråga om bedrägerier som hänför sig till mervärdesskatt. Mervärdesskatt upp bärs dock inte i EU:s räkning, vilket innebär att begränsningen av juridiska personers straffansvar gällande skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri, om vilken det föreskrivs i 29 kap. 10 § med hänvisning till 9 § 1 mom. 2 punkten, inte verkar överensstämma med direktivet till den del det är fråga om bedrägerier som riktas till mervärdesskatt.

Nationellt har det å andra sidan inte kommit fram åsikter enligt vilka begränsningen av juridiska personers straffansvar i skattebedrägerier enligt 29 kap. 10 § i strafflagen till andra delar hade visat sig vara problematisk. Nationellt har de i stället ansetts att det traditionella straffansvaret, skadestånd på basis av straff och administrativa skattepåföljder i skattebrott bildar en så betydande påföljdshelhet att det inte anses vara nödvändigt att lägga till samfundsbot till den (RP 95/1993 rd s. 25 och RP 53/2002 rd s. 15). Utgångspunkterna för denna bedömning har inte förändrats. Till den här delen är det därför motiverat att enbart utvidga juridiska personer straffansvar till den del som är nödvändigt för att iakttä de skyldigheter som direktivet ställer. Det verkar dock inte vara möjligt att enbart begränsa sig till bedrägerier mot mervärdesskatt som enligt skyldigheterna i direktivet har föreskrivits som straffbara, eftersom alla bedrägerier som minskar mervärdesskatten också minskar EU:s inkomster från egna medel som baserar sig på mervärdesskatten. Därför verkar det bästa sättet med tanke på den systematik som iakttagits i strafflagen för att uppfylla skyldigheterna enligt direktivet vara att ändra 29 kap. 10 § i strafflagen så att det som föreskrivs om juridiska personers straffansvar även ska tillämpas på ett sådant skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri som riktar sig till mervärdesskatt. Därtill ska det till 29 kap. 10 § i strafflagen läggas en hänvisning till grovt subventionsmissbruk, om en dylik ny straffbenämning på det nedan föreslagna sättet föreskrivs.

Enligt 36 kap. 9 § i strafflagen ska på bedrägeri som avses i 1 § 2 mom. i kapitlet och på grovt bedrägeri som har begåtts så som anges i 1 § 2 mom. tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer. Med tanke på de skyldigheter som direktivet ställer är av betydelse enligt det som konstateras ovan dock 1 mom. i bedrägeribestämmelsen i 1 §, som alltså enligt den nuvarande bestämmelsen inte omfattar juridiska personers straffansvar. Nationellt har det å andra sidan inte förekommit åsikter enligt vilka begränsningen av juridiska personer straffansvar om bedrägerier enligt 36 kap. 9 § i strafflagen till andra delar hade visat sig vara problematisk. Därför verkar det bästa sättet med tanke på den systematik som iakttagits i strafflagen för att uppfylla skyldigheterna enligt direktivet vara att ändra 36 kap. 9 § i strafflagen så att det som föreskrivs om juridiska personers straffansvar i motsvarande situationer även ska tillämpas på ett bedrägeri som avses i 1 § 1 mom. i kapitlet, då det är frågan om ett bedrägeri enligt artikel 3.2 i direktivet som påverkar EU:s ekonomiska intressen, samt på grovt bedrägeri enligt 2 § i kapitlet.

Enligt 32 kap. 14 § i strafflagen ska på penningtvätt och grov penningtvätt tillämpas vad som bestäms om straffansvar för juridiska personer. Till den här delen uppfyller den nationella lagstiftningen således direktivets krav.

Enligt 16 kap. 18 § i strafflagen tillämpas på givande av muta, grovt givande av muta, givande av muta åt riksdagsledamot och grovt givande av muta åt riksdagsledamot vad som bestäms om juridiska personers straffansvar. Till den här delen uppfyller den nationella lagstiftningen således direktivets krav.

I de gärningar som enligt 40 kap. i strafflagen är straffbara är gärningsmannen en tjänsteman eller riksdagsledamot. Därtill tillämpas bestämmelserna i kapitel med stöd av 12 § i kapitlet även på vissa andra grupper av gärningsmän. De straffbestämmelser i kapitlet som är av betydelse med tanke på direktivet är enligt det som diskuterats ovan tagande av muta (SL 40:1), tagande av muta som riksdagsledamot (SL 40:4) och missbruk av tjänsteställning (SL 40:7). I 40 kap. i strafflagen finns inga bestämmelser om juridiska personers straffansvar, och det finns ingen information om att det hade ansetts vara nationellt nödvändigt att sträcka juridiska personers straffansvar till sådana brott som avses i 40 kap.

Enligt definitionen i artikel 2.1 b i direktivet avses det med juridisk person, så som konstaterats ovan, varje enhet som har rättskapacitet enligt tillämplig rätt, med undantag av stater eller offentliga organ vid utövandet av offentliga maktbefogenheter samt offentliga internationella organisationer. Enligt 9 kap. 1 § i strafflagen ska för brott som har begåtts i ett samfunds, en stiftelses eller någon annan juridisk persons verksamhet på yrkande av åklagaren dömas till samfundsbot, om en sådan påföljd föreskrivs för brottet i strafflagen. Det är i och för sig även på basis av förarbeten till lagen klart att även ett offentligt samfund, till exempel staten eller kommuner, med stöd av kapitel 9 i den nuvarande strafflagen i princip kan dömas till samfundsbot (RP 95/1993 rd s. 1). Det kan emellertid konstateras att en lösning som verkar vara acceptabel med tanke på de skyldigheter som direktivet ställer är att till den här delen ändra strafflagens gränsdragning och helt lämna offentliga samfund utanför juridiska personer straffansvar. I direktivet hänvisas i fråga om definitionen av juridisk person till nationell ("tillämplig") rätt, vilket innebär att gränsdragningar i den nationella lagen som sådana är acceptabla även med tanke på direktivet. När juridiska personers straffansvar har inkluderats i strafflagen, har det emellertid ansetts att begränsandet av offentliga samfund helt utanför juridiska personers straffansvar strider mot den grundprincip som omfattats i regleringen att juridiska personers straffansvar ska vara så oberoende som möjligt av den juridiska samfundsform i vilken brottet har begåtts. Därmed har det inte ansetts finnas någon anledning att utesluta offentliga samfunds straffansvar från sådana brott för vilka privaträttsliga juridiska personer kunde bli straffansvariga (RP 95/1993 rd s. 24). Med beaktande av detta verkar det vara motiverat att inte ingripa i denna grundprincip enbart med anledning av genomförandet av det aktuella direktivet.

Med tanke på den betraktelse som görs här är därmed gränsdragningen i direktivet enligt vilken det i direktivet inte med juridisk person avses en stat eller offentliga organ när de utövar offentlig makt av betydelse och kräver närmare betraktelse. Direktivets gränsdragning motsvarar 9 kap. 1 § 2 mom. i strafflagen, enligt vilket bestämmelserna i kapitlet inte tillämpas på brott som begåtts vid utövande av offentlig makt. Med tanke på det nationella genomförandet är det därför av central betydelse att bedöma ifall man överhuvudtaget kan göra sig skyldig till gärningar som enligt direktivet ska vara straffbara, på vilka de ovannämnda straffbestämmelserna i 40 kap. i strafflagen lämpar sig nationellt, annars än vid utövande av offentlig makt.

En tolkning enligt vilken tjänstemän och riksdagsledamöter kan göra sig skyldiga till tagande av muta eller missbruk av tjänsteställning, som avses i direktivet, även annars än vid utövande av offentlig makt får i viss mån stöd av det att en juridisk persons straffansvar i artikel 6 i di-

rektivet uttryckligen även har ansetts gälla dessa brott trots att brott som begåtts vid utövande av offentliga maktbefogenheter enligt artikel 2.1 b i direktivet står utanför juridiska personers straffansvar. Betydelsen av denna omständighet minskas dock av att definitionsbestämmelsen gällande juridiska personer i direktivet är en s.k. standardbestämmelse som mycket långt i motsvarande form även ingår i flera andra EU-instrument inom straffrätten. På samma sätt omfattar juridiska personers straffansvar i EU-instrument inom straffrätten typiskt alla gärningsformer som enligt instrumentet är straffbara samt deras straffbara försök samt delaktighet i dem, vilket för sin del också talar emot det att det här är fråga om uttrycklig bedömning som borde beaktas som en särskilt vägande omständighet, när man nationellt överväger ifall det är möjligt att göra sig skyldig till de aktuella straffbara gärningarna enligt direktivet annars än vid utövandet av offentlig makt.

När det har föreskrivits om juridiska personers straffansvar i strafflagen, har gränsdragningen gällande brott som begåtts vid utövande av offentlig makt i 9 kap. 1 § 2 mom. i strafflagen motiverats med att ställandet av normer om vad som är tillåtet och vad som är förbjudet är en väsentlig del av utövandet av offentlig makt. Enligt förarbeten är det inte meningsfullt att staten, som är den högsta utövaren av offentlig makt, ska straffa sig själv och andra som utövar offentlig makt med anledning av brott som begås i samband med utövandet av denna offentliga makt. När det däremot inte är fråga om brott som begåtts vid utövande av offentlig makt, är det i princip möjligt att tillämpa bestämmelserna om juridiska personers straffansvar på alla enheter som ingår i den offentliga förvaltningen (RP 95/1993 rd s. 24). I förarbeten till lagen har det vidare ansetts att staten ändå inte i praktiken kan bli straffrättsligt skyldig till exempel med anledning av riksdagens, presidentens eller statsrådets åtgärder. Ansvaret utesluts vanligen redan på grund av att arbetet för dessa högsta statliga organ typiskt är utövande av offentlig makt (RP 95/1993 rd s. 27).

Med tanke på juridiska personers straffansvar är det dock på basis av gränsdragningen i strafflagen, enligt det som konstaterats ovan, inte av avgörande betydelse i vilken typs juridisk persons verksamhet eller dess del brottet har begåtts, utan av avgörande betydelse är huruvida brottet har begåtts vid utövandet av offentlig makt. I förarbeten har till den här delen poängterats att offentliga samfund som till exempel utövare av affärsverksamhet har samma ställning som privaträttsliga juridiska personer när bestämmelserna om juridiska personers straffansvar tillämpas. Samma ska gälla flera gärningar i strafflagen som uppfyller rekvisitet för miljöbrott. I förarbeten har vidare i fråga om innehållet i utövandet av offentlig makt hänvisats till regeringens proposition till skadeståndslag (RP 187/1973 rd) och repeterats sådana verksamhetsformer som nämns i den, till exempel rättsskipning, kommunalförvaltning och beslutsfattande av domstol eller administrativ myndighet eller administrativ handling som exempel på utövandet av offentlig makt. I förarbeten har efter detta konstaterats att alla brott som begåtts i samband med ovannämnda verksamhetsformer emellertid inte kan betraktas som brott vid utövande av offentlig makt. Som exempel på detta har nämnts bland annat försummelsen att betala ett arvode enligt bestämmelserna till medlemmarna i en nämnd. Därför har det poängterats att definitionen inte enbart ska bildas utgående från verksamhetsområdena. (RP 95/1993 rd s. 29—30)

När juridiska personers straffansvar har reglerats på nationell nivå, har man på basis av dessa tankar kommit till den slutsatsen att utövandet av offentlig makt innebär ställandet av rättsregler samt deras tillämpande i verksamheten av myndigheter eller därmed jämförbara organ då en individs frihetskrets berörs. Enligt förarbeten är det därmed fråga om ett brott som ingåtts vid utövandet av offentlig makt när en sådan gärning, åtgärd eller ett sådant beslut som det offentliga samfundet enbart har rätt till med stöd av sådana bestämmelser som påverkar den enskildas fri- och rättigheter, skyldigheter eller förmåner uppfyller brottsrekvisitet. Vidare framhävs det i förarbeten att utövandet av offentlig makt inte nödvändigtvis behöver rikta sig till personer som står utanför det offentliga samfundet, eftersom även en straffåtgärd som riktar

sig till en tjänsteman eller en order som en högre myndighet ger sin underordnade i anknytning till tjänsteutövningen, utnämning till en tjänst, befrielse från tjänst eller motsvarande åtgärd, beslut eller förfarande är utövande av offentlig makt. (RP 95/1993 rd s. 30)

Det är klart att både riksdagsledamöter och tjänstemän som är av betydelse för direktivet kan göra sig skyldiga till sådana brott i vilka det inte är fråga om utövande av offentlig makt. På basis av förarbeten om juridiska personers straffansvar verkar det också uppenbart att det åtminstone undantagsvis kan vara fråga om sådana brott i vilka brottet kan anses ha ägt rum i den juridiska personens verksamhet och för vilket det offentliga samfundet i fråga med stöd av 9 kap. i strafflagen kan dömas till samfundsbot, ifall sådan enligt strafflagen har föreskrivits som påföljd av brottet i fråga. Enligt definitionsbestämmelsen i 40 kap. 11 § 5 punkten i strafflagen jämställs tjänstemän och riksdagsledamöter inte i strafflagen, inklusive dess 40 kap., direkt med personer som utövar offentlig makt. Av betydelse för den aktuella betraktelsen är dock enbart innehållet i sådan verksamhet som enligt artikel 4.2 och 4.3 i direktivet förutsätts vara straffbar och de nationella straffbestämmelser som föreskrivits med anledning av nämnda straffbarhetskyldigheter.

Bestämmelsen om tagande av muta i 40 kap. 1 § i strafflagen gäller situationer i vilka en tjänsteman *för sin verksamhet i anställningen* agerar på något av de sätten som ingår i 1 eller 2 mom. På motsvarande sätt kriminaliseras i bestämmelsen i kapitlets 4 § om tagande av muta som riksdagsledamot verksamhet där en riksdagsledamot begär, tar emot eller godkänner en förmån som avses i 1 mom. 1 eller 2 punkten för att *i sitt uppdrag som riksdagsledamot* på grund av förmånen verka eller låta bli att verka på ett visst sätt eller som belöning för en sådan verksamhet. I bestämmelsen i kapitlets 7 § om missbruk av tjänsteställning kriminaliseras det i 1 mom. bland annat verksamhet där en tjänsteman bryter mot sin tjänsteplikt enligt bestämmelser eller föreskrifter som ska iakttas i tjänsteutövning, när han eller hon deltar i beslutsfattande eller beredning av beslutsfattande eller *utövar offentlig makt i sina andra tjänstedålganden*. Vid missbruk av tjänsteställning enligt detta förslag, när det gäller riksdagsledamöter, ska det däremot vara straffbart att en riksdagsledamot i en viss uppgift som han eller hon har i egenskap av riksdagsledamot *gällande förvaltningen av egendom* agerar i strid med egendomens syfte och som därigenom skadar eller försöker skada unionens finansiella intressen. På basis av ordalydelsen i straffbestämmelsen om missbruk av tjänsteställning verkar därför en sådan tolkning motiverad enligt vilken det alltid uttryckligen är fråga om utövande av offentlig makt i sådan verksamhet som enligt bestämmelsen är straffbar. Bestämmelserna om tagande av muta som tjänsteman och riksdagsledamot är inte på samma sätt bundna till utövandet av offentlig makt, men även de begränsar sig till tjänstemannens verksamhet i anställning och riksdagsledamotens verksamhet som riksdagsledamot. Därför verkar det motiverat att anse att de ovan betraktade nationella straffbestämmelserna inte just lämpar sig till verksamhet i vilken det inte är fråga om utövandet av offentlig makt på det sättet som avses i direktivet. Det är dock klart att ett tillräckligt argument med tanke på det omfattande genomförandet av direktivet inte är att hänvisa till de nationella straffbestämmelsernas nuvarande tillämpningsområde. Det som i stället är av central betydelse är huruvida direktivet förutsätter kriminalisering av sådan verksamhet som avses i artikel 4.2 eller 4.3 där det inte är fråga om utövandet av offentlig makt.

I artikel 4.2 a i direktivet förutsätts kriminalisering av en handling som en offentlig tjänsteman utför för att begära eller erhålla förmåner eller acceptera ett löfte om en sådan förmån för att i strid med sina skyldigheter utföra eller underlåta att utföra en handling *i tjänsten eller vid utövandet av tjänsten* på det sättet som beskrivs i bestämmelsen. I artikel 4.3, som gäller missbruk av medel, förutsätts å andra sidan att man ska kriminalisera en handling utförd av en offentlig tjänsteman som direkt eller indirekt är anförtrodd uppdraget att förvalta medel eller tillgångar, att göra åtaganden eller betala ut medel eller anslå eller använda tillgångar i strid med det syfte för vilket de var avsedda. I den sist nämnda bestämmelsen är det därför i prakti-

ken fråga om det att en tjänsteman i samband med sin uppgift att förvalta medel eller tillgångar agerar på annat sätt än han eller hon i detta uppdrag borde göra. Kriminaliseringsskyldigheten i fråga om artikel 6 begränsas dessutom av förutsättningen i artikel 1 om att det ska vara brott som begås till *juridiska personers förmån*. Därför verkar det på basis av artikel 6 att tyngdpunkten i sådan verksamhet som omfattas av juridiska personers straffskyldighet uttryckligen ligger på utövandet av offentlig makt till skillnad från verksamhet som står längre från utövandet av offentlig makt och närmare en riksdagsledamots eller tjänstemans handlingar vars syfte är personlig vinning.

Som helhet kan det på basis av det som konstaterats ovan bedömas att det i sådana handlingar som avses i artikel 4.2 eller 4.3 i direktivet är fråga om sådant utövande av offentliga maktbefogenheter som avses i artikel 2.1 b, ifall handlingen har utförts av en sådan offentlig tjänsteman som avses i artikel 4.4. Därför finns det på basis av direktivet inget behov att inkludera i 40 kap. i strafflagen bestämmelser om juridiska personers straffansvar.

Ovan i samband med behandlingen av artikel 5 har det därtill konstaterats att anstiftan och medhjälp till brott, som avses i artiklarna 3 och 4, har nationellt föreskrivits som straffbart brott och att försök till brott som avses i artikel 3 och artikel 4.3 har med tanke på direktivet redan nu på ett tillräckligt sätt föreskrivits som ett straffbart brott. I fråga om straffbarheten av ett försök kan det med tanke på behandlingen av denna artikel därtill konstateras att också de nationella straffbestämmelser som motsvarar penningtvätt som avses i artikel 4.1 och tagande och givande av muta som avses i artikel 4.2 i direktivet har formulerats på så sätt att även försök till sådan handling som enligt direktivet ska vara straffbar på basis av dem är straffbara. I strafflagen begränsas inte utanför juridiska personers straffansvar straffbestämmelser som med tanke på direktivet är av betydelse och som hör till juridiska personers straffansvar ifall de utförs för att de stannar på den straffbara försöksnivån. På motsvarande sätt har juridiska personer straffansvar inte begränsats även om det i fråga om ett brott som begåtts i juridiska personers verksamhet enbart var fråga om medhjälp eller anstiftande till en annans avsiktliga brott. Hänvisningen till artikel 5 i direktivet, som ingår i artikel 6 i direktivet, leder därför inte till några ändringsbehov i den nationella lagstiftningen.

Artikel 7. Påföljder som avser fysiska personer. Enligt punkt 1 i artikeln ska medlemsstaterna när det gäller fysiska personer säkerställa att de brott som avses i artiklarna 3, 4 och 5 beläggs med effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder. Ovan har behandlats brottsrekvisit i strafflagen som anses uppfylla kriminaliseringsskyldigheterna i artiklarna 3, 4 och 5 i direktivet. Påföljderna enligt brottsrekvisiten är straffrättsliga, och de kan anses vara effektiva, proportionella och avskräckande. Artikel 7.1 medför därför inget behov att ändra lagstiftningen.

Enligt punkt 2 i artikeln ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de brott som avses i artiklarna 3 och 4 beläggs med ett maximistraff som inbegriper fängelse. Ovan har behandlats de brottsrekvisit i strafflagen som anses uppfylla kriminaliseringsskyldigheterna i artiklarna 3 och 4 i direktivet. I alla dessa kan som maximistraff dömas fängelse. Artikel 7.2 medför därför inget behov att ändra lagstiftningen.

Enligt första stycket i artikel 7.3 ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de brott som avses i artiklarna 3 och 4 beläggs med ett maximistraff på minst fyra års fängelse, om brotten inbegriper betydande skada eller fördelar. Bedömningen om huruvida en skada eller fördel är betydande specificeras av andra stycket i punkten, enligt vilket den skada eller fördel som härrör från de brott som avses i artiklarna 3.2 a, b och c och 4 ska presumeras vara betydande om skadan eller fördelen inbegriper mer än 100 000 euro. I stycket är det därmed fråga om andra gärningar som enligt direktivet ska kriminaliseras än bedrägerier som riktar sig till mervärdesskatt, som enligt det som konstateras nedan omfattas av

ett tröskelvärde på 10 miljoner euro. Stycket kompletteras av skäl 18 i ingressen, enligt vilket en medlemsstat i vars lagstiftning det inte föreskrivs något uttryckligt tröskelvärde för betydande skada eller fördel som grund för ett maximistraff bör säkerställa att dess domstolar tar vederbörlig hänsyn till skadans eller fördelens belopp vid påföljdsbestämningen för bedrägeri och andra brott som riktar sig mot unionens finansiella intressen.

Enligt det som diskuterats ovan har kriminaliseringsskyldigheterna i artikel 3.2 a, b och c och artikel 4 i direktivet nationellt ansetts bli uppfyllda genom följande bestämmelser i strafflagen (SL): subventionsbedrägeri (SL 29:5), subventionsmissbruk (SL 29:7), bedrägeri (SL 36:1), skattebedrägeri (SL 29:1), penningtvätt (SL 32:6), givande av muta (SL 16:13), givande av muta åt riksdagsledamot (SL 16:14a), tagande av muta (SL 40:1), tagande av muta som riksdagsledamot (SL 40:4) och missbruk av tjänsteställning (SL 40:7). Om nämnda bestämmelser kan vad gäller maximistraff konstateras följande.

Enligt 29 kap. 6 § i strafflagen ska gärningsmannen för *grovt subventionsbedrägeri* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år, om vid subventionsbedrägeri eftersträvas avsevärd vinning och bedrägeriet även bedömt som en helhet är grovt. Enligt 36 kap. 2 § i strafflagen ska gärningsmannen för *grovt bedrägeri* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år, bland annat om vid bedrägeri eftersträvas avsevärd vinning eller vållas avsevärd eller synnerligen kännbar skada och bedrägeriet även bedömt som en helhet är grovt. Enligt 29 kap. 2 § i strafflagen ska gärningsmannen för *grovt skattebedrägeri* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år, bland annat om vid skattebedrägeri eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning och skattebedrägeriet även bedömt som en helhet är grovt. Enligt 32 kap. 7 § i strafflagen ska gärningsmannen för *grovt penningtvätt* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år, bland annat om den genom brottet förvärvade egendomen har varit synnerligen värdefull och penningtvätten även bedömd som en helhet är grovt.

Enligt 16 kap. 14 § i strafflagen ska gärningsmannen för *grovt givande av muta* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år, om syftet med gåvan eller förmånen är att förmå den som saken gäller att i sitt anställningsförhållande handla i strid mot sin plikt till avsevärd nytta för den som ger mutan eller för någon annan eller till kännbar skada eller olägenhet för någon annan eller om värdet av gåvan eller förmånen är avsevärt och givandet av muta även bedömt som en helhet är grovt. Enligt 16 kap. 14 b § i strafflagen ska gärningsmannen för *grovt givande av muta åt riksdagsledamot* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år, om det genom gåvan eller förmånen eftersträvas att förmå den berörda personen att i sitt uppdrag som riksdagsledamot i betydande mån gynna den som har gett mutan eller någon annan eller att orsaka någon annan en kännbar skada eller olägenhet, eller om värdet på gåvan eller förmånen är avsevärt och givandet av muta åt riksdagsledamot även bedömt som en helhet är grovt. Enligt 40 kap. 2 § i strafflagen ska en tjänsteman för *grovt tagande av muta* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år, om en tjänsteman uppställer mutan som villkor för sin verksamhet eller på grund av gåvan eller förmånen i sin anställning handlar eller har för avsikt att handla i strid mot sin plikt till avsevärd nytta för givaren eller någon annan eller till kännbar skada eller olägenhet för någon, eller om värdet av gåvan eller förmånen är avsevärt och tagandet av muta även bedömt som en helhet är grovt. Enligt 40 kap. 4 a § i strafflagen ska en riksdagsledamot för *grovt tagande av muta som riksdagsledamot* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år, om riksdagsledamoten ställer en gåva eller förmån som villkor för sin verksamhet eller i sitt uppdrag som riksdagsledamot verkar eller har för avsikt att verka på ett sätt som i betydande mån gynnar den som har gett mutan eller någon annan eller orsakar någon annan en kännbar skada eller olägenhet, eller om värdet av gåvan eller förmånen är avsevärt och tagandet av muta som riksdagsledamot även bedömt som en helhet är grovt.

Enligt 40 kap. 8 § i strafflagen ska en tjänsteman för *grovt missbruk av tjänsteställning* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år, bland annat om vid missbruk av tjänsteställning eftersträvas avsevärd vinning eller vållas avsevärd eller synnerligen kännbar skada och missbruket av tjänsteställningen även bedömt som en helhet är grovt.

Därmed har det om brottsrekvisiten i strafflagen som är av betydelse för kriminaliseringsskyldigheten i artiklarna 3 och 4 i direktivet för andra än subventionsmissbruk (SL 29:7) föreskrivits en kvalificerad gärningsform, där en av kvalificeringsgrunderna är att förmånen, gåvan eller den eftersträvide vinningen är avsevärd. Det kan inte i det här hänseendet anses vara av betydelse för det som förutsätts i direktivet att de ovan behandlade bestämmelserna i strafflagen och förutsättningarna för att en förmån, gåva eller eftersträvad vinning är avsevärda i viss mån till sina formuleringar skiljer sig från varandra på grund av skillnaderna i den verksamhet som kriminaliseras genom dem. Den allmänna naturen av direktivets formulering jämfört med nationella straffbestämmelser baserar sig delvis på det att det i direktivet på ovannämnda sätt typiskt förutsätts att en skada eller förmån blir till, medan redan strävan efter skada eller förmån i de nationella straffbestämmelserna kan vara straffbart, vilket enligt det som konstaterats ovan inte kan anses strida mot det som förutsätts i direktivet.

Det finns dock skäl att separat diskutera förhållandet mellan förutsättningen för ”avsevärd”, som ingår i nationella kvalificerade straffbestämmelser i fråga om förmån, gåva eller eftersträvad vinning, och 100 000 euro, som i direktivet används som nedre gräns för betydande skada eller fördel. I förarbeten till strafflagen har det traditionellt ansetts att det vid bedömandet av den avsevärda storleken av vinning eller skada ska tillämpas en allmän måttstock, dvs. det är fråga om en objektiv bedömning, vilket gör att det i detta hänseende är omöjligt att ge noggranna anvisningar med penningvärden för bedömningen av vinning eller skada (till exempel när det gäller grovt bedrägeri RP 66/1988 rd s. 135). I förarbeten till bestämmelsen om grov penningtvätt (SL 32:7) kan man trots detta vid bedömningen av huruvida tillgångarna är särskilt värdefulla använda som utgångspunkt de i rättspraxis etablerade gränserna, inte bara då det gäller penningtvätt utan även andra brott. I förarbeten anses att nedre gränsen för grov gärning vid traditionellt häleri i det här hänseendet har varit litet över 5 000 euro, medan gränsen i till exempel skattebrott har varit cirka 17 000 euro och i grov penningtvätt cirka 13 000 euro. Enligt förarbeten kan tröskeln vid penningtvätt dessutom variera beroende på genom vilket slags brott vinningen har erhållits (RP 53/2002 rd s. 38). I varje fall är det klart att tröskeln för att förmånen, gåvan eller den eftersträvide vinningen ska vara avsevärd anses vara klart under 100 000 euro. När det gäller betydelsen av de varierande sätten att formulera bestämmelsen kan man dessutom poängtera den omständighet som framgår av förarbeten att förutsättningen för att tillgångarna är värdefulla, vilket ingår i rekvisitet för ett grovt penningbrott, betraktas genom att jämföra den med förutsättningen för avsevärd ekonomisk vinning, som till exempel används vid skattebrott, även om formuleringen är litet annorlunda.

I rättspraxis har det till exempel bedömts huruvida vinning eller skada är avsevärd i högsta domstolens prejudikat HD 2015:52. I ärendet var det bland annat fråga om huruvida den eftersträvide vinningen på 10 079,83 euro kunde betraktas som avsevärd på det sättet som avses i rekvisitet för grovt bedrägeri (SL 36:2). I avgörandet har det för det första genom att hänvisa till lagens förarbeten ansetts att syftet vid stiftandet av lagen har varit att tolkningen av rekvisitet för avsevärd vinning mycket långt borde vara den samma när det gäller olika brott. Högsta domstolen har i sina motiveringar hänvisat till sitt tidigare prejudikat HD 2007:102, i vilket en vinning på 14 570,89 euro som eftersträvats och fåtts genom skattebedrägeri under åren 1998—2001 inte ansågs vara avsevärd på det sätt som avses i 29 kap. 2 § i strafflagen, och på basis av detta och de allmänna principer som används vid bedömningen ansett att inte heller den eftersträvide vinningen på 10 079,83 euro kunde anses vara avsevärd. Å andra sidan har högsta domstolen i sitt prejudikat HD 2016:39 vid bedömningen av kvalificeringen av rekvisitet för tagande av muta ansett att det sammanlagda värdet av mutor på knappt 35 000

euro klart överstiger den nivå som i rättspraxis har betraktats som nedre gräns för avsevärt penningbelopp. Även på basis av rättspraxis verkar det därmed vara klart att en skada eller vinning på 100 000 euro, som nämns i direktivet, på det sätt som har avsetts i de ovannämnda brottsrekvisiten för strafflagen anses vara avsevärd. Av betydelse är även det faktum att det enligt direktivet bara är fråga om ett antagande gällande det huruvida en skada eller vinning är avsevärd. I ett antagande anses ingå att det även kan hävas. Denna tolkning får även stöd av skäl 18 i ingressen, enligt vilket medlemsstaterna i sin lagstiftning inte förutsätts inkludera ett visst tröskelvärde för betydande skada eller fördel. Därmed kan det anses att de nationella straffbestämmelserna på vederbörligt sätt iakttar det som i artikel 7.3 andra stycket förutsätts gällande inverkan av att en skada eller fördel är betydande.

I de ovan behandlade straffbestämmelser som innehåller ett maximistraff på minst fyra år ingår, jämfört med direktivet, en extra förutsättning om att gärningen även som helhet bedömd är grov (s.k. klausul om helhetsbedömning). Helhetsbedömningsklausulen är en allmän förutsättning som i samband med strafflagens helhetsreform och därefter i regel lagts till rekvisiten för kvalificerade former att begå brott. Till den här delen kan man för det första fästa uppmärksamhet vid att klausulen inte har ansetts vara problematisk när andra EU-direktiv gällande materiell straffrätt har genomförts, även om direktivens skyldigheter framför allt i anknytning till miniminivåer på maximistraff delvis har ansetts kunna täckas med straffbestämmelser som innehåller en helhetsbedömningsklausul. Situationen är inte heller annorlunda med tanke på den aktuella betraktelsen. I synnerhet med tanke på det aktuella direktivet kan uppmärksamhet därtill fästas vid att det i direktivet förutsätts ett maximistraff på minst fyra år bara i fråga om sådana gärningar i vilka skadan eller fördelen är rätt stor (100 000 euro) jämfört med vad som nationellt i kvalificerade straffbestämmelser har ansetts vara gränsen för att en förmån, gåva eller eftersträvad vinning är avsevärd. Även då gärningens grovhet betraktas som helhet, kan det anses vara av betydelse att förmånen, gåvan eller den eftersträvide vinningen är så pass betydande. I varje fall leder det tröskelvärde som har nämnts i direktivet enligt texten i direktivets artikel- och ingressdel uttryckligen först till ett antagande om att gärningen är grov, vilket betyder att det finns utrymme för bedömningen av gärningens grovhet som helhet betraktat, vilket förutsätts i helhetsbedömningsklausulen. Vidare kan det i denna betraktelse även beaktas att medlemsstaterna med stöd av artikel 7.3 fjärde stycket, som behandlas nedan, i den nationella lagstiftningen får inkludera även andra kvalificeringsgrunder än sådana som ansluter sig till att skadan eller fördelen är avsevärd. Genom detta har man i direktivet uttryckligen velat försäkra sig om att det nationellt även kan tillämpas andra kvalificeringsgrunder än sådana som gäller det huruvida förmånen, gåvan eller den eftersträvide vinningen är avsevärd.

Om subventionsmissbruk (SL 29:7) ska enligt det som konstaterats ovan dömas till fängelse för högst två år. Strafflagen föreskriver inte om en kvalificerad gärningsform för subventionsmissbruk. Därför verkar det bästa sättet med tanke på den systematik som iakttagits i strafflagen för att uppfylla skyldigheterna enligt direktivet vara att lägga till strafflagen en särskild bestämmelse om grovt subventionsmissbruk. Det är med beaktande av artikel 7 i direktivet och skyddsobjektet i straffbestämmelsen om subventionsmissbruk motiverat att den grund som kvalificerar subventionsmissbruket som grovt är det mycket höga värdet på den del av subventionen som missbrukats.

Enligt punkt 3 tredje stycket i artikeln ska den skada eller fördel som avses i artikel 3.2 d och som orsakats av brott som hör till tillämpningsområdet av artikel 2.2 alltid antas vara betydande. I stycket är det därmed fråga om bedrägerier som riktar sig till mervärdesskatt, som direktivet, enligt det som konstaterats ovan, bara gäller till den del de särskilda förutsättningar som nämns i artikel 2.2 uppfylls. Stycket kompletteras av skäl 18 i ingressen, enligt vilket tröskelvärdet från vilket skadan eller fördelen bör presumeras vara betydande för brott som riktar sig mot det gemensamma systemet för mervärdesskatt ska vara 10 miljoner euro.

Enligt det som diskuterats ovan har kriminaliseringsskyldigheterna i artikel 3.2 d i direktivet nationellt ansetts bli uppfyllda genom bestämmelserna om skattebedrägeri (SL 29:1) och bedrägeri (SL 36:1) i strafflagen. Enligt 29 kap. 2 § i strafflagen ska gärningsmannen för *grovt skattebedrägeri* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år, bland annat om vid skattebedrägeri eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning och skattebedrägeriet även bedömt som en helhet är grovt. Enligt 36 kap. 2 § i strafflagen ska gärningsmannen för *grovt bedrägeri* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år, bland annat om vid bedrägeri eftersträvas avsevärd vinning eller vållas avsevärd eller synnerligen kännbar skada och bedrägeriet även bedömt som en helhet är grovt. Enligt de grunder som presenterats i behandlingen av punkt 3 andra stycket i artikeln är det uppenbart att när skadan eller förmånen är 10 miljoner euro eller mera, är den avsevärd även på det sätt som har avsetts i de nationella straffbestämmelserna.

Enligt punkt 3 fjärde stycket får medlemsstaterna också föreskriva ett maximistraff på minst fyra års fängelse under andra allvarliga omständigheter som fastställs i deras nationella rätt. Med stycket tydliggörs således att det att skadan eller fördelen är betydande inte behöver vara den enda grunden som kvalificerar brottet som grovt i medlemsstaternas nationella lagstiftning. Stycket medför därför inget behov att ändra lagstiftningen.

Enligt punkt 4 i artikeln får medlemsstaterna föreskriva andra sanktioner än straffrättsliga påföljder, när det är fråga om brott som avses i artikel 3.2 a, b eller c eller artikel 4 i vilka skadan eller fördelen understiger 10 000 euro. På basis av punkten finns det inget behov att nationellt föreskriva om en straffrättslig påföljd när skadan eller fördelen understiger 10 000 euro för andra gärningar som enligt direktivet ska kriminaliseras än bedrägerier som riktar sig till mervärdesskatt och som direktivet alltså bara gäller om den skada de orsakar är minst 10 miljoner euro. Punkten har ingen betydelse för nationella straffbestämmelser för vars tillämpande det inte finns någon viss nedre gräns i euro. Punkten medför inget behov att ändra lagstiftningen.

Enligt punkt 5 i artikeln påverkar punkt 1 i artikeln inte de behöriga myndigheternas utövande av disciplinära befogenheter i förhållande till offentliga tjänstemän. När det gäller denna punkt kan det nationellt påpekas att det i vissa bestämmelser om tjänstemän i strafflagen ingår en möjlighet eller skyldighet att döma en tjänsteman som gjort sig skyldig till brott till avsättning. Eftersom punkten uttryckligen tillåter sådana disciplinära åtgärder vid sidan av straff, leder punkten inte till något behov att ändra lagstiftningen.

Artikel 8. Försvårande omständigheter. Enligt artikel 8 i direktivet ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att det betraktas som en försvårande omständighet om ett brott som avses i artikel 3, 4 eller 5 har begåtts inom ramen för en kriminell organisation i den mening som avses i rambeslut 2008/841/RIF. Artikeln kompletteras av skäl 19 i ingressen, enligt vilket medlemsstaterna bör säkerställa att det faktum att ett brott har begåtts inom ramen för en kriminell organisation, enligt definitionen i rådets rambeslut 2008/841/RIF, anses vara en försvårande omständighet i enlighet med tillämpliga regler som fastställts i deras rättssystem. De bör säkerställa att domare har möjlighet att beakta den försvårande omständigheten när de dömer gärningsmännen, även om det inte finns någon skyldighet för domare att ta den försvårande omständigheten i beaktande i sin dom.

Enligt artikel 1.1 i EU-rådets rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet (2008/841/RIF) avses det med kriminell organisation en strukturerad sammanslutning, som har inrättats under en tid, av mer än två personer som handlar i samförstånd för att begå brott som bestraffas med frihetsberövande eller en frihetsberövande säkerhetsåtgärd på maximalt minst fyra år eller en strängare sanktion, för att direkt eller indirekt erhålla ekonomiska eller materiella fördelar. Enligt 6 kap. 5 § 1 mom. i strafflagen är en straffskärpningsgrund bland annat det att brottet begås som ett led i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet.

Enligt paragrafens 2 mom. avses det med organiserad kriminell sammanslutning en strukturerad sammanslutning, inrättad för en viss tid, bestående av minst tre personer, som handlar i samförstånd för att begå brott för vilka det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, eller brott som avses i 11 kap. 10 § eller 15 kap. 9 §. Strafflagens bestämmelse har ansetts motsvara det som förutsätts i rådets rambeslut (RP 263/2014 rd s. 4—5).

Skärpningsgrunden gällande organiserade kriminella sammanslutningar enligt 6 kap. 5 § i strafflagen tillämpas på alla brott och därmed också de brott som avses i artikel 3, 4 eller 5 i direktivet på det sätt som direktivet förutsätter. Artikeln medför därför inget behov att ändra lagstiftningen.

Artikel 9. Sanktioner som avser juridiska personer. Enligt artikel 9 i direktivet ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att en juridisk person som ställs till svars i enlighet med artikel 6 kan bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner, som ska innefatta bötesstraff eller administrativa avgifter och som får innefatta andra sanktioner, till exempel a) fråntagande av rätt till offentliga förmåner eller stöd, b) tillfällig eller permanent uteslutning från offentliga anbudsförfaranden, c) tillfälligt eller permanent näringsförbud, d) rättslig övervakning, e) rättsligt beslut om upplösning av verksamheten, f) tillfällig eller permanent stängning av inrättningar som har använts för att begå brottet. Väsentligt med tanke på bedömningen av artikeln är att det i artikeln bara förutsätts straffrättsliga eller andra böter. De övriga påföljder som listats därefter är exempel och godtyckliga.

Om den juridiska personens straffansvar föreskrivs i 9 kap. i strafflagen. Enligt 1 kap. 1 § i strafflagen ska för brott som har begåtts i ett samfunds, en stiftelses eller någon annan juridisk persons verksamhet på yrkande av åklagaren dömas till samfundsbot, om en sådan påföljd föreskrivs för brottet i strafflagen. Bestämmelsen uppfyller det som förutsätts i artikel 9. Enligt kapitlets 1 § 2 mom. tillämpas bestämmelserna i kapitlet inte på brott som begåtts vid utövande av offentlig makt. I detta hänseende är av betydelse definitionsbestämmelsen i artikel 2.1 b i direktivet om att det med juridisk person avses varje enhet som har rättskapacitet enligt tillämplig rätt, med undantag av stater eller offentliga organ vid utövandet av offentliga maktbefogenheter samt offentliga internationella organisationer.

Ovan har det i samband med behandlingen av artikel 6 diskuterats till vilka delar juridiska personer kan anses ha straffansvar för brott som överensstämmer med direktivet. Om det anses att det enligt 9 kap. i strafflagen har begåtts ett brott i en juridisk persons handlingar, ska den juridiska personen dömas till samfundsbot. På basis av 9 kap. 5 § i strafflagen är det lägsta penningbeloppet för samfundsboten 850 euro och dess högsta belopp 850 000 euro. Beträffande penningbeloppet på samfundsboten kan därtill beaktas en regeringsproposition som för närvarande behandlas av riksdagen (RP 1/2016 rd), i vilken det bland annat föreslås att skalan på samfundsboten ska höjas så att botens lägsta belopp blir 2 500 euro och högsta belopp 2 500 000 euro. I varje fall är det fråga om en straffrättslig bot, som kan anses vara en effektiv och avskräckande påföljd. För att säkerställa dess proportionalitet har domstolen i bestämmelsen lämnats ett rätt avsevärt utrymme för skönsmässig bedömning om påföljdens storlek. Därtill kan juridiska personer dömas till andra påföljder, såsom skadestånd eller förverkande, som kan beaktas i helhetsbedömningen, även om sådana inte uttryckligen förutsätts i direktivet. Som helhet bedömt kan det därmed anses att det på basis av artikel 9 inte finns något behov att ändra lagstiftningen.

Artikel 10. Frysning eller förverkande. Enligt artikel 10 i direktivet ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra frysning och förverkande av hjälpmedel vid, och vinning av, de brott som avses i artiklarna 3, 4 och 5. Medlemsstater som är

bundna av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/42/EU ska göra detta i enlighet med det direktivet.

Det i artikeln nämnda direktivet 2014/42/EU om frysning och förverkande av hjälpmedel vid och vinning av brott i Europeiska unionen binder Finland, och därför ska Finland ta hand om skyldigheterna enligt artikel 10 enligt nämnda direktiv. Direktivet har genomförts med lag 356/2016, som har trätt i kraft den 1 september 2016 (RP 4/2016 rd). Artikeln medför inget behov att ändra lagstiftningen.

Artikel 11. Behörighet. Enligt punkt 1 i artikeln ska varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att fastställa sin behörighet avseende de brott som avses i artiklarna 3, 4 och 5 om a) brottet har begåtts helt eller delvis inom dess territorium, eller b) gärningsmannen är medborgare i medlemsstaten.

Om tillämpningen av finsk straffrätt föreskrivs i 1 kap. i strafflagen. Väsentligt med tanke på den aktuella bedömningen är för det första 10 § 1 mom. i kapitlet, enligt vilket ett brott anses vara begånget såväl där den brottsliga handlingen företogs som där den rekvisitsenliga följden av brottet framträdde. Till den del som det i punkt 1 hänvisas till brott som avses i artikel 5 är av betydelse 10 § 2 mom. enligt vilket i det fall att brottet stannade vid försök, anses det vara begånget även där den rekvisitsenliga följden antingen sannolikt eller enligt gärningsmannens uppfattning skulle ha framträtt om brottet skulle ha fullbordats, och 3 mom., enligt vilket en anstiftares och en medhjälparens brott anses vara begånget både på den ort där delaktighetsgärningen utfördes och på den ort där gärningsmannens brott anses vara begånget.

Med tanke på punkt 1 a i artikeln är av betydelse 1 kap. 1 § 1 mom. i strafflagen, enligt vilket på brott som har begåtts i Finland tillämpas finsk lag. Momentet kan tolkas så att det också täcker brott som delvis har begåtts i Finland. Leden medför därför inget behov att ändra lagstiftningen.

Med tanke på punkt 1 b i artikeln är av betydelse 1 kap. 6 § 1 mom. i strafflagen, enligt vilket även på brott som en finsk medborgare har begått utanför Finland tillämpas finsk lag. Har brottet förövats inom ett område som inte tillhör någon stat, är en förutsättning för straffbarheten att på brottet enligt finsk lag kan följa fängelse i över sex månader. Kapitlets 6 § omfattas dock av kravet på dubbel straffbarhet enligt 11 § 1 mom. i kapitlet, enligt vilket när ett brott har begåtts inom en främmande stats område kan finsk lag tillämpas med stöd av 5, 6 och 8 § endast om gärningen är straffbar också enligt lagen på gärningsorten och om även en domstol i den främmande staten kunde ha dömt ut straff för gärningen. För brottet får härvid inte i Finland dömas ut en påföljd som är strängare än den som stadgas för brottet enligt lagen på gärningsorten. Direktivet verkar dock inte möjliggöra för medlemsstaterna den nämnda förutsättningen för dubbel straffbarhet.

Det avviks från kravet på dubbel straffbarhet enligt 1 kap. 11 § 1 mom. i strafflagen beträffande vissa brott i paragrafens 2 mom., enligt vilket även om det i lagen på gärningsorten inte föreskrivs något straff för gärningen, tillämpas finsk lag på gärningen om den har begåtts av en finsk medborgare och straff för gärningen föreskrivs bland annat i 16 kap. 13, 14, 14 a eller 14 b §, och även om dessa bestämmelser tillämpas med stöd av 20 § i nämnda kapitel eller i 40 kap. 1—4 eller 4 a §, om gärningsmannen är en riksdagsledamot, en utländsk tjänsteman eller en ledamot av ett utländskt parlament. Därtill kan uppmärksamhet fästas vid 1 kap. 4 § 1 mom. i strafflagen, enligt vilket det på brott som nämns i 40 kap. och som har begåtts utanför Finland av en person som avses i 40 kap. 11 § 1, 2, 3 och 5 punkten tillämpas finsk lag. På basis av dessa bestämmelser lämpar sig strafflagen redan nu på vissa brott som avses i direktivet.

För att strafflagen ska överensstämma med det som förutsätts i direktivet verkar det vara motiverat att inkludera i förteckningen över sådana gärningar i vilka det avviks från kravet på dubbel straffbarhet enligt paragrafens 1 mom. i 1 kap. 11 § 2 mom. i strafflagen även följande brott: subventionsbedrägeri (SL 29:5), grovt subventionsbedrägeri (SL 29:6), subventionsmissbruk (SL 29:7) och det föreslagna grova subventionsmissbruket, skattebedrägeri (SL 29:1), grovt skattebedrägeri (SL 29:2), bedrägeri (SL 36:1), grovt bedrägeri (SL 36:2), penningtvätt (SL 32:6), grov penningtvätt (SL 32:7), missbruk av tjänsteställning (SL 40:7) och grovt missbruk av tjänsteställning (SL 40:8). När förteckningen på det här sättet utvidgas, finns det dock skäl att beakta att det i andra sammanhang inte har uppstått något behov att lägga nämnda brott till de undantag som nämns i förteckningen. Därför kan det anses vara motiverat att avvikelser enligt 1 kap. 11 § 2 mom. i strafflagen ska gälla dessa brott bara till den del det är fråga om brott som avses i artiklarna 3 och 4 i direktivet om EU-bedrägerier. Man kan till den här delen använda som mall det regleringssätt som redan nu iakttas i 1 och 8 punkten i momentet. När det gäller missbruk av tjänsteställning (SL 40:7) och grovt missbruk av tjänsteställning (SL 40:8) är det inte nödvändigt att undantaget ska gälla en tjänsteman, en person som sköter ett offentligt förtroendeuppdrag, en anställd vid offentliga samfund eller en person som utövar offentlig makt, eftersom 1 kap. 4 § lämpar sig för deras del. Enligt nämnda paragraf ska på brott som nämns i 40 kap. och som har begåtts utanför Finland av en person som ingår i dessa grupper av personer tillämpas finsk lag.

Uppmärksamhet kan vidare fästas vid att jurisdiktionen på basis av direktivet även ska sträckas till anstiftan och medhjälp till att begå brott enligt artikel 5 i direktivet. Med anledning av detta kunde det av klarhetsskäl vara motiverat att i de punkter som avses i paragrafen ovan även hänvisa till gärningar enligt artikel 5 i direktivet. Det anses dock inte vara motiverat att göra så eftersom anstiftan och medhjälp ingår i de befogenheter som avses i 1 kap. i strafflagen redan utan separat hänvisning. Detta framgår indirekt av kapitlets 10 § 2 och 3 mom., som gäller fastställandet av tillämpningsområdet i försöks- och medhjälpssituationer.

Enligt punkt 2 i artikeln ska varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att fastställa sin behörighet avseende de brott som avses i artiklarna 3, 4 och 5 när gärningsmannen omfattas av tjänsteföreskrifterna vid tiden för brottet. Varje medlemsstat får avstå från att tillämpa de behörighetsregler som föreskrivs i denna punkt eller endast tillämpa dem i vissa fall eller endast om särskilda omständigheter är uppfyllda och ska underrätta kommissionen om detta. På basis av punkten kan man därmed nationellt bedöma om tillämpningsområdet för finsk straffrätt ska täcka de i punkten avsedda personerna och underrätta kommissionen om lösningen.

Ovan i samband med betraktelsen av artikel 4.2 och 4.3 har det bland annat bedömts till vilken del de i nämnda punkter avsedda brotten ingår i tillämpningsområdet för finsk straffrätt, om personalbestämmelser tillämpas på gärningsmannen vid utövandet av brottet. Till andra delar är de brott som avses i direktivet inte sådana att det med tanke på tillämpningsområdet för den nationella straffrätten har någon betydelse huruvida personalbestämmelser tillämpas på utövaren av brottet. Tillämpningsområdet för straffrätten baserar sig i stället på de allmänna bestämmelserna i 1 kap. i strafflagen gällande ärendet. Det har inte kommit fram något behov att till den här delen sträcka tillämpningsområdet för finsk straffrätt till ett mer omfattande område än nu. Därför kan det anses vara motiverat att underrätta kommissionen om det ovan beskrivna nuläget i samband med anmälan om direktivets genomförande.

Enligt punkt 3 i artikeln ska en medlemsstat underrätta kommissionen om den beslutar att utvidga sin behörighet avseende de brott som avses i artikel 3, 4 eller 5, vilka har begåtts utanför dess territorium, vid någon av följande situationer: a) gärningsmannen har sin hemvist på dess territorium; b) brottet har begåtts till förmån för en juridisk person som är etablerad på dess territorium; eller c) gärningsmannen är en av dess tjänstemän som agerar i tjänsten. På basis

av punkten kan det därmed nationellt bedömas om tillämpningsområdet för finsk straffrätt ska täcka de situationer som avses i punkten. I viss mån är det oklart om kommissionen även ska underrättas om nuläget till den del tillämpningsområdet redan nu omfattar de situationer som avses i punkten. Det kan anses vara motiverat att även underrätta kommissionen om nuläget i samband med anmälan om direktivets genomförande även om det enligt ordalydelsen i punkten enbart verkar vara nödvändigt att meddela om besluten att utvidga jurisdiktionen från nuläget.

I fråga om led a i punkten är av betydelse 1 kap. 6 § 2 mom. i strafflagen, enligt vilket som finsk medborgare anses den som vid gärningstidpunkten eller när rättegången inleds är finsk medborgare och 3 mom., enligt vilket det med finsk medborgare jämföras den som vid gärningstidpunkten eller när rättegången inleds är varaktigt bosatt i Finland, samt den som påträffas i Finland och som när rättegången inleds är medborgare eller varaktigt bosatt i Danmark, Island, Norge eller Sverige. Med anledning av detta är av betydelse 1 kap. 6 § 1 mom. i strafflagen, enligt vilket det på brott som en finsk medborgare har begått utanför Finland ska tillämpas finsk lag. Enligt 1 kap. 11 § 1 mom. strafflagen kan tillämpningen av finsk lag gällande brott som har begåtts inom en främmande stats område visserligen baseras på 6 § bara om brottet också enligt lagen på gärningsorten är straffbart och om även en domstol i den främmande staten kunde ha dömt ut straff för gärningen. Om detta har dock föreskrivits ett undantag som är av betydelse för den här behandlade leden i 11 § 2 mom., enligt vilket om ett brott har begåtts inom en främmande stats område och även om det i lagen på gärningsorten inte föreskrivs något straff för gärningen, tillämpas på de i fråga om i momentet listade brott finsk lag, om gärningen har begåtts av en finsk medborgare eller en person som vid gärningstidpunkten eller när rättegången inleds är varaktigt bosatt i Finland.

När det gäller led b i punkten kan det för det första fästas uppmärksamhet vid 1 kap. 9 § i strafflagen, enligt vilken juridiska personers straffansvar bestäms enligt finsk lag, om det på brottet enligt kapitlet tillämpas finsk lag. Av betydelse kan även vara 1 kap. 10 § 1 mom. strafflagen, enligt vilket ett brott anses vara begånget såväl där den brottsliga handlingen företogs som där den rekvisitsenliga följden av brottet framträdde. Därmed om följden av ett brott till förmån för den juridiska personen framträder i Finland, omfattas ärendet av tillämpningsområdet för finsk straffrätt. Med tanke på en situation som avses i leden har det huruvida brottet har begåtts till förmån för en juridisk person placerad i Finland för övrigt ingen självständig betydelse.

När det gäller led c i punkten är för det första av betydelse 1 kap. 4 § 1 mom. i strafflagen, enligt vilket det på brott som nämns i 40 kap. och som har begåtts utanför Finland av en person som avses i 40 kap. 11 § 1, 2, 3 och 5 punkten tillämpas finsk lag. Det är meningen att täcka direktivets straffbestämmelser som gäller tjänstemän just med straffbestämmelser som ingår i 40 kap. strafflagen. Enligt 40 kap. 11 § 1 punkten i strafflagen är tjänsteman den som står i tjänsteförhållande eller därmed jämförbart anställningsförhållande till staten, till en kommun eller till en samkommun eller något annat offentlighetsligt samarbetsorgan för kommuner, till riksdagen, till något av statens affärsverk, till den evangelisk-lutherska kyrkan eller det ortodoxa kyrkosamfundet eller till en församling eller ett samarbetsorgan för församlingar inom kyrkan eller kyrkosamfundet, eller till landskapet Åland, till Finlands Bank, Folkpensionsanstalten, Institutet för arbetshygien, kommunala pensionsanstalten, Kommunernas garanticentral eller kommunala arbetsmarknadsverket. Enligt 2 punkten i paragrafen avses med person som sköter offentligt förtroendeuppdrag kommunfullmäktige och andra genom allmänna val utsedda medlemmar av representantskapet i ett offentligt samfund som nämns i 1 punkten, dock inte riksdagsledamöter i sitt uppdrag som riksdagsledamot, samt medlemmar av ett organ för ett offentligt samfund eller en inrättning som nämns i 1 punkten, såsom statsrådet, en kommunstyrelse, nämnd, direktion, kommitté, kommission eller delegation, samt andra förtroendevalda inom nämnda offentliga samfund eller inrättningar. Enligt 3 punkten avses med

offentligt anställd arbetstagare den som står i arbetsavtalsförhållande till ett offentligt samfund eller en inrättning som nämns i 1 punkten eller till ett universitet. Enligt 5 punkten i paragrafen avses med person som utövar offentlig makt a) den till vars uppgifter enligt lag eller förordning hör att meddela för andra bindande förordnanden eller att besluta om andras intressen, rättigheter eller skyldigheter eller som med stöd av lag eller förordning i sin uppgift reellt ingriper i någon annans intressen eller rättigheter, samt b) den som enligt lag eller förordning eller enligt ett uppdrag som han eller hon med stöd av lag eller förordning fått av en myndighet ska delta i beredningen av sådana beslut som avses i a-punkten genom att göra framställningar eller förslag till beslut, utarbeta utredningar eller planer, ta prover eller utföra inspektioner eller på något annat motsvarande sätt.

Därtill är också 1 kap. 6 § i strafflagen, som ovan behandlats gällande led c, av betydelse. Såsom konstaterats ovan ska bestämmelsen läsas tillsammans med 11 § i kapitlet, vars 1 mom. innehåller förutsättningen om dubbel straffbarhet. Som avvikelse från förutsättningen i 1 mom., som är av betydelse för denna led, föreskrivs det 2 mom. 10 punkten i paragrafen att även om det i lagen på gärningsorten inte föreskrivs något straff för gärningen, tillämpas finsk lag på gärningen om den har begåtts av en finsk medborgare eller en person som avses i 6 § 3 mom. 1 punkten och straff för gärningen föreskrivs bland annat i 40 kap. 1—4 eller 4 a §, om gärningsmannen är en riksdagsledamot, en utländsk tjänsteman eller en ledamot av ett utländskt parlament.

Det har inte kommit fram något behov att till den här delen sträcka tillämpningsområdet för straffrätten i Finland på ett mer omfattande område än nu. Därför kan det anses vara motiverat att underrätta kommissionen om det ovan beskrivna nuläget i samband med anmälan om direktivets genomförande.

Enligt punkt 4 i artikeln ska medlemsstaterna i fall som avses i punkt 1 b vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att utövandet av deras behörighet inte är beroende av att ett åtal får väckas endast på grundval av en anmälan från offret på den plats där brottet begicks, eller en formell underrättelse från den stat där brottet begicks. Enligt det som konstaterats ovan gäller fall som avses i punkt 1 b alltså brott i vilka gärningsmannen är en medborgare i en medlemsstat. Finsk lag ställer ingen sådan förutsättning enligt vilken ett åtal gällande en finsk medborgare enbart kan väckas på grundval av en anmälan från offret på den plats där brottet begicks eller en formell underrättelse från den stat där brottet begicks. På basis av punkten finns därför inget behov att ändra lagstiftningen.

Artikel 12. Preskriptionstider för brott som riktar sig mot unionens finansiella intressen. Enligt punkt 1 i artikeln ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att föreskriva en preskriptionstid som möjliggör utredning, åtal, rättegång och dom i fråga om de brott som avses i artiklarna 3, 4 och 5 under en tillräckligt lång tidsperiod efter det att brotten begåtts, i syfte att hantera dessa brott effektivt. Det är fråga om en allmän bestämmelse, som de övriga punkterna i artikeln konkretiserar. På basis av punkten finns därför inget behov att ändra lagstiftningen.

Enligt punkt 2 i artikeln ska medlemsstaterna i fråga om brott som avses i artiklarna 3, 4 och 5, som är belagda med ett maximistraff på minst fyra års fängelse, vidta de åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra utredning, åtal, rättegång och dom under en tidsperiod på minst fem år räknat från den dag då brottet begicks. På grund av minimiförutsättningen för maximistraff gäller punkten i praktiken de grova gärningsformerna av gärningar som avses i artiklarna 3 och 4 samt i fråga om artikel 5 straffbar anstiftan till dessa brott.

Bestämmelserna om preskription i strafflagen finns i 8 kapitel. Av betydelse här för den aktuella punkten är 8 kap. 1 § 2 mom. 2 punkten, enligt vilken åtalsrätten preskriberas, om åtal inte

har väckts inom tio år, om det strängaste straffet är fängelse i över två och högst åtta år. Preskriptionstiden för åtalsrätten är alltså betydligt längre i strafflagen än i direktivet, och därmed finns det inget behov att ändra lagstiftningen på basis av punkten.

Enligt punkt 3 i artikeln får medlemsstaterna genom undantag från punkt 2 fastställa en preskriptionstid som är kortare än fem år, men inte kortare än tre år, förutsatt att tidsperioden kan avbrytas eller suspenderas i händelse av vissa handlingar. På basis av det som presenterats ovan har punkten ingen inverkan på den nationella lagstiftningen i Finland.

Enligt punkt 4 i artikeln ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa verkställighet av a) fängelsestraff på mer än ett år, eller alternativt b) fängelsestraff för brott som är belagda med ett maximistraff på fängelse i minst fyra år, som döms ut i en slutlig fällande dom för ett brott som avses i artiklarna 3, 4 eller 5 under minst fem år från den dag då domen vann laga kraft. Den perioden kan omfatta förlängningar av preskriptionstiden till följd av avbrott eller suspension. Med tanke på punkten är av betydelse 8 kap. 10 § 3 mom. 3 punkten i strafflagen, enligt vilken ett fängelsestraff på viss tid förfaller, om inte verkställigheten av straffet, räknat från den dag då den lagakraftvunna domen gavs, har börjat inom tio år, om straffet är över ett och högst fyra år. Med bestämmelsen uppfylls skyldigheten enligt led a i punkten, som är alternativ till skyldigheten enligt led b. På basis av punkten finns därför inget behov att ändra lagstiftningen.

Artikel 13. Återkrav. Artikeln innehåller en begränsningsbestämmelse, enligt vilken direktivet inte påverkar återkrav av följande: 1) på unionsnivå av belopp som felaktigt betalats ut i samband med att de brott som avses i artikel 3.2 a, b eller c, 4 eller 5 begås samt 2) på nationell nivå, av mervärdesskatt som inte betalats i samband med att de brott som avses i artikel 3.2 d, 4 eller 5 begås. Till sitt innehåll är artikeln klarläggande, och det medför inget behov att ändra lagstiftningen.

Artikel 14. Samspelet med andra tillämpliga unionsrättsakter. Enligt artikeln ska tillämpningen av administrativa åtgärder, sanktioner och böter som föreskrivs i unionsrätten, särskilt de som avses i artiklarna 4 och 5 i förordning (EG, Euratom) nr 2988/95, eller i nationell rätt som har antagits i överensstämmelse med en specifik skyldighet enligt unionsrätten, inte påverka tillämpningen av detta direktiv. Medlemsstaterna ska säkerställa att eventuella straffrättsliga förfaranden som inletts på grundval av nationella bestämmelser som genomför detta direktiv inte otillbörligt påverkar en korrekt och effektiv tillämpning av i unionsrätten eller i nationella genomförandebestämmelser föreskrivna administrativa åtgärder, sanktioner och avgifter som inte kan likställas med straffrättsliga förfaranden. Till sitt innehåll är artikeln klarläggande, och det medför inget behov att ändra lagstiftningen.

Artikel 15. Samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen (Olaf) och unionens övriga institutioner, organ eller byråer. Enligt punkt 1 i artikeln ska, utan att det påverkar reglerna för gränsöverskridande samarbete och ömsesidig rättslig hjälp i brottmål, medlemsstaterna, Eurojust, Europeiska åklagarmyndigheten och kommissionen inom ramen för sin respektive behörighet samarbeta med varandra i kampen mot de brott som avses i artiklarna 3, 4 och 5. Kommissionen, och om så är lämpligt Eurojust, ska i detta syfte tillhandahålla sådan teknisk och operativ hjälp som de behöriga nationella myndigheterna behöver för att underlätta samordningen av sina utredningar. Till sitt innehåll är punkten klarläggande och medför inget behov att ändra lagstiftningen.

De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna får enligt punkt 2 i artikeln inom ramen för sin behörighet utbyta information med kommissionen för att göra det lättare att fastställa fakta och för att säkerställa effektiva åtgärder mot de brott som avses i artiklarna 3, 4 och 5. Kommissionen och de behöriga nationella myndigheterna ska i varje enskilt fall beakta kraven på

konfidentiell behandling och reglerna om skydd av personuppgifter. Utan att det påverkar nationell rätt om tillgång till information får en medlemsstat i detta syfte, när den lämnar information till kommissionen, föreskriva särskilda villkor för hur informationen ska användas av kommissionen eller av en annan medlemsstat som informationen i fråga lämnas till. Till sitt innehåll är punkten klarläggande och medför inget behov att ändra lagstiftningen.

Revisionsrätten och de revisorer som ansvarar för revisionen av budgetarna för unionens institutioner, organ och byråer som inrättats i enlighet med fördragen och de budgetar som förvaltas och kontrolleras av institutionerna ska enligt punkt 3 i artikeln upplysa Olaf och andra behöriga myndigheter om omständigheter som de upptäcker när de fullgör sina skyldigheter som skulle kunna innebära ett brott som avses i artikel 3, 4 eller 5. Medlemsstaterna ska säkerställa att deras nationella revisionsorgan gör detsamma. Den sista meningen i punkten förutsätter att detta beaktas i medlemsstaterna lagstiftning.

Artikeln kompletteras av skäl 23 i ingressen, enligt vars sista mening revisionsrätten och revisorer med ansvar för revision av budgetarna för unionens institutioner, organ och byråer bör meddela Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) och andra behöriga myndigheter alla sakförhållanden som skulle kunna betecknas som brott enligt detta direktiv, och medlemsstaterna bör säkerställa att nationella revisionsorgan i den mening som avses i artikel 59 i förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 gör detsamma. Artikel 15.3 i direktivet innebär därmed en skyldighet för medlemsstaterna att säkerställa att nationella revisionsorgan i den mening som avses i artikel 59 i förordning nr 966/2012 går till väga på det sätt som förutsätts i artikel 15.3 i direktivet.

Artikel 59 i förordning nr 966/2012 gäller så kallad delad förvaltning dvs. verksamhet i vilken kommissionen genomför budgeten i samarbete med medlemsstaterna. Enligt punkt 3 i artikeln ska medlemsstaterna enligt de grunder och förfarande som ställts i de branschvisa bestämmelserna på behörig nivå utse organ som ansvarar för förvaltningen och övervakningen av unionens medel. Dylika organ kan även handha uppgifter som inte ansluter sig till förvaltningen av unionens medel och överföra vissa uppgifter till andra organ. I det nationella genomförandet ska därför säkerställas att det för nationella organ som utsetts med stöd av skyldigheten i punkt 3 i den nämnda artikeln 59 har föreskrivits en skyldighet att upplysa Olaf och andra behöriga myndigheter om omständigheter som de upptäcker när de fullgör sina skyldigheter som skulle kunna innebära ett brott som avses i artikel 3, 4 eller 5.

I Finland finns det EU-finansierade program inom den delade förvaltningen i jord- och skogsbruksministeriets, inrikesministeriets och arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde, enligt det som nämnare beskrivs nedan. Därtill ingår de medel som Tullen, som verkar inom finansministeriets förvaltningsområde, samlar in och betalar till EU i den kontroll som utförs av statens revisionsverk, som är verksam i anslutning till riksdagen.

Inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde är av betydelse för det första Europeiska havs- och fiskerifonden. Fonden omfattas av förordning (EU) 1303/2013, enligt vars artikel 122.2 medlemsstaterna bland annat ska meddela kommissionen om oriktigheter som överstiger 10 000 euro i bidrag från fonderna och hålla kommissionen underrättad om betydande framsteg inom därtill hörande administrativa och rättsliga förfaranden. Gällande förordningen har antagits specificerande bestämmelser genom kommissions genomförandeförordning (EU) 2015/1974, med vilken det föreskrivs om tidsintervallerna och sättet att rapportera oriktigheterna. Nationellt kompletteras förordningen av lagen om det nationella genomförandet av den europeiska förordningen om Europeiska havs- och fiskerifonden (1093/2014). Enligt 3 § 5 punkten i lagen svarar jord- och skogsbruksministeriet för ordnandet av tillräcklig kontroll av användningen av medlen för det operativa programmet. Tröskelvärdet på 10 000 euro enligt förordningen kan inte anses vara problematiskt med beaktande av artikel 7.4 i di-

RP 231/2018 rd

rektivet om EU-bedrägerier, enligt vilken medlemsstaterna får föreskriva andra sanktioner än straffrättsliga påföljder om skadan eller fördelen understiger 10 000 euro.

Inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde är av betydelse även Europeiska garantifonden för jordbruket och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. För dessa gäller förordning (EU) 1306/2013, enligt vars artikel 48.3 medlemsstaterna ska låta kommissionen ta del av uppgifter om oegentligheter och misstänkta bedrägerifall som har konstaterats, liksom uppgifter om de åtgärder som har vidtagits enligt avsnitt III i kapitel IV i förordningen för att driva in belopp som felaktigt har betalats ut till följd av sådana oegentligheter och bedrägerier. Förordningen kompletteras av kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/1971 om rapportering av oegentligheter och kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1975 om tidsintervallerna och sättet att rapportera oriktigheterna.

Revisionsorganet vid jord- och skogsbruksministeriet är enheten för ministeriets interna kontroll. Om enhetens uppgifter föreskrivs i 15 § i jord- och skogsbruksministeriets arbetsordning. När det gäller programmen inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområden verkar skyldigheten enligt artikel 15.3 i direktivet därmed har reglerats på ett heltäckande sätt, eftersom anmälningsskyldigheten baserar sig på de direkt tillämpliga förordningarna och nationell lagstiftning som kompletterar dem, och därtill har ministeriet en enhet för intern kontroll som har utsetts som revisionsorgan för programmen och till vars uppgifter ärendet enligt de gällande bestämmelserna kan anses höra.

Inom inrikesministeriets förvaltningsområde är av betydelse med tanke på direktivet EU-fonderna inom området för inrikes frågor. Gällande fonderna har antagits en förordning (EU) 514/2014 (s.k. horisontalförordning) enligt vars artikel 5.2 medlemsstaterna bland annat ska meddela kommissionen oenigheter och hålla den underrättad om betydande framsteg i de administrativa och rättsliga förfaranden som hör samman med dessa. Gällande det närmare innehållet av rapporterna om oenigheterna har antagits kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/1973. Den nationella ansvars- och revisionsmyndigheten fastställs på basis av artikel 25 i horisontalförordningen. I Finland fungerar inrikesministeriet som både ansvarig myndighet och revisionsmyndighet enligt 5 och 6 § i lagen om fonderna inom området för inrikes frågor (903/2014). Uppgifterna för den ansvariga myndigheten har i ekonomistadgan för inrikesministeriets bokföringsenhet (BFE 200) (s. 12—13), som trädde i kraft den 1 juli 2017, uppdelats mellan ministeriets enhet för internationella ärenden och ekonomienheten för förvaltnings- och utvecklingsavdelningen och uppgifterna för revisionsmyndigheten till ministeriets enhet för intern kontroll. När det gäller programmen inom inrikesministeriets förvaltningsområden verkar skyldigheten enligt artikel 15.3 i direktivet därmed har reglerats på ett heltäckande sätt, eftersom anmälningsskyldigheten baserar sig på den direkt tillämpliga förordningen och nationell lagstiftning som kompletterar den, och därtill har det inom ministeriet specificerats de enheter till vilka skyldigheten enligt horisontalförordningen hör.

Inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde är av betydelse för det första strukturfonder, som omfattar Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. På strukturfonder tillämpas den i fråga om jord- och skogsbruksministeriets fonder ovan redan nämnda förordningen (EU) 1303/2013, enligt vars artikel 122.2 medlemsstaterna bland annat ska meddela kommissionen om oriktigheter som överstiger 10 000 EUR i bidrag från fonderna och hålla kommissionen underrättad om betydande framsteg inom därtill hörande administrativa och rättsliga förfaranden. På motsvarande sätt som ovan kan det därtill uppmärksammas att det gällande förordningen genom kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1974 har utfärdats specificerande reglering om tidsintervallerna och sättet att rapportera oriktigheter. Enligt det som konstaterats ovan kan tröskelvärdet på 10 000 euro enligt förordningen inte i denna betraktelse anses vara problematiskt med beaktande av i synnerhet artikel 7.4 i direktivet om EU-bedrägerier, enligt vilken medlemsstaterna får föreskriva andra sankt-

RP 231/2018 rd

ioner än straffrättsliga påföljder om skadan eller fördelen understiger 10 000 euro. Nationellt kompletteras förordningen av lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten (7/2014, regionutvecklingslagen), i vars 10 § har föreskrivits om revisionsmyndigheten för strukturfondsprogrammet. Enligt bestämmelsen är revisionsmyndigheten för strukturprogrammen finanscontrollerfunktionen vid finansministeriet. Enligt 2 mom. i paragrafen ska revisionsmyndigheten bland annat fullgöra de uppgifter som den har enligt Europeiska unionens lagstiftning samt de uppgifter som avses i lag i fråga och i lagen om finansiering av regionutveckling och strukturfondsprojekt (8/2014). Som helhet kan det därmed bedömas att när det gäller strukturfondsprogram uppfylls anmälningsskyldigheten enligt artikel 15.3 i direktivet med stöd av förordning 1303/2013 och den nationella lagstiftningen som kompletterar den.

Inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde är programmen gällande europeiskt territoriellt samarbete (ETS) även av betydelse. Även på dessa tillämpas kommissionens ovannämnda förordning (EU) 1303/2013 och kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1974, som specificerar den. Nationellt kompletteras förordningen av den ovannämnda regionutvecklingslagen, i vars 39 § har föreskrivits om revisionsmyndigheten för ett samarbetsprogram inom målet europeiskt territoriellt samarbete. Enligt 2 mom. i paragrafen ska revisionsmyndigheten bland annat fullgöra de uppgifter som den har enligt Europeiska unionens lagstiftning. Av betydelse är även programmen för samarbete vid EU:s inre och yttre gränser (ENI CBC), på vilka det utöver nämnda förordning (EU) 1303/2013 tillämpas förordning (EU) 232/2014 om inrättande av ett europeiskt granskapsinstrument och genomförandeförordningen (EU) 897/2014, som kompletterar den, enligt vars artikel 31 de deltagande länderna bland annat utan dröjsmål ska anmäla oriktigheter till kommissionen och hålla den underrättad om hur de därmed sammanhängande administrativa och rättsliga förfarandena fortskrider. Nationellt kompletteras regleringen av lagen om samarbete över de yttre gränserna (657/2015) enligt vars 4 § 1 mom. revisionsmyndigheten för gemensamma operativa program inom det gränsöverskridande samarbete vid Europeiska unionens yttre gränser som samfinansieras inom ramen för det europeiska granskapsinstrumentet finns i anslutning till finanscontrollerfunktionen vid finansministeriet och fullgör de uppgifter som den har enligt Europeiska unionens lagstiftning och i ifrågavarande lag. Som helhet kan det därmed bedömas att även när det gäller dessa program uppfylls anmälningsskyldigheten enligt artikel 15.3 i direktivet med stöd av EU-förordningar och den nationella lagstiftningen som kompletterar dem.

Inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde är därtill av betydelse Fonden för EU-bistånd till de sämst ställda (FEAD) och Europeiska globaliseringsfonden (EFG). På FEAD-fonden tillämpas förordning (EU) 223/2014. Därtill är artikel 122.2 i den redan nämnda förordningen (EU) 1303/2013 tillämplig på anmälningar om oriktighet. Nationellt kompletteras regleringen om FEAD-fonden den ovannämnda regionutvecklingslagen, i vars 12 § har föreskrivits om revisionsmyndigheten för fonden. Om EFG-fonden har föreskrivits genom förordning (EU) 1309/2013, enligt vars artikel 21.1 d medlemsstaterna ska förebygga, upptäcka och korrigera oegentligheter enligt definitionen i artikel 122 i förordning (EU) nr 1303/2013 och underrätta kommissionen om alla eventuella oegentligheter och hålla kommissionen informerad om hur det administrativa och rättsliga förfarandet fortskrider. Gällande fonden finns ingen separat kompletterande nationell reglering, men i de finansieringsansökningar gällande fonden som lämnas till kommissionen har arbets- och näringsministeriets enhet för intern kontroll utsetts som den nationella revisionsmyndigheten. Som helhet kan det därmed bedömas att även när det gäller dessa program uppfylls anmälningsskyldigheten enligt artikel 15.3 i direktivet med stöd av förordningarna (EU) 223/2014, 1309/2013 ja 1303/2013 samt av den nationella lagstiftningen som kompletterar dem.

Enligt det som konstaterats ovan ingår de medel som Tullen samlar in och betalar till EU i den granskning som utförs av statens revisionsverk (VTV). Med anledning att detta verkar det med

tanke på direktivet vara motiverat att se till att även VTV har anmälningsskyldighet enligt artikel 15.3 i direktivet om EU-bedrägerier. VTV:s verksamhet regleras för det första av lagen om statens revisionsverk (676/2000). Enligt 17 § 2 mom. i lagen ska revisionsverket göra anmälan om brott när det gäller sådana brott som det i sin revisionsverksamhet konstaterar i statliga myndigheters, inrättnings-, affärsverks och fonders verksamhet och som riktar sig mot medel eller egendom som dessa förvaltar eller svarar för, om revisionsobjektet inte själv har gjort anmälan om brott. Revisionsverket behöver inte göra någon anmälan, om gärningen med beaktande av omständigheterna ska anses vara ringa. Enligt 3 mom. i paragrafen får vid utredning av sådana brott i statliga myndigheters, inrättnings-, affärsverks och fonders verksamhet som riktar sig mot medel eller egendom som dessa förvaltar eller svarar för uppgifter som den statliga myndighet och inrättning, det statliga affärsverk och den statliga fond som saken gäller samt revisionsverket erhållit i samband med skötseln av sitt uppdrag utan hinder av sekretessbestämmelserna lämnas ut till förundersökningsmyndigheterna, polismyndigheterna och andra undersökningsmyndigheter samt åklagarmyndigheterna.

Gällande revisionsverket har det därtill stiftats en lag om rätt för statsrevisorerna och statens revisionsverk att granska vissa överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna (353/1995, lagen om överföringar av medel). Enligt 1 § 1 mom. i lagen tillämpas lagen på övervakning och granskning av överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna. Med överföringar av medel avses i lagen betalnings- och redovisningsskyldigheter och andra ansvar som staten, kommuner, samkommuner, finska eller i Finland verksamma samhällen, församlingar och andra samfund, stiftelser, inrättningar, företag eller privatpersoner har gentemot Europeiska gemenskaperna samt understöd, lån och annan finansiering, borgen, betalningslättnader samt andra stödåtgärder som till Finland beviljas av Europeiska gemenskapernas medel. Vidare enligt 2 mom. i paragrafen gäller vad 1 mom. stadgas om mottagare av överföringar av medel från Europeiska gemenskaperna också den som förmedlat en överföring av medel och den till vars förfogande mottagaren av en överföring har överfört medel som nämns ovan.

Enligt 2 § 1 mom. i lagen om överföringar av medel har statsrevisorerna och statens revisionsverk rätt att granska medelsöverföringar som avses i 1 § och användningen samt övervakningen av dem samt även att i den omfattning som granskningen förutsätter granska ekonomin och verksamheten hos den som mottagit eller betalat en medelsöverföring eller hos den till vars disposition den som förmedlat, beviljat och mottagit en sådan medelsöverföring har överfört de mottagna medlen. Enligt lagens 4 § får den som vid utförandet av uppdrag enligt ifrågasvarande lag har tagit del av uppgifter om någon annans ekonomiska ställning, företagshemlighet eller om en enskilds personliga förhållanden trots bestämmelserna om sekretess i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) lämna ut uppgifterna till polis- och andra förundersökningsmyndigheter, tull- och åklagarmyndigheter och domstol för utredning av brott samt till Europeiska gemenskapernas institutioner och andra behöriga myndigheter, om gemenskapens lagstiftning förutsätter detta.

I synnerhet på basis av 4 § i lagen om överföringar av medel verkar VTV redan med stöd av den nuvarande regleringen ha rätt att åtminstone till vissa delar lämna uppgifter som avses i direktivet till Europeiska gemenskapernas institutioner och andra behöriga myndigheter, om gemenskapens lagstiftning förutsätter detta. Uppmärksamhet kan i detta hänseende dock fästas vid att skyldigheten i direktivet har formulerats i ovillkorlig form (".. ska upplysa ..") medan den nämnda 4 § gäller *rätten* att lämna uppgifter trots bestämmelserna om sekretess.

I lagen om statens revisionsverk föreskrivs allmänt om revisionsverkets ställning, uppgifter och de rättigheter som anknyter till dem. Därför kan det anses motiverat att även om anmälningsskyldigheten som förutsätts av direktivet uttryckligen föreskriva i denna lag. Därtill verkar den information som redan nu avses i 17 § 2 mom. i lagen till sitt innehåll vara nära det in-

formation som avses i direktivet. För att lagen ska ändras att överensstämma med direktivet på ett sätt som så litet som möjligt påverkar den nationella lagstiftningen som helhet, verkar det därför vara motiverat att lägga till ett nytt moment i 17 § i lagen om statens revisionsverk, på basis av vilket revisionsverket ska underrätta Europeiska byrån för bedrägeribekämpning och Europeiska unionens andra behöriga myndigheter om alla de omständigheter som det upptäcker när det sköter sitt uppdrag och som skulle kunna innebära ett brott som avses i artikel 3, 4 eller 5 i direktivet. Med hänsyn till syftet bakom skyldigheten, dvs. att förebygga brott enligt direktivet, är det motiverat att skyldighetens tolkning avser anmälningsskyldighet redan i det skedet då det misstänks att gärningen kunde klassificeras som brott i överensstämmelse med direktivet. Denna tolkning stöds även av formuleringen i versionen av direktivet på engelska ("... any fact of which they become aware when carrying out their duties, which *could* be qualified as a criminal offence referred to in Article 3, 4 or 5.").

Artikel 16. Ersättande av konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Enligt första stycket i artikeln ersätts konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen och protokollen till denna av den 27 september 1996, den 29 november 1996 respektive den 19 juni 1997 av direktivet för de medlemsstater som är bundna därav, med verkan från och med den 6 juli 2019. Enligt andra stycket i artikeln ska för de medlemsstater som är bundna av detta direktiv hänvisningar till konventionen anses som hänvisningar till detta direktiv. Finland är bundet av direktivet, och därmed slutar konventionen och protokollen till denna vara bindande för Finland från den 6 juli 2019. Från och med denna tidpunkt betraktas hänvisningar till konventionen som hänvisningar till direktivet.

Med anledning av artikeln är det motiverat att överväga om man i detta sammanhang borde upphäva de lagar som nämns ovan i förklaringen av nuläget för den nationella lagstiftningen om godkännande och genomförande av konventionen om EU-bedrägerier och protokollen till denna (L 833/2002, L 835/2002, L 837/2002 och L 1191/2002), eftersom direktivet för Finlands del ersätter konventionen och protokollen.

På basis av skälen 36–38 i ingressen till direktivet är direktivet inte bindande för Förenade kungariket eller Danmark. Detta innebär att konventionen om EU-bedrägerier och protokollen till den inte i sin helhet ersätts med direktivet. Konventionen om EU-bedrägerier och protokollen till den innehåller i huvudsak skyldigheter som gäller medlemsstaternas nationella lagstiftning och verksamhet men också skyldigheter som gäller samarbetet mellan medlemsstater. På basis av direktivet är det inte klart om de medlemsstater som binds av direktivet efter den 6 juli 2019 kan fortsätta med det samarbete med Förenade kungariket och Danmark som baserar sig på konventionen om EU-bedrägerier och protokollen till den. När det gäller Förenade kungariket gör även processen för dess utträde ur EU det svårare att bedöma situationen.

Tillämpningen av vissa bestämmelser i konventionen om EU-bedrägerier och protokollen till den kan inte helt uteslutas även efter den 6 juli 2019. Detta behov torde också påverkas av det om några sådana medlemsstater som binds av direktivet inte har genomfört det inom den utsatta tiden. Som helhet betraktat verkar det därför vara motiverat att i det här skedet inte upphäva lagar om godkännande och genomförande vissa bestämmelser i konventionen om EU-bedrägerier och protokollen till denna.

Artikel 17. Införlivande. Enligt punkt 1 i artikeln ska medlemsstaterna senast den 6 juli 2019 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen. De ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 6 juli 2019. I punkten bestäms det datum från och med vilket de lagstiftningsändringar som direktivet förutsätter senast ska träda i kraft.

Enligt andra stycket i punkten ska dessa bestämmelser av medlemsstater innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även, för de medlemsstater som är bundna av detta direktiv, innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till den konvention som ersätts av detta direktiv ska anses som hänvisningar till det här direktivet. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

Enligt punkt 2 i artikeln ska medlemsstaterna till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Detta är en standardbestämmelse, och den genomförandeteknik som föreslås i denna proposition kan anses uppfylla det som förutsätts i artikeln.

Artikel 18. Rapportering och bedömning. Enligt punkt 1 i artikeln ska kommissionen senast den 6 juli 2021 lägga fram en rapport inför Europaparlamentet och rådet med en bedömning av i vilken utsträckning medlemsstaterna har vidtagit de åtgärder som krävs för att följa direktivet.

Utan att det påverkar de rapporteringsskyldigheter som föreskrivs i andra unionsrättsakter ska medlemsstaterna enligt punkt 2 i artikeln, årligen, sända följande statistik om brott som avses i artiklarna 3, 4 och 5 till kommissionen, om den är tillgänglig på central nivå i den berörda medlemsstaten: a) antalet straffrättsliga förfaranden som inletts, lagts ner, lett till frikännande och fällande dom samt antalet pågående förfaranden, b) de belopp som återbetalats till följd av straffrättsliga förfaranden och den uppskattade skadan. Det som är väsentligt med tanke på denna skyldighet är att bara statistik som finns tillgänglig på central nivån ska lämnas. Därmed förutsätter punkten inga ändringar i lagstiftningen. Den statistik som tillställs kan ha inverkan på i synnerhet de bedömningar som avses i punkterna 3 och 4 i artikeln.

Enligt punkt 3 i artikeln ska kommissionen senast 6 juli 2024, och med beaktande av dess rapport som har lagts fram i enlighet med punkt 1 och medlemsstaternas statistik som lagts fram i enlighet med punkt 2, lägga fram en rapport inför Europaparlamentet och rådet med en bedömning av vilken inverkan den nationella lagstiftning varigenom detta direktiv införlivas har på förebyggandet av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen.

Enligt punkt 4 i artikeln ska kommissionen senast den 6 juli 2022, och på grundval av den statistik som överlämnats av medlemsstaterna i enlighet med punkt 2, överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet och, med avseende på det allmänna målet att förbättra skyddet av unionens finansiella intressen, bedöma om a) det tröskelvärde som anges i artikel 2.2 är lämpligt, b) bestämmelserna om preskriptionstider som avses i artikel 12 är tillräckligt effektiva och c) detta direktiv på ett effektivt sätt angriper bedrägeri vid offentlig upphandling.

Enligt punkt 5 i artikeln ska de rapporter som avses i punkterna 3 och 4 vid behov åtföljas av ett lagstiftningsförslag, som kan innehålla en specifik bestämmelse om bedrägeri vid offentlig upphandling. Därmed kan kommissionen på basis av bestämmelserna i direktivet senast på 2020-talet anta ett lagstiftningsförslag som bland annat kan omfatta en straffbestämmelse om bedrägerier vid offentlig upphandling. Punkten har ingen större betydelse i praktiken, eftersom kommissionen i varje fall även har rätt att anta lagstiftningsförslag som gäller dessa frågor.

Artikel 19. Ikraftträdande

Artikel 20. Adressater. Artiklarna innehåller de sedvanliga slutbestämmelserna om direktivets ikraftträdande och dess riktande till medlemsstaterna.

RP 231/2018 rd

2 Lagförslag

2.1 Strafflagen

1 kap. Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

11 §. Kravet på dubbel straffbarhet. I paragrafens 2 mom. föreskrivs det om de fall som finsk lag tillämpas på, även om det i lagen på gärningsorten inte föreskrivs något straff för gärningen. En förutsättning för tillämpningen är att gärningen har begåtts av en finsk medborgare eller en i 6 § 3 mom. 1 punkten avsedd person. Enligt den nämnda punkten jämföras med en finsk medborgare en person som vid gärningstidpunkten eller när rättegången inleds är varaktigt bosatt i Finland. Till följd av skyldigheterna enligt direktivet om EU-bedrägerier ska paragrafens 2 mom. ändras så att till förteckningen i momentet fogas sådana brott som avses i det direktivet och i fråga om vilka tillämpningen av finsk straffrätt annars begränsas av en sådan förutsättning för dubbel straffbarhet som avses i 1 mom. Eftersom straffbestämmelserna i fråga också är tillämpliga på andra än sådana gärningar som avses i direktivet om EU-bedrägerier finns det skäl att avgränsa det slopande av kravet på dubbel straffbarhet som sker enligt de grunder som granskas i föregående avsnitt till att endast omfatta de gärningar som avses i direktivet om EU-bedrägerier.

På grund av det ovan beskrivna föreslås det att det till 2 mom. fogas för det första en ny 9 punkt, enligt vilken, även om det i lagen på gärningsorten inte föreskrivs något straff för gärningen, finsk lag ska tillämpas på gärningen om den har begåtts av en finsk medborgare eller en person som vid tidpunkten för gärningen eller när rättegången inleds är varaktigt bosatt i Finland och att det i 29 kap. 1, 2, 5—7 eller 7 a §, 32 kap. 6 eller 7 § eller 36 kap. 1 eller 2 § i strafflagen föreskrivs ett straff för gärningen. Förutsättningen ska vara att gärningen är ett sådant bedrägeri som riktar sig mot de finansiella intressen som unionen har och som avses i artikel 3 i direktivet om EU-bedrägerier eller sådana andra brott som riktar sig mot unionens finansiella intressen som avses i artikel 4 i det direktivet.

De gärningar som avses i artiklarna 3 och 4 i direktivet om EU-bedrägerier behandlas närmare i avsnittet om den nationella lagstiftningen i förhållande till det direktivet. Det är fråga om sådant i artikel 3 avsett bedrägeri som riktar sig mot EU:s utgifter och som påverkar EU:s inkomster, medan det i artikel 4 är fråga om penningtvätt, korruption eller förskingring i de situationer som avses i den artikeln. Den nya 9 punkten är tillämplig, om en person handlar på det sätt som avses i de nämnda artiklarna och gör sig skyldig till någon av de gärningar som det hänvisas till i punkten och som enligt bestämmelserna i strafflagen är straffbara.

Eftersom de punkter enligt strafflagen som räknas upp i momentet nämns enligt den storleksordning som strafflagens kapitel har, är det även i detta sammanhang motiverat att ersätta den gällande 9 punkten med den nya 9 punkten. Till följd av detta blir 9 punkten i den gällande lagen 10 punkt och den 10 punkten blir ny 11 punkt. Det är dock inte motiverat att för att det i den nya 9 punkten hänvisas till tre olika kapitel i strafflagen dela upp punkten i tre nya punkter. Till följd av en sådan ändring skulle man för det första bli tvungen att i alla tre punkter upprepa samma text om att tillämpningen är avgränsad till endast de situationer som avses i direktivet om EU-bedrägerier. En lagteknisk lösning av detta slag kan dessutom leda till att momentet allmänt sett blir svårsläst även med beaktande av tillägg som eventuellt fogas till momentet i framtiden och deras inverkan på de nuvarande punkterna i momentet.

Dessutom föreslås det att det på grund av skyldigheterna enligt direktivet om EU-bedrägerier fogas till 2 mom. en ny 12 punkt, enligt vilken det även om det i lagen på gärningsorten inte föreskrivs något straff för gärningen ska tillämpas finsk lag på gärningen om den har begåtts av en finsk medborgare eller en person som vid tidpunkten för gärningen eller när rättegången

inleds är varaktigt bosatt i Finland, och att det i 40 kap. 7 eller 8 § i strafflagen föreskrivs ett straff för gärningen. En förutsättning för att punkten är tillämplig är att gärningsmannen är en riksdagsledamot, en utländsk tjänsteman eller en ledamot av ett utländskt parlament, eftersom bestämmelsen om tillämpningsområde i 1 kap. 4 § i strafflagen är tillämplig på de andra grupper av gärningsmän som är av betydelse för direktivet om EU-bedrägerier. En annan förutsättning är att gärningen är sådan förskingring som avses i artikel 4.3 i det direktivet.

I artikel 4.3 i direktivet om EU-bedrägerier avses med förskingring en handling utförd av en offentlig tjänsteman som direkt eller indirekt är anförtrord uppdraget att förvalta medel eller tillgångar och som på ett sätt som skadar unionens finansiella intressen gör åtaganden eller betalar ut, anslår eller använder medel i strid med det syfte för vilket de var avsedda. Att anslå medel kan anses betyda att medlen reserveras för något visst syfte. Innehållet i den verksamhet som avses i artikeln klargörs i skäl 9 i ingressen, enligt vilket i artikeln med förvaltning kan avses en uppgift med ansvar eller en uppgift som omfattar agerande i övervakande egenskap. Det väsentliga är att agerandet i denna uppgift syftar till att förskingra medel eller tillgångar i strid med det avsedda syftet. Med unionens finansiella intressen avses i enlighet med artikel 2.1 a i direktivet om EU-bedrägerier alla inkomster, utgifter och tillgångar som omfattas av, förvärvats genom eller ska betalas till i) unionens budget, ii) budgetarna för unionens institutioner, organ och byråer som upprättats i enlighet med fördragen eller budgetar som direkt eller indirekt förvaltas och övervakas av dem.

29 kap. **Om brott mot den offentliga ekonomin**

7 a §. *Grovt subventionsmissbruk.* Till följd av skyldigheterna enligt direktivet om EU-bedrägerier föreslås det att det till 29 kap. strafflagen fogas en ny 7 a § om grovt subventionsmissbruk. Enligt 29 kap. 7 § i strafflagen ska den som i strid med villkoren eller föreskrifterna i ett beslut om beviljande av subvention använder subventionen på ett sätt som väsentligen strider mot dess syfte, för subventionsmissbruk dömas till böter eller fängelse i högst två år. Enligt förslaget ska för grovt missbruk av tjänsteställning dömas ut fängelse i minst fyra månader och högst fyra år, om det subventionsbelopp som är föremål för brottet är synnerligen stort och subventionsmissbruket även som helhet bedömt är grovt.

Strukturen i paragrafen följer den etablerade ordalydelse för grov gärningsform som infördes vid den fullständiga omarbetningen av strafflagen. I enlighet med ordalydelsen förutsätter tillämpningen av den grova gärningsformen för det första att en kvalificeringsgrund som nämns i den uttömmande exempelförteckningen i straffbestämmelsen föreligger. En kvalificeringsgrund för grovt subventionsmissbruk är att det subventionsbelopp som är föremål för brottet är synnerligen stort.

Vid bedömning av när det är fråga om ett synnerligen stort subventionsbelopp som är föremål för brott ska den allmänna måttstocken tillämpas. Sålunda är det fråga om en objektiv värdering och det är inte möjligt att ge exakta anvisningar om belopp. Utgångspunkten kan dock vara de för andra brott etablerade gränser inom rättspraxis som gäller bedömning av hur betydande till exempel nyttan eller skadan är. När subventionsbeloppet är 100 000 euro eller mer vid subventionsmissbruk, kan man i vilket fall som helst vanligen anta att det är fråga om ett mycket stort belopp, eftersom beloppet tydligt överskrider de gränser som till denna del är etablerade inom rättspraxis.

Det finns skäl att notera att det vid bedömningen är fråga om uttryckligen den del av subventionen som är föremål för subventionsmissbruket. Det är möjligt att en del av den erhållna subventionen används i enlighet med syftet för subventionen och att endast en del av subventionen i strid med villkoren eller föreskrifterna i beslutet om beviljande av subvention väsentligen används i strid med syftet för subventionen. Vid bedömningen av om värdet på subventions-

beloppet är synnerligen betydande har sålunda inte den eventuella del av subventionen som används i enlighet med syftet för subventionen betydelse.

Dessutom förutsätts det att gärningen också som helhet bedöms som grov. Det är fråga om en helhetsbedömning. Vid bedömningen av gärningens grovhet som helhet kan hänsyn tas till det subventionsbelopp som är föremål för brottet, om beloppets storlek är sådant att gärningen också som helhet kan anses som grov.

Som straffskala föreslås den straffskala som av hävd tillämpas vid grova ekonomiska brott, dvs. fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Straffskalan motsvarar också bestämmelserna om ett maximistraff på minst fyra års fängelse i artikel 7.3 i direktivet om EU-bedrägerier.

9 §. Definitioner och ansvarsfördelning. Det föreslås att definitionen av skatt och subvention i 29 kap. i strafflagen ändras så att hänvisningarna till Europeiska gemenskaperna ersätts med hänvisningar till Europeiska unionen. Ändringen syftar inte till att innehållsmässigt ändra området för straffbar verksamhet, utan det är framför allt fråga om en språklig precisering med anledning av den straffrättsliga legalitetsprincipen.

10 §. Straffansvar för juridiska personer. Det föreslås att bestämmelserna om straffansvaret för juridiska personer också ska tillämpas på skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri avseende mervärdesskatt. Dessutom föreslås det att bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer också ska tillämpas på i 29 kap. 7 a § i strafflagen föreslaget grovt subventionsmissbruk. Närmare bestämmelser om förutsättningarna för straffansvar för juridiska personer finns i 9 kap. i strafflagen.

36 kap. **Om bedrägeri och annan oredlighet**

9 §. Straffansvar för juridiska personer. Det föreslås att bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer också ska tillämpas på bedrägeri och grovt bedrägeri, om gärningen utgör ett sådant bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen och som avses i artikel 3.2. i direktivet om EU-bedrägerier. Till följd av detta blir den gällande bestämmelsen 1 mom. i den nya paragrafen och till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. Närmare bestämmelser om förutsättningarna för straffansvar för juridiska personer och vad det straffansvaret omfattar finns i 9 kap. i strafflagen.

40 kap. **Om tjänstebrott**

7 §. Missbruk av tjänsteställning. Med anledning av skyldigheterna enligt artikel 4.3 och 4.4 i direktivet om EU-bedrägerier föreslås det att det till 40 kap. 7 § i strafflagen fogas ett nytt 2 mom., med stöd av vilket även en riksdagsledamot kan dömas för missbruk av tjänsteställning när de förutsättningar som avses i bestämmelsen uppfylls. En förutsättning är för det första att riksdagsledamoten har till uppgift att förvalta penningmedel eller annan egendom. En riksdagsledamot gör sig skyldig till sådana gärningar som avses i momentet, om han eller hon i sin uppgift reserverar, anvisar, betalar ut eller använder dessa penningmedel eller denna egendom för ett visst ändamål i strid med penningmedlens eller egendomens syfte och därigenom skadar eller försöker skada unionens i artikel 2.1 a i direktivet om EU-bedrägerier avsedda finansiella intressen.

Reservering, anvisning, utbetalning eller användning av penningmedel eller egendom för ett visst ändamål kan tänkas tidsmässigt vanligen ske i denna ordning, och punkterna i det föreslagna momentet återger typfallet för de olika skedena av verksamheten, även om det också är möjligt att verksamheten samtidigt motsvarar flera av de åtgärder som avses i punkterna. Det

väsentliga är att agerande på redan ett av dessa sätt räcker för att uppfylla det föreslagna rekvisitet.

Innehållet i de handlingar som avses i artikel 4.3 i direktivet om EU-bedrägerier förtydligas i direktivets skäl 9 i ingressen, enligt vilket i artikeln med förvaltning kan avses en uppgift med ansvar eller en uppgift som omfattar agerande i övervakande egenskap. Med unionens finansiella intressen avses i enlighet med artikel 2.1 a i direktivet om EU-bedrägerier alla inkomster, utgifter och tillgångar som omfattas av, förvärvats genom eller ska betalas till i) unionens budget, ii) budgetarna för unionens institutioner, organ och byråer som upprättats i enlighet med fördragen eller budgetar som direkt eller indirekt förvaltas och övervakas av dem. Det kan vara fråga om en sådan situation som avses i bestämmelsen till exempel när en riksdagsledamot har till uppgift att förvalta penningmedel, som betalas ut från en av unionens fonder, eller åtminstone övervaka användningen av penningmedlen och han eller hon i denna uppgift reserverar, anvisar, betalar ut eller använder penningmedlen till något annat än det som han eller hon vet är fondens syfte och därigenom skadar eller försöker skada unionens finansiella intressen.

Till följd av ändringen blir paragrafens gällande 2 mom. nytt 3 mom. och ändras så att det är tydligt att den påföljd i form av avsättning som avses i momentet endast gäller en i 1 mom. avsedd tjänsteman.

8 §. Grovt missbruk av tjänsteställning. Det föreslås att paragrafen om grovt missbruk av tjänsteställning ändras till följd av ändringarna av straffbestämmelserna om missbruk av tjänsteställning. För det första ska till paragrafen fogas som eventuell gärningsman en riksdagsledamot, eftersom paragrafen för närvarande endast gäller tjänstemän. Dessutom föreslås det att bestämmelsen om avsättning ska avskiljas till ett nytt 2 mom. samtidigt som det i momentets ordalydelse beaktas att momentet endast kan tillämpas på en tjänsteman. I övrigt ändras paragrafen inte och tolkningen av den ska i fråga om riksdagsledamöter motsvara tolkningen för tjänstemännens del.

12 §. Bestämmelser om tillämpningsområdet. Det föreslås att bestämmelserna om tillämpningsområde i 40 kap. 12 § 3 mom. i strafflagen ändras så att straffbestämmelserna om missbruk av tjänsteställning och grovt missbruk av tjänsteställning med undantag för avsättningspåföljden också ska kunna tillämpas på en utländsk tjänsteman, om gärningen utgör sådan förskingring som avses i artikel 4.3 i direktivet om EU-bedrägerier. Den föreslagna ändringen bygger på att enligt bestämmelserna i det gällande 40 kap. 12 § 3 mom. i strafflagen är tillämpningen av straffbestämmelser om missbruk av tjänsteställning avgränsad till en utländsk tjänstemans agerande i endast de situationer som anges i momentet, men i de situationer som avses i direktivet om EU-bedrägerier ska begränsningar av detta slag inte finnas.

Ändringen gäller de utländska tjänstemän som avses i 40 kap. 11 § 4 punkten i strafflagen. Det föreslås inte att den nämnda definitionen i strafflagen ändras. I den nya tillämpningsbestämmelsen hänvisas det till artikel 4.3 i direktivet om EU-bedrägerier. Innehållet i den verksamhet som avses i artikel 4.3 klargörs i direktivets skäl 9 i ingressen, enligt vilket i artikeln med förvaltning kan avses en uppgift med ansvar eller en uppgift som omfattar agerande i övervakande egenskap. Det väsentliga är att agerandet i denna uppgift syftar till att förskingra medel eller tillgångar i strid med det avsedda syftet. Med unionens finansiella intressen avses i enlighet med artikel 2.1 a i direktivet om EU-bedrägerier alla inkomster, utgifter och tillgångar som omfattas av, förvärvats genom eller ska betalas till i) unionens budget, ii) budgetarna för unionens institutioner, organ och byråer som upprättats i enlighet med fördragen eller budgetar som direkt eller indirekt förvaltas och övervakas av dem.

Dessutom föreslås det att det fogas till 4 mom. referensen till 7 § 2 mom. och 8 § 1 mom. i kapitlet, med stöd av vilken även en ledamot av ett utländskt parlament kan dömas för missbruk av tjänsteställning när de förutsättningar som avses i bestämmelsen uppfylls.

2.2 Lagen om statens revisionsverk

17 §. *Anmälan om brott och lämnande av sekretessbelagda uppgifter.* Det föreslås att till 17 § i lagen om statens revisionsverk ska fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket revisionsverket ska underrätta Europeiska byrån för bedrägeribekämpning och Europeiska unionens andra behöriga myndigheter om alla de omständigheter som det upptäcker när det sköter sitt uppdrag och som skulle kunna innebära ett brott som avses i artikel 3, 4 eller 5 i direktivet. Samtidigt föreslås att paragrafens gällande 3 mom. bli ett nytt 4 mom.

Den föreslagna ändringen baserar sig på skyldigheten enligt artikel 15.3 i direktivet om EU-bedrägerier. Med hänsyn till att syftet bakom skyldigheten är att hindra sådana brott som avses i direktivet om EU-bedrägerier är det motiverat att revisionsverket redan i det skede när man misstänker att en gärning skulle kunna innebära ett brott enligt direktivet anmäler den gärning som revisionsverket har upptäckt. De andra Europeiska unionens behöriga myndigheter som avses i momentet kan till exempel vara Europeiska unionens byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust) och Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO), som ska inrättas.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft senast den 6 juli 2019, då direktivet om EU-bedrägerier enligt dess artikel 17.1 senast ska genomföras.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I denna proposition, som gäller genomförandet av direktivet om EU-bedrägerier, föreslås vissa strafflagsändringar som utvidgar området för straffbart beteende. Den föreslagna regleringen grundar sig på internationella förpliktelser som är förpliktande för Finland. Ett sådant samband har grundlagsutskottet konstaterat vara en omständighet som stöder godtagbarheten av regleringen (till exempel GrUU 38/2012 rd, s. 3/I). Å andra sidan ska även de internationella förpliktelserna uppfyllas på ett sätt som respekterar de grundläggande och de mänskliga rättigheterna.

De föreslagna ändringarna gäller endast i ringa utsträckning de ändringar som anknyter till området för straffbar verksamhet. I ändringarna är det framför allt fråga om att utvidga tillämpningsområdet för den finska straffrätten och att utvidga den juridiska personens straffansvar. När det gäller rekvisiten för straffbar verksamhet och de straffskalor som är tillgängliga för lagtillämparna är ändringarna relativt små. Nationellt har man inte ansett att det finns grund till striktare reglering än den minimireglering som direktivet om EU-bedrägerier förutsätter. Därför har man i förslaget strävat efter att begränsa sig till de ändringar som förutsätts av direktivet om EU-bedrägerier. De föreslagna ändringarna gäller i huvudsak endast de situationer som avses i direktivet, vilket kan anses vara behövt och proportionellt.

Det finns skäl att med stöd av grundlagen bedöma åtstramningarna av de straffbestämmelser som berör riksdagsledamöter, eftersom de grundläggande bestämmelserna om att agera i egenkap av riksdagsledamot finns i grundlagen. Grundlagsutskottet har ansett (GrUU 29/2001 rd, s. 2—3) att det av grundlagen inte följer något hinder för att föreskriva att en riksdagsledamots klandervärda handlande med tanke på ledamotsuppdraget är straffbart, om bestämmelserna annars uppfyller de krav som följer av grundlagen och om de inte obefogat äventyrar ledamo-

RP 231/2018 rd

tens möjligheter att sköta uppdraget fritt och ostört. De föreslagna ändringarna kan inte anses inskränka fri och ostörd skötsel av de uppgifter som ledamotens ställning medför.

Den straffrättsliga legalitetsprincipen, som bekräftas i 8 § i grundlagen, innehåller ett krav i fråga om lagstiftningens exakthet. Enligt principen ska brottsrekvisitet för varje brott anges tillräckligt exakt i lagen för att det utifrån bestämmelsens lydelse ska gå att sluta sig till om en åtgärd eller försummelse är straffbar (GrUU 16/2013 rd, s. 2/I, GrUU 6/2014 rd, s. 2/I och GrUU 56/2014 rd, s. 2/II). Man har strävat efter att formulera bestämmelserna så noggrant avgränsade som möjligt, till exempel genom att till tillämpliga bestämmelser i strafflagen föga en hänvisning till de artiklar i direktivet om EU-bedrägerier som motsvarar frågan. Detta har lett till att straffbestämmelserna till viss del är svårbegripliga, men å andra sidan kan man genom detaljerade bestämmelser främja sådan noggrann avgränsning som förutsätts enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen i 8 § i grundlagen.

Enligt 90 § 2 mom. i grundlagen finns för revisionen av statsfinanserna och iakttagandet av statsbudgeten i anknytning till riksdagen statens revisionsverk, som är oavhängigt. Närmare bestämmelser om revisionsverkets ställning och uppgifter utfärdas genom lag. Det nya 3 mom. som föreslås i lagen om statens revisionsverk, enligt vilket revisionsverket ska underrätta Europeiska byrån för bedrägeribekämpning och Europeiska unionens andra behöriga myndigheter om alla de omständigheter som det upptäcker när det sköter sitt uppdrag och som skulle kunna innebära ett brott som avses i artikel 3, 4 eller 5 i direktivet, gäller en uppgift som lämpar sig för revisionsverket och som inte står i strid med nämnda bestämmelse i grundlagen.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 1 kap. 11 § 2 mom., 29 kap. 9 § 1 och 2 mom. och 10 §, 36 kap. 9 § samt 40 kap. 7, 8 och 12 §,
sådana de lyder, 1 kap. 11 § 2 mom. i lag 376/2015, 29 kap. 9 § 1 och 2 mom. i lag 814/1998 och 10 § i lag 61/2003, 36 kap. 9 § i lag 514/2003 samt 40 kap. 7 § i lag 604/2002, 8 § i lag 792/1989 och 12 § i lagarna 604/2002, 637/2011 och 302/2014, samt
fogas till 29 kap. en ny 7 a § som följer:

1 kap.

Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

11 §

Kravet på dubbel straffbarhet

Även om det i lagen på gärningsorten inte föreskrivs något straff för gärningen, tillämpas finsk lag på gärningen om den har begåtts av en finsk medborgare eller en i 6 § 3 mom. 1 punkten avsedd person och straff för gärningen föreskrivs

1) i 11 kap. 5 eller 6 §, om gärningen utgör sådan krigsförbrytelse eller grov krigsförbrytelse eller medverkan till sådana, som avses i artikel 15 i det andra protokollet till konventionen om skydd för kulturregndom i händelse av väpnad konflikt (FördrS 93/1994),

2) med stöd av 15 kap. 12 a § i 1—9 § i det kapitlet,

3) i 16 kap. 1—3 § och även om en person som avses i 40 kap. 11 § 2, 3 eller 5 punkten eller en sådan utländsk tjänsteman som är anställd hos Internationella brottmålsdomstolen är föremål för brottet,

4) i 16 kap. 13, 14, 14 a eller 14 b § och även om dessa paragrafer tillämpas med stöd av 20 § i det kapitlet,

5) i 17 kap. 18, 18 a eller 19 §,

6) i 20 kap. 1, 2, 4, 5, 6, 7 eller 8 a—8 c §,

7) i 20 kap. 9 eller 9 a §, om gärningen riktar sig mot en person som är under arton år,

8) i 21 kap. 5 eller 6 §, 22 kap. 1 eller 2 § eller 25 kap. 8 §, om gärningen utgör sådant tvingande till äktenskap som avses i artikel 37, sådan kvinnlig könsstympning som avses i artikel 38 eller sådan tvångsabortering eller tvångssterilisering som avses i artikel 39 i Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (FördrS 53/2015),

9) i 29 kap. 1, 2, 5—7 eller 7 a §, 32 kap. 6 eller 7 § eller 36 kap. 1 eller 2 §, om gärningen utgör ett sådant bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen som avses i artikel

3.2 eller ett sådant annat brott som riktar sig mot unionens finansiella intressen som avses i artikel 4.1—4.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen,

10) i 30 kap. 7, 7 a, 8 eller 8 a § och även om dessa paragrafer tillämpas med stöd av 14 § i det kapitlet,

11) i 40 kap. 1—4 eller 4 a §, om gärningsmannen är en riksdagsledamot, en utländsk tjänsteman eller en ledamot av ett utländskt parlament, eller

12) i 40 kap. 7 eller 8 §, om gärningen utgör sådan förskingring som avses i artikel 4.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen och gärningsmannen är en riksdagsledamot, en utländsk tjänsteman eller en ledamot av ett utländskt parlament.

29 kap.

Om brott mot den offentliga ekonomin

7 a §

Grovt subventionsmissbruk

Om vid subventionsmissbruk det subventionsbelopp som är föremål för brottet är synnerligen stort och subventionsmissbruket även bedömt som en helhet är grovt, ska gärningsmannen för *grovt subventionsmissbruk* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

9 §

Definitioner och ansvarsfördelning

Med *skatt* avses i detta kapitel även

- 1) förskott på skatt och offentlig avgift som kan jämföras med skatt, och
- 2) en avgift som tas ut för Europeiska unionens räkning och som ska redovisas till Europeiska unionen för att inkluderas i Europeiska unionens allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska unionen eller för dess räkning.

Med *subvention* avses i detta kapitel ekonomiskt stöd som beviljas för något annat ändamål än privat konsumtion

- 1) antingen enligt lag eller efter prövning av statens, en kommuns eller något annat offentligt samfunds medel eller, enligt vad som särskilt föreskrivs i lag, av en sammanslutnings eller stiftelses medel, eller
- 2) ur Europeiska unionens allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska unionen eller för dess räkning.

10 §

Straffansvar för juridiska personer

I fråga om sådant skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri som avser mervärdesskatt eller som avser skatt enligt 9 § 1 mom. 2 punkten samt på subventionsbedrägeri, grovt subventionsbedrägeri, subventionsmissbruk och grovt subventionsmissbruk tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer.

36 kap.

Om bedrägeri och annan oredlighet

9 §

Straffansvar för juridiska personer

På bedrägeri som avses i 1 § 2 mom. i detta kapitel och på grovt bedrägeri som har begåtts så som anges i det momentet tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer.

Det som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer tillämpas även på brott som avses i 1 och 2 § i detta kapitel, om gärningen utgör ett sådant bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen som avses i artikel 3.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen.

40 kap.

Om tjänstebrott

7 §

Missbruk av tjänsteställning

Om en tjänsteman i syfte att bereda sig eller någon annan nytta eller orsaka olägenhet eller skada för någon annan

1) bryter mot sin tjänsteplikt enligt bestämmelser eller föreskrifter som ska iakttas i tjänsteutövning, när han eller hon deltar i beslutsfattande eller beredning av beslutsfattande eller utövar offentlig makt i sina andra tjänsteåligganden, eller

2) missbrukar sin ställning i förhållande till någon som står i direkt lydnadsförhållande till honom eller henne eller under hans eller hennes omedelbara tillsyn,

ska tjänstemannen för *missbruk av tjänsteställning* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

För missbruk av tjänsteställning döms även en riksdagsledamot som har i uppdrag att förvalta penningmedel eller annan egendom och i detta uppdrag reserverar, anvisar, betalar ut eller använder denna egendom för ett visst ändamål i strid med egendomens syfte, och som därigenom skadar eller försöker skada unionens finansiella intressen som avses i artikel 2.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen.

En i 1 mom. avsedd tjänsteman kan även dömas till avsättning, om brottet visar att han eller hon är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

8 §

69

Grovt missbruk av tjänsteställning

Om vid missbruk av tjänsteställning

- 1) eftertraktas avsevärd nytta,
 - 2) åsyftas särskilt kännbar olägenhet eller skada, eller
 - 3) brottet begås särskilt planmässigt eller hänsynslöst,
- och missbruket av tjänsteställning även bedömt som en helhet är grovt, ska tjänstemannen eller riksdagsledamoten *för grovt missbruk av tjänsteställning* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

En i 1 mom. avsedd tjänsteman ska dessutom dömas till avsättning.

12 §

Bestämmelser om tillämpningsområdet

Bestämmelserna om tjänstemän i detta kapitel ska även tillämpas på personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag och på personer som utövar offentlig makt.

Bestämmelserna i 1—3, 5 och 14 § i detta kapitel tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden, även på offentligt anställda arbetstagare.

På utländska tjänstemän tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden,

- 1) 1—3 och 14 § i detta kapitel,
- 2) 5 och 7—10 § i detta kapitel, om det är fråga om en utländsk tjänsteman som med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse på finskt territorium utför kontroll, övervakning, förföljande, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande av brott och förundersökning, eller som på finskt territorium med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden utför förundersökning eller andra tjänsteuppdrag på basis av en begäran om rättshjälp som har framställts eller godkänts av en finsk myndighet,
- 3) 7 och 8 § i detta kapitel, om gärningen utgör sådan förskingring som avses i artikel 4.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen.

Bestämmelserna i 4 och 4 a §, 7 § 2 mom., 8 § 1 mom. och 14 § i detta kapitel tillämpas även på ledamöter av utländska parlament.

I fråga om tillämpningen i vissa fall av bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar föreskrivs särskilt genom lag.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

2.

Lag

om ändring av 17 § i lagen om statens revisionsverk

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om statens revisionsverk (676/2000) 17 § som följer:

17 §

Anmälan om brott och lämnande av sekretessbelagda uppgifter

Statliga myndigheter, inrättningar, affärsverk och fonder ska göra anmälan om brott när det gäller sådana brott i verksamheten som riktar sig mot medel eller egendom som de förvaltar eller svarar för. Anmälan om brott behöver inte göras, om gärningen med beaktande av omständigheterna kan anses vara ringa.

Revisionsverket ska göra anmälan om brott när det gäller sådana brott som det i sin revisionsverksamhet konstaterar i statliga myndigheters, inrättnings-, affärsverks och fonders verksamhet och som riktar sig mot medel eller egendom som dessa förvaltar eller svarar för, om revisionsobjektet inte själv har gjort anmälan om brott. Revisionsverket behöver inte göra någon anmälan, om gärningen med beaktande av omständigheterna ska anses vara ringa.

Revisionsverket ska underrätta Europeiska byrån för bedrägeribekämpning och Europeiska unionens övriga behöriga myndigheter om alla de omständigheter som det upptäcker när det sköter sitt uppdrag och som skulle kunna innebära ett brott som avses i artikel 3, 4 eller 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen.

Vid utredning av sådana brott i statliga myndigheters, inrättnings-, affärsverks och fonders verksamhet som riktar sig mot medel eller egendom som dessa förvaltar eller svarar för får uppgifter som den statliga myndighet och inrättning, det statliga affärsverk och den statliga fond som saken gäller samt revisionsverket fått i samband med skötseln av sitt uppdrag trots sekretessbestämmelserna lämnas ut till förundersökningsmyndigheterna, polismyndigheterna och andra undersökningsmyndigheter samt åklagarmyndigheterna.

Denna lag träder i kraft den 20 .

RP 231/2018 rd

Helsingfors den 15 november 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Justitieminister Antti Häkkänen

1.

Lag

om ändring av strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 1 kap. 11 § 2 mom., 29 kap. 9 § 1 och 2 mom. och 10 §, 36 kap. 9 § samt 40 kap. 7, 8 och 12 §,
sådana de lyder, 1 kap. 11 § 2 mom. i lag 376/2015, 29 kap. 9 § 1 och 2 mom. i lag 814/1998 och 10 § i lag 61/2003, 36 kap. 9 § i lag 514/2003 samt 40 kap. 7 § i lag 604/2002, 8 § i lag 792/1989 och 12 § i lagarna 604/2002, 637/2011 och 302/2014, samt
fogas till 29 kap. en ny 7 a § som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Föreslagen lydelse

1 kap.

Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

11 §

Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

11 §

Kravet på dubbel straffbarhet

Kravet på dubbel straffbarhet

Även om det i lagen på gärningsorten inte föreskrivs något straff för gärningen, tillämpas finsk lag på gärningen om den har begåtts av en finsk medborgare eller en i 6 § 3 mom. 1 punkten avsedd person och straff för gärningen föreskrivs

1) i 11 kap. 5 eller 6 §, om gärningen utgör sådan krigsförbrytelse eller grov krigsförbrytelse eller medverkan till sådana, som avses i artikel 15 i det andra protokollet till Haagkonventionen från år 1954 om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt,

2) med stöd av 15 kap. 12 a § i 1—9 § i det kapitlet,

3) i 16 kap. 1—3 § och även om en person som avses i 40 kap. 11 § 2, 3 eller 5 punkterna eller en sådan utländsk tjänsteman som är anställd hos Internationella brottmålsdomstolen är föremål för brottet,

4) i 16 kap. 13, 14, 14 a eller 14 b § och även om dessa paragrafer tillämpas med stöd av 20 § i det kapitlet,

Även om det i lagen på gärningsorten inte föreskrivs något straff för gärningen, tillämpas finsk lag på gärningen om den har begåtts av en finsk medborgare eller en i 6 § 3 mom. 1 punkten avsedd person och straff för gärningen föreskrivs

1) i 11 kap. 5 eller 6 §, om gärningen utgör sådan krigsförbrytelse eller grov krigsförbrytelse eller medverkan till sådana, som avses i artikel 15 i det andra protokollet till konventionen om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt (FördrS 93/1994),

2) med stöd av 15 kap. 12 a § i 1—9 § i det kapitlet,

3) i 16 kap. 1—3 § och även om en person som avses i 40 kap. 11 § 2, 3 eller 5 punkterna eller en sådan utländsk tjänsteman som är anställd hos Internationella brottmålsdomstolen är föremål för brottet,

4) i 16 kap. 13, 14, 14 a eller 14 b § och även om dessa paragrafer tillämpas med stöd av 20 § i det kapitlet,

RP 231/2018 rd

Gällande lydelse

- 5) i 17 kap. 18, 18 a eller 19 §,
6) i 20 kap. 1, 2, 4, 5, 6, 7 eller 8 a—8 c §,
7) i 20 kap. 9 eller 9 a §, om gärningen riktar sig mot en person som är under arton år,
8) i 21 kap. 5 eller 6 §, 22 kap. 1 eller 2 § eller 25 kap. 8 §, om gärningen är sådant tvingande till äktenskap som avses i artikel 37, sådan kvinnlig könsstympning som avses i artikel 38 eller sådan tvångsabortering eller tvångssterilisering avses i artikel 39 i Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (53/2015),
9) i 30 kap. 7, 7 a, 8 eller 8 a § och även om dessa paragrafer tillämpas med stöd av 14 § i det kapitlet, eller
10) i 40 kap. 1—4 eller 4 a §, om gärningsmannen är en riksdagsledamot, en utländsk tjänsteman eller en ledamot av ett utländskt parlament.

Föreslagen lydelse

- 5) i 17 kap. 18, 18 a eller 19 §,
6) i 20 kap. 1, 2, 4, 5, 6, 7 eller 8 a—8 c §,
7) i 20 kap. 9 eller 9 a §, om gärningen riktar sig mot en person som är under arton år,
8) i 21 kap. 5 eller 6 §, 22 kap. 1 eller 2 § eller 25 kap. 8 §, om gärningen *utgör* sådant tvingande till äktenskap som avses i artikel 37, sådan kvinnlig könsstympning som avses i artikel 38 eller sådan tvångsabortering eller tvångssterilisering som avses i artikel 39 i Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (FördrS 53/2015),
9) i 29 kap. 1, 2, 5—7 eller 7 a §, 32 kap. 6 eller 7 § eller 36 kap. 1 eller 2 §, om *gärningen utgör ett sådant bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen som avses i artikel 3.2 eller ett sådant annat brott som riktar sig mot unionens finansiella intressen som avses i artikel 4.1—4.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen*,
10) i 30 kap. 7, 7 a, 8 eller 8 a § och även om dessa paragrafer tillämpas med stöd av 14 § i det kapitlet,
11) i 40 kap. 1—4 eller 4 a §, om gärningsmannen är en riksdagsledamot, en utländsk tjänsteman eller en ledamot av ett utländskt parlament, eller
12) i 40 kap. 7 eller 8 §, om *gärningen utgör sådan förskingring som avses i artikel 4.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen och gärningsmannen är en riksdagsledamot, en utländsk tjänsteman eller en ledamot av ett utländskt parlament*.

29 kap.

Om brott mot den offentliga ekonomin

29 kap.

Om brott mot den offentliga ekonomin

Gällande lydelse

(ny)

Föreslagen lydelse

7 a §

Grovt subventionsmissbruk

Om vid subventionsmissbruk det subventionsbelopp som är föremål för brottet är synnerligen stort och subventionsmissbruket även bedömt som en helhet är grovt, ska gärningsmannen för grovt subventionsmissbruk dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

9 §

Definitioner och ansvarsfördelning

Med skatt avses i detta kapitel även
1) förskott på skatt och offentlig avgift som kan jämföras med skatt och
2) en avgift som tas ut för Europeiska gemenskapernas räkning och som skall redovisas till Europeiska gemenskaperna för att inkluderas i Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning.

Med subvention avses i detta kapitel ekonomiskt stöd som beviljas för något annat ändamål än privat konsumtion

1) antingen enligt lag eller efter prövning av statens, en kommuns eller något annat offentligt samfunds medel eller, enligt vad som därom särskilt bestäms genom lag, av en sammanslutnings eller stiftelses medel,
2) ur Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning.

9 §

Definitioner och ansvarsfördelning

Med skatt avses i detta kapitel även
1) förskott på skatt och offentlig avgift som kan jämföras med skatt, och
2) en avgift som tas ut för Europeiska unionens räkning och som ska redovisas till Europeiska unionen för att inkluderas i Europeiska unionens allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska unionen eller för dess räkning.

Med subvention avses i detta kapitel ekonomiskt stöd som beviljas för något annat ändamål än privat konsumtion

1) antingen enligt lag eller efter prövning av statens, en kommuns eller något annat offentligt samfunds medel eller, enligt vad som särskilt föreskrivs i lag, av en sammanslutnings eller stiftelses medel, eller
2) ur Europeiska unionens allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska unionen eller för dess räkning.

10 §

Straffansvar för juridiska personer

I fråga om sådant skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri som avser skatt enligt

10 §

Straffansvar för juridiska personer

I fråga om sådant skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri som avser *mervär-*

Gällande lydelse

9 § 1 mom. 2 punkten samt på subventionsbedrägeri, grovt subventionsbedrägeri och subventionsmissbruk tillämpas vad som bestäms om straffansvar för juridiska personer.

36 kap.

Om bedrägeri och annan oredlighet

9 §

Straffansvar för juridiska personer

På bedrägeri som avses i 1 § 2 mom. i detta kapitel och på grovt bedrägeri som har begåtts så som anges i 1 § 2 mom. tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer.

40 kap.

Om tjänstebrott

7 §

Missbruk av tjänsteställning

Föreslagen lydelse

desskatt eller som avser skatt enligt 9 § 1 mom. 2 punkten samt på subventionsbedrägeri, *grovt subventionsbedrägeri*, subventionsmissbruk och grovt subventionsmissbruk tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer.

36 kap.

Om bedrägeri och annan oredlighet

9 §

Straffansvar för juridiska personer

På bedrägeri som avses i 1 § 2 mom. i detta kapitel och på grovt bedrägeri som har begåtts så som anges i *det momentet* tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer.

Det som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer tillämpas även på brott som avses i 1 och 2 § i detta kapitel, om gärningen utgör ett sådant bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen som avses i artikel 3.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen.

40 kap.

Om tjänstebrott

7 §

Missbruk av tjänsteställning

Gällande lydelse

Om en tjänsteman i syfte att bereda sig eller någon annan nytta eller orsaka olägenhet eller skada för någon annan

1) bryter mot sin tjänsteplikt enligt bestämmelser eller föreskrifter som skall iakttagas i tjänsteutövning, när han eller hon deltar i beslutsfattande eller beredning av beslutsfattande eller utövar offentlig makt i sina andra tjänsteåligganden, eller

2) missbrukar sin ställning i förhållande till någon som står i direkt lydnadsförhållande till honom eller henne eller under hans eller hennes omedelbara tillsyn,

skall tjänstemannen för missbruk av tjänsteställning dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Tjänstemannen kan även dömas till avsättning, om brottet visar att han eller hon är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

Föreslagen lydelse

Om en tjänsteman i syfte att bereda sig eller någon annan nytta eller orsaka olägenhet eller skada för någon annan

1) bryter mot sin tjänsteplikt enligt bestämmelser eller föreskrifter som ska iakttagas i tjänsteutövning, när han eller hon deltar i beslutsfattande eller beredning av beslutsfattande eller utövar offentlig makt i sina andra tjänsteåligganden, eller

2) missbrukar sin ställning i förhållande till någon som står i direkt lydnadsförhållande till honom eller henne eller under hans eller hennes omedelbara tillsyn,

ska tjänstemannen för missbruk av tjänsteställning dömas till böter eller fängelse i högst två år.

För missbruk av tjänsteställning döms även en riksdagsledamot som har i uppdrag att förvalta penningmedel eller annan egendom och i detta uppdrag reserverar, anvisar, betalar ut eller använder denna egendom för ett visst ändamål i strid med egendomens syfte, och som därigenom skadar eller försöker skada unionens finansiella intressen som avses i artikel 2.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen.

En i 1 mom. avsedd tjänsteman kan även dömas till avsättning, om brottet visar att han eller hon är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

8 §

Grovt missbruk av tjänsteställning

Om vid missbruk av tjänsteställning

1) eftertraktas avsevärd nytta eller

2) åsyftas särskilt kännbar olägenhet eller skada, eller

3) brottet begås särskilt planmässigt eller hänsynslöst,

och missbruket av tjänsteställning även bedömt som en helhet är grovt, skall tjänstemannen för grovt missbruk av tjänsteställning dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år samt till avsättning.

8 §

Grovt missbruk av tjänsteställning

Om vid missbruk av tjänsteställning

1) eftertraktas avsevärd nytta,

2) åsyftas särskilt kännbar olägenhet eller skada, eller

3) brottet begås särskilt planmässigt eller hänsynslöst,

och missbruket av tjänsteställning även bedömt som en helhet är grovt, ska tjänstemannen *eller riksdagsledamoten* för grovt missbruk av tjänsteställning dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

En i 1 mom. avsedd tjänsteman ska dessutom dömas till avsättning.

Gällande lydelse

12 §

Bestämmelser om tillämpningsområdet

Bestämmelserna om tjänstemän i detta kapitel skall även tillämpas på personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag och på personer som utövar offentlig makt.

Bestämmelserna i 1—3, 5 och 14 § i detta kapitel tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden, även på offentligt anställda arbetstagare.

Bestämmelserna i 1—3 och 14 § i detta kapitel tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden, även på utländska tjänstemän. På utländska tjänstemän som med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse på finskt territorium utför kontroll, övervakning, förföljande, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande av brott och förundersökning, eller som på finskt territorium med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden utför förundersökning eller andra tjänsteuppdrag på basis av en begäran om rättshjälp som har framställts eller godkänts av en finsk myndighet tillämpas även, med undantag för avsättningspåföljden, 5 och 7—10 § i detta kapitel.

Bestämmelserna i 4, 4 a och 14 § i detta kapitel tillämpas även på ledamöter av utländska parlament.

I fråga om tillämpningen i vissa fall av bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar föreskrivs särskilt genom lag.

Föreslagen lydelse

12 §

Bestämmelser om tillämpningsområdet

Bestämmelserna om tjänstemän i detta kapitel ska även tillämpas på personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag och på personer som utövar offentlig makt.

Bestämmelserna i 1—3, 5 och 14 § i detta kapitel tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden, även på offentligt anställda arbetstagare.

På utländska tjänstemän tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden,

1) 1—3 och 14 § i detta kapitel,

2) 5 och 7—10 § i detta kapitel, om det är fråga om en utländsk tjänsteman som med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse på finskt territorium utför kontroll, övervakning, förföljande, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande av brott och förundersökning, eller som på finskt territorium med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden utför förundersökning eller andra tjänsteuppdrag på basis av en begäran om rättshjälp som har framställts eller godkänts av en finsk myndighet,

3) 7 och 8 § i detta kapitel, om gärningen utgör sådan förskingring som avses i artikel 4.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen.

Bestämmelserna i 4 och 4 a §, 7 § 2 mom., 8 § 1 mom. och 14 § i detta kapitel tillämpas även på ledamöter av utländska parlament.

I fråga om tillämpningen i vissa fall av bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar föreskrivs särskilt genom lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 17 § i lagen om statens revisionsverk

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om statens revisionsverk (676/2000) 17 § som följer:

Gällande lydelse

17 §

Anmälan om brott och lämnande av sekretessbelagda uppgifter

Statliga myndigheter, inrättningar, affärsverk och fonder skall göra anmälan om brott när det gäller sådana brott i verksamheten som riktar sig mot medel eller egendom som de förvaltar eller svarar för. Anmälan om brott behöver inte göras, om gärningen med beaktande av omständigheterna kan anses vara ringa.

Revisionsverket skall göra anmälan om brott när det gäller sådana brott som det i sin revisionsverksamhet konstaterar i statliga myndigheters, inrättnings, affärsverks och fonders verksamhet och som riktar sig mot medel eller egendom som dessa förvaltar eller svarar för, om revisionsobjektet inte själv har gjort anmälan om brott. Revisionsverket behöver inte göra någon anmälan, om gärningen med beaktande av omständigheterna skall anses vara ringa.

Vid utredning av sådana brott i statliga myndigheters, inrättnings, affärsverks och fonders verksamhet som riktar sig mot medel eller egendom som dessa förvaltar eller

Föreslagen lydelse

17 §

Anmälan om brott och lämnande av sekretessbelagda uppgifter

Statliga myndigheter, inrättningar, affärsverk och fonder ska göra anmälan om brott när det gäller sådana brott i verksamheten som riktar sig mot medel eller egendom som de förvaltar eller svarar för. Anmälan om brott behöver inte göras, om gärningen med beaktande av omständigheterna kan anses vara ringa.

Revisionsverket ska göra anmälan om brott när det gäller sådana brott som det i sin revisionsverksamhet konstaterar i statliga myndigheters, inrättnings, affärsverks och fonders verksamhet och som riktar sig mot medel eller egendom som dessa förvaltar eller svarar för, om revisionsobjektet inte själv har gjort anmälan om brott. Revisionsverket behöver inte göra någon anmälan, om gärningen med beaktande av omständigheterna ska anses vara ringa.

Revisionsverket ska underrätta Europeiska byrån för bedrägeribekämpning och Europeiska unionens övriga behöriga myndigheter om alla de omständigheter som det upptäcker när det sköter sitt uppdrag och som skulle kunna innebära ett brott som avses i artikel 3, 4 eller 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen.

Vid utredning av sådana brott i statliga myndigheters, inrättnings, affärsverks och fonders verksamhet som riktar sig mot medel eller egendom som dessa förvaltar eller svarar för får uppgifter som den statliga

RP 231/2018 rd

Gällande lydelse

svarar för får uppgifter som den statliga myndighet och inrättning, det statliga af-färsverk och den statliga fond som saken gäller samt revisionsverket erhållit i sam-band med skötseln av sitt uppdrag utan hin-der av sekretessbestämmelserna lämnas ut till förundersökningsmyndigheterna, polis-myndigheterna och andra undersöknings-myndigheter samt åklagarmyndigheterna.

Föreslagen lydelse

myndighet och inrättning, det statliga af-färsverk och den statliga fond som saken gäller samt revisionsverket fått i samband med skötseln av sitt uppdrag trots sekretess-bestämmelserna lämnas ut till förundersök-ningsmyndigheterna, polismyndigheterna och andra undersökningsmyndigheter samt åklagarmyndigheterna.

Denna lag träder i kraft den 20 .